

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

RAPORT SAMOOCENY

OCENA PROGRAMOWA (PROFIL OGÓLNOAKADEMICKI)

Nazwa szkoły wyższej:

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Nazwa podstawowej jednostki organizacyjnej prowadzącej oceniany kierunek:

Wydział Nauk Społecznych (obecnie Wydział Filozoficzny)

Nazwa ocenianego kierunku:

Filozofia

1. Poziom/y studiów:

I stopnia, II stopnia;

2. Forma studiów:

Stacjonarne

3. Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek:

Filozofia

Efekty uczenia się zakładane dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu studiów

Studia I stopnia na kierunku FILOZOFIA

SYMBOL	<p style="text-align: center;">Efekty kształcenia dla kierunku studiów <i>filozofia</i> Po ukończeniu studiów <i>pierwszego stopnia</i> na kierunku studiów <i>filozofia</i> absolwent:</p>	<p style="text-align: center;">Odniesienie do efektów kształcenia w obszarach kształcenia w zakresie nauk humanistycznych i społecznych</p>
WIEDZA		
K_W01	zna i rozumie na poziomie podstawowym rolę refleksji filozoficznej w kształtowaniu kultury	H1A_W05
K_W02	ma podstawową wiedzę o miejscu i znaczeniu filozofii w relacji do nauk oraz o specyfice przedmiotowej filozofii	H1A_W01
K_W03	zna podstawową terminologię filozoficzną w języku polskim z uwzględnieniem specyficznych pojęć związanych z wybranym modułem specjalnościowym	H1A_W02
K_W04	ma wiedzę o normach konstytuujących i regulujących struktury i instytucje społeczne oraz o koncepcjach źródeł tych norm i ich natury, a także o zmianach i sposobach ich wpływania na ludzkie zachowania z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	H1A_W05 S1A_W06
K_W05	zna podstawową terminologię filozoficzną w wybranym języku obcym z uwzględnieniem pojęć związanych z wybranym modułem specjalnościowym	H1A_W02
K_W06	zna zależności między głównymi subdyscyplinami filozofii	H1A_W04
K_W07	ma uporządkowaną znajomość i rozumie najważniejsze kierunki w obrębie głównych działów filozofii: logika, metafizyka, epistemologia, filozofia umysłu lub etyka, filozofia polityki, filozofia społeczna lub estetyka, filozofia kultury, historiozofia lub metodologia, metodologia nauk szczegółowych, filozofia nauki	H1A_W03 H1A_W04
K_W08	zna i rozumie główne kierunki i stanowiska współczesnej filozofii z uwzględnieniem kierunków i stanowisk związanych z wybranym modułem specjalnościowym	H1A_W06
K_W09	zna i rozumie historyczny charakter kształtowania się idei filozoficznych z uwzględnieniem idei związanych z wybranym modułem specjalnościowym	H1A_W07 H1A_W09
K_W10	zna idee i argumenty wybranych klasycznych autorów filozoficznych na podstawie samodzielnej lektury ich pism z uwzględnieniem autorów związanych z wybranym modułem specjalnościowym	H1A_W04
K_W11	zna ogólne zależności między kształtowaniem się idei filozoficznych a zmianami w kulturze i w życiu społeczno-politycznym	H1A_W09 S1A_W04

K_W12	ma podstawową wiedzę o relacjach zachodzących między strukturami i instytucjami społecznymi oraz między ich elementami z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	S1A_W02
K_W13	ma elementarną wiedzę o rodzajach więzi społecznych i o prawidłowościach, którym podlegają z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	S1A_W03
K_W14	ma elementarną wiedzę o poglądach na struktury i instytucje społeczne oraz o rodzajach więzi społecznych z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	S1A_W09
K_W15	zna podstawowe metody badawcze i strategie argumentacyjne właściwe dla jednego z bloków głównych subdyscyplin filozofii: logika, metafizyka, epistemologia, filozofia umysłu lub etyka, filozofia polityki, filozofia społeczna lub estetyka, filozofia kultury, historiozofia lub metodologia, metodologia nauk szczegółowych, filozofia nauki	H1A_W07
K_W16	ma podstawową wiedzę o obecności idei filozoficznych w dziejach polskiej kultury i o zaangażowaniu filozofów w życie kulturalne kraju	H1A_W09, H1A_W10
K_W17	zna najważniejsze metody interpretacji tekstu filozoficznego	H1A_W07
K_W18	wykorzystuje narzędzia wyszukiwawcze ukierunkowane na dziedziny filozoficzne	H1A_W03
K_W19	zna zasady publikacji tekstu filozoficznego i ma podstawowe informacje o odbiorcach literatury filozoficznej	H1A_W08
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	wyszukuje, analizuje, ocenia, selekcjonuje i wykorzystuje informacje ze źródeł pisanych i elektronicznych	H1A_U03
K_U02	samodzielnie zdobywa, poszerza i pogłębia wiedzę	H1A_U03
K_U03	czyta ze zrozumieniem i kreatywnie interpretuje tekst filozoficzny	H1A_U03 H1A_U05
K_U04	słucha ze zrozumieniem ustnej prezentacji idei i argumentów filozoficznych	H1A_U04
K_U05	poprawnie stosuje poznaną terminologię filozoficzną w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_U04
K_U06	trafnie definiuje pojęcia języka potocznego i poprawnie definiuje terminy używane we własnych wypowiedziach	H1A_U04
K_U07	analizuje argumenty filozoficzne, identyfikuje ich kluczowe tezy i założenia w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_U05 H1A_U03
K_U08	wykrywa zależności między tezami badanych, pisemnych i ustnych wypowiedzi filozoficznych	H1A_U03
K_U09	ma podstawową wiedzę logiczną oraz stosuje typowe strategie argumentacyjne	H1A_U05
K_U10	uzasadnia i krytykuje uogólnienia w świetle dostępnych faktów empirycznych w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_U06
K_U11	przycząca główne tezy badanych wypowiedzi filozoficznych w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_U06

K_U12	wykrywa zależności między kształtowaniem się idei filozoficznych a procesami społecznymi i kulturalnymi w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_U06
K_U13	formułuje w mowie i na piśmie problemy filozoficzne, stawia tezy oraz artykułuje własne poglądy w sprawach społecznych i światopoglądowych w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_U07 H1A_U08 H1A_U09
K_U14	pisze proste rozprawy z samodzielnym doбором literatury	H1A_U01 H1A_U08
K_U15	samodzielnie tłumaczy z języka polskiego na wybrany język obcy prosty tekst filozoficzny	H1A_U01 H1A_U10
K_U16	samodzielnie tłumaczy z wybranego języka obcego na język polski średnio trudny tekst filozoficzny	H1A_U01 H1A_U10
K_U17	dobiera strategie argumentacyjne, na poziomie elementarnym konstruuje krytyczne argumenty, formułuje odpowiedzi na krytykę	H1A_U06 H1A_U07
K_U18	identyfikuje normatywne ugruntowanie różnych instytucji społecznych oraz normatywne uwarunkowania różnych zjawisk społecznych w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	S1A_U05
K_U19	prowadzi na poziomie podstawowym prace badawcze pod kierunkiem opiekuna naukowego lub kierownika zespołu badawczego	H1A_U04 H1A_U05
K_U20	rozumie odmienne postrzeganie życia społecznego przez osoby pochodzące z różnych środowisk i kultur	H1A_U07
K_U21	rekonstruuje i konstruuje różnego rodzaju argumentacje, odwołując się do podstawowych przesłanek normatywnych danego stanowiska	H1A_U06 H1A_U09
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i posiadanych umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się i rozwoju zawodowego w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_K01 H1A_K06
K_K02	jest otwarty na nowe idee i gotów do zmiany opinii w świetle dostępnych danych i argumentów w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_K01
K_K03	na podstawie twórczej analizy nowych sytuacji i problemów samodzielnie formułuje propozycje ich rozwiązania	H1A_K03
K_K04	samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_K03
K_K05	efektywnie organizuje własną pracę i krytycznie ocenia jej stopień zaawansowania	H1A_K02
K_K06	rozumie problematykę etyczną związaną z odpowiedzialnością za trafność przekazywanej wiedzy, z uczciwością naukową oraz rzetelnością i uczciwością w czasie prowadzenia sporu filozoficznego	H1A_K04
K_K07	wykazuje motywację do zaangażowanego uczestnictwa w życiu społecznym w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_K05

K_K08	ma świadomość znaczenia europejskiego dziedzictwa filozoficznego dla rozumienia wydarzeń społecznych i kulturalnych	H1A_K04
K_K09	ma świadomość znaczenia refleksji humanistycznej dla kształtowania się więzi społecznych w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H1A_K03

Studia II stopnia na kierunku FILOZOFIA

SYMBOL	Efekty kształcenia dla kierunku studiów <i>filozofia</i> Po ukończeniu studiów drugiego stopnia na kierunku studiów <i>filozofia</i> absolwent:	Odniesienie do efektów kształcenia w obszarach kształcenia w zakresie nauk humanistycznych i społecznych
WIEDZA		
K_W01	ma wszechstronną znajomość i dogłębne rozumienie roli refleksji filozoficznej w kształtowaniu kultury	H2A_W05
K_W02	ma rozszerzoną wiedzę o miejscu i znaczeniu filozofii w relacji do innych nauk oraz o specyfice przedmiotowej filozofii z uwzględnieniem wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	H2A_W01
K_W03	zna i rozumie zależności między filozofią i naukami na poziomie umożliwiającym interdyscyplinarną i multidyscyplinarną pracę ze specjalistami z innych dziedzin nauki	H2A_W05
K_W04	zna podstawową terminologię filozoficzną w języku polskim z głównych działów filozofii z uwzględnieniem dodatkowej terminologii związanej z wybranym modułem specjalnościowym	H2A_W02
K_W05	ma szeroką wiedzę o normach konstytuujących i regulujących struktury i instytucje społeczne oraz o źródłach tych norm, ich naturze, zmianach i sposobach wpływania na ludzkie zachowania z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	H2A_W05 S2A_W06
K_W06	rozumie wpływ norm na kształt życia indywidualnego i społecznego	S2A_W06
K_W07	zna terminologię wybranej dziedziny filozoficznej w wybranym języku obcym z uwzględnieniem specyficznej dodatkowej terminologii związanej z wybranym modułem specjalnościowym	H2A_W02
K_W08	zna i rozumie zależności między głównymi dziedzinami filozofii	H2A_W04
K_W09	ma usystematyzowaną znajomość głównych kierunków podstawowych działów filozofii oraz rozumie zależności zachodzące między tymi kierunkami z uwzględnieniem idei związanych z wybranym modułem specjalnościowym	H2A_W03 H2A_W04

K_W10	wszechstronnie zna i dogłębnie rozumie wybrane kierunki i stanowiska współczesnej filozofii w zakresie jednego bloku głównych działów filozofii: logika, metafizyka, epistemologia, filozofia umysłu lub etyka, filozofia polityki, filozofia społeczna lub estetyka, filozofia kultury, historiozofia lub metodologia, metodologia nauk szczegółowych, filozofia nauki	H2A_W06 H2A_U07
K_W11	wszechstronnie zna i dogłębnie rozumie poglądy wybranego filozofa lub bieżący stan badań w zakresie wybranej problematyki filozoficznej z uwzględnieniem poglądów związanych z wybranym modułem specjalnościowym	H2A_W04
K_W12	zna historyczny rozwój wielu wiodących idei filozoficznych na poziomie umożliwiającym specjalizację w obrębie filozofii lub nauk społecznych z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	H2A_W07 H2A_W09
K_W13	ma szeroka znajomość i rozumie zależności między kształtowaniem się idei filozoficznych a zmianami w kulturze i w społeczeństwie z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	H2A_W09 S2A_W04
K_W14	ma poszerzoną wiedzę o relacjach zachodzących między strukturami i instytucjami społecznymi oraz między ich elementami z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	S2A_W01 H2A_W10
K_W15	ma wiedzę o rodzajach więzi społecznych (rodzinnych, towarzyskich, kulturowych, zawodowych, organizacyjnych, terytorialnych, ekonomicznych, politycznych, prawnych) i o prawidłowościach, którym one podlegają z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	S2A_W04
K_W16	ma pogłębioną wiedzę o poglądach na struktury i instytucje społeczne oraz o rodzajach więzi społecznych w odniesieniu do wybranych aspektów życia społecznego z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	S2A_W09
K_W17	ma gruntowną znajomość metod badawczych i strategii argumentacyjnych wybranej dziedziny filozofii	H2A_W07
K_W18	ma gruntowną znajomość metod interpretacji tekstu filozoficznego	H2A_W07
K_W19	zna profesjonalne narzędzia wyszukiwawcze ukierunkowane na dziedziny filozoficzne, ze szczególnym uwzględnieniem wybranej dyscypliny filozoficznej i jej problematyki	H2A_W08
K_W20	zna i rozumie filozoficzne podstawy kultury oraz zna i rozumie fundamentalną rolę, jaką idee filozoficzne odgrywają w powstawaniu dzieł i instytucji kultury z uwzględnieniem dodatkowej wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym	H2A_W09
UMIEJĘTNOŚCI		
K_U01	wyszukuje, analizuje, ocenia, selekcjonuje i integruje informacje ze źródeł pisanych i elektronicznych	H2A_U01
K_U02	samodzielnie zdobywa wiedzę i poszerza umiejętności badawcze oraz planuje projekty badawcze, w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_U03
K_U03	twórczo wykorzystuje wiedzę filozoficzną i metodologiczną w formułowaniu hipotez i konstruowaniu krytycznych argumentacji, w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_U01 H2A_U06

K_U04	samodzielnie interpretuje tekst filozoficzny, komentuje i konfrontuje tezy pochodzące z różnych tekstów	H2A_U03 H2A_U06
K_U05	analizuje złożone argumenty filozoficzne, identyfikuje składające się na nie tezy i założenia, ustala zależności logiczne i argumentacyjne między tezami	H2A_U06 H2A_U04
K_U06	określa stopień relewancji stawianych tez dla badanego problemu lub argumentacji, w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_U03
K_U07	wykrywa złożone zależności między kształtowaniem się idei filozoficznych a procesami społecznymi i kulturalnymi oraz określa relacje między tymi zależnościami w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_U05
K_U08	identyfikuje typowe strategie argumentacyjne w wypowiedziach ustnych i pisemnych	H2A_U08
K_U09	ujawnia wady i błędy logiczne wypowiedzi ustnych i pisemnych oraz określa wpływ tych wad i błędów na perswazyjność argumentów	H2A_U08
K_U10	precyzyjnie formułuje w mowie i na piśmie złożone problemy filozoficzne, stawia tezy i krytycznie je komentuje, w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_U09 H2A_U10
K_U11	pisze opracowania monograficzne na podstawie samodzielnie dobranej literatury, stosując oryginalne podejścia i uwzględniając nowe osiągnięcia w zakresie filozofii w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_U01 H2A_U07 H2A_U01 H2A_U11
K_U12	samodzielnie tłumaczy z języka polskiego na wybrany język obcy własny tekst filozoficzny	H2A_U01 H2A_U11
K_U13	samodzielnie tłumaczy z wybranego języka obcego na język polski trudny tekst filozoficzny	H2A_U01 H2A_U11
K_U14	dobiera i tworzy strategie argumentacyjne, konstruuje zaawansowane krytyczne argumenty, formułuje wszechstronne odpowiedzi na krytykę w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_U03 H2A_U06 H2A_U10
K_U15	stawia i bada hipotezy dotyczące normatywnego ugruntowania różnych instytucji społecznych oraz normatywnych uwarunkowań różnych zjawisk społecznych, w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	S2A_U05
K_U16	prowadzi, we współpracy z innymi profesjonalistami, samodzielną pracę badawczą, umożliwiającą rozwój naukowy i podnoszenie kwalifikacji profesjonalnych, w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_U04 H2A_U08
K_U17	rekonstruuje i konstruuje argumentacje z perspektywy różnych stanowisk filozoficznych, uwzględniając właściwe każdemu z nich typy argumentacji i dostrzegając zachodzące między nimi zbieżności i różnice w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_U10 H2A_U08 H2A_U11
KOMPETENCJE SPOŁECZNE		
K_K01	zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i zdobytych umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego doskonalenia się, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się innych osób oraz rozumie potrzebę rozwoju zawodowego w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_K01 H2A_K06

K_K02	samodzielnie podejmuje i inicjuje działania profesjonalne; planuje i organizuje ich przebieg	H2A_K02
K_K03	dostrzega i formułuje problemy etyczne związane z własną pracą badawczą i publikacyjną, odpowiedzialnością przed współpracownikami i innymi członkami społeczeństwa oraz wykazuje aktywność w rozwiązywaniu tych problemów w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_K04
K_K04	uczestniczy w życiu społecznym i kulturalnym, interesuje się nowatorskimi koncepcjami filozoficznymi w powiązaniu z innymi częściami życia kulturalnego i społecznego w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_K05
K_K05	aktywnie uczestniczy w działaniach na rzecz zachowania dziedzictwa filozoficznego i wykorzystywania go w rozumieniu wydarzeń społecznych i kulturalnych w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_K06
K_K06	ma pogłębioną świadomość znaczenia filozoficznej refleksji humanistycznej dla formowania się więzi społecznych w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego	H2A_K06

Warto nadmienić, że w ocenianym okresie, tj. w roku akademickim 2018/19, obowiązywały na kierunku filozofia powyższe efekty kształcenia wprowadzone w życie Uchwałą nr 337/2011/2012 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 25 czerwca 2012 roku w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych przez Wydział Nauk Społecznych (**załączniki 1.2.1, 1.2.2., 1.2.3.**). Dopiero od 1 października 2019 roku obowiązują efekty uczenia się na kierunku filozofia wprowadzone Uchwałą nr 318/2018/2019 Senatu UAM z dnia 29 czerwca 2019 r. w sprawie dostosowania programu studiów na kierunku filozofia do wymagań ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (**załączniki 1a, 1b, 1c**).

Skład zespołu przygotowującego raport samooceny

Imię i nazwisko	Tytuł lub stopień naukowy/stanowisko/funkcja pełniona w uczelni
Roman Kubicki	Prof. zw. dr hab. / Dyrektor Instytutu Filozofii UAM (obecnie Dziekan Wydziału Filozoficznego UAM)
Karolina M. Cern	Prof. UAM dr hab. / Z-ca Dyrektora IF UAM ds. naukowych (Obecnie Prodziekan Wydziału Filozoficznego ds. naukowych)
Sławomir Leciejewski	Prof. UAM dr hab./Z-ca Dyrektora IF UAM ds. dydaktycznych (obecnie Prodziekan Wydziału Filozoficznego ds. kształcenia)
Mariusz Szynkiewicz	Dr / Prodziekan WNS ds. studenckich (Obecnie Prodziekan Wydziału Filozoficznego ds. studenckich i organizacyjnych)
Ewa Nowak	Prof. zw. dr hab. / Kierownik Zakładu Etyki IF (obecnie WF)
Anna Malitowska	Prof. UAM dr hab. / Przewodnicząca Okręgowej Olimpiady Filozoficznej
Marcin Byczyński	Dr / pracownik naukowo-techniczny / Redaktor Zasobów Internetowych w IF UAM (obecnie na WF UAM)
Radosław Kazibut	Dr / Przewodniczący WZOJK na WNS / adiunkt w IF UAM (obecnie na WF UAM)
Krystian Szadkowski	Dr / adiunkt w IF UAM (obecnie na WF UAM)
Filip Karol Leszczyński	Mgr / pracownik naukowo-techniczny w IF UAM (na WF UAM)

Spis treści

Efekty uczenia się ocenianego kierunku dla każdego poziomu i profilu studiów	2
Skład zespołu przygotowującego raport samooceny	9
Prezentacja uczelni	11
Część I. Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim.....	14
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	14
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	26
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie.....	31
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	37
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie.....	50
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku.....	53
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	55
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia.....	58
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	65
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	67
Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów	70

PREZENTACJA UCZELNI

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (UAM) to stuletnia instytucja z bogatym i wieloaspektowym dziedzictwem. To publiczna uczelnia wyższa, nawiązująca w swojej tradycji do założonej w 1519 roku Akademii Lubrańskiego oraz utworzonego w roku 1573 Kolegium Jezuickiego, któremu Zygmunt III Waza nadał w 1611 roku prawa uniwersytetu. Instytucjonalne korzenie współczesnego UAM mają swój początek w odzyskaniu przez Polskę niepodległości i otwarciu Wszechnicy Piastowskiej 7 maja 1919 roku, określanej mianem Uniwersytetu Poznańskiego od 1920 roku i funkcjonującej pod dzisiejszą nazwą od 1955 roku.

Obecnie UAM to jedna z największych publicznych szkół wyższych w Polsce, prowadząca wysokiej jakości badania naukowe¹ oraz najwyższej jakości kształcenie². Na studiach I i II stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich, stacjonarnych i niestacjonarnych, na ponad 90 kierunkach studiów i ponad 240 specjalnościach kształci się ponad 34 tys. studentów. Corocznie mury UAM opuszcza ponad 7 tys. absolwentów. Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu ma w swej ofercie także ponad 100 studiów podyplomowych i pula ta jest systematycznie poszerzana.

Uczelnia w 2016 roku uzyskała prestiżowy certyfikat „HR Excellence in Research” nadawany przez Komisję Europejską. Jego przyznanie potwierdza fakt, że UAM jest instytucją stwarzającą naukowcom najlepsze i zgodne z europejskimi standardami warunki pracy. Posiadanie tego certyfikatu podnosi rozpoznawalność uczelni w Europejskim Obszarze Badawczym w międzynarodowych konkursach grantowych, zarówno naukowych, jak i dydaktycznych. UAM jest także członkiem wielu organizacji międzynarodowych, m.in.: European University Association (EUA), European University Continuing Education Network (EUCEN), The Compostela Group of Universities, The Santander Group – European University Network. W czerwcu 2019 roku UAM uzyskał status „uniwersytetu europejskiego” i w ramach tzw. inicjatywy Macrona wszedł w skład konsorcjum EPICUR zrzeszającego 8 uczelni ze Strasburga, Freiburga Bryzgowijskiego, Amsterdamu, Karlsruhe, Wiednia, Salonik, Mulhouse.

W zachodzącym procesie reform systemu nauki i szkolnictwa wyższego w Polsce, rozpoczętym wdrażaniem „Konstytucji do Nauki” (Ustawy 2.0), UAM przystąpił do określonego Ustawą 2.0 konkursu MNiSW o status uczelni badawczej. Podjął się również gruntownej reformy i restrukturyzacji Uniwersytetu, w wyniku której, na mocy Statutu UAM,

¹ Potwierdzają to wyniki ewaluacji w roku 2017: spośród 16 jednostek 3 otrzymały kategorię A+, a 9 kategorię A.

² Potwierdzone wieloma ocenami wyróżniającymi Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Instytut Filozofii zostaje z dniem 1 października 2019 roku przekształcony w Wydział Filozoficzny i staje się częścią Szkoły Nauk Humanistycznych³.

Wyróżniający UAM etos społecznego zaangażowania, podkreślany w misji i strategii uczelni, przejawia się m.in. w dwóch obszarach: inkluzywności i otwartości na potrzeby studentów z niepełnosprawnościami oraz dbałości o stan środowiska naturalnego.

Poznański Uniwersytet nie tylko posiada aktywne Biuro ds. Studentów z Niepełnosprawnościami⁴, dbające o wsparcie studentów z niepełnosprawnościami wzroku, słuchu, ruchu czy trudnościami poznawczymi poprzez zapewnianie pomocy asystenckiej, infrastruktury przystosowanej do potrzeb studentów, transportu czy wsparcia psychologicznego. Na UAM działa również Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych „Ad Astra” oferujące program adaptacyjny studentom pierwszego roku, jak również dbające o animację życia naukowego i integrację społeczności ogólnouniwersyteckiej.

Na tle uniwersytetów polskich i europejskich UAM wyróżnia się szczególną dbałością o kwestie środowiska i ekologii, co odzwierciedla jego silna 160 pozycja na świecie i 76 w Europie w ekologicznym World University Ranking „Green Metric”. Oprócz programów kształcenia, inwestycji, potencjału infrastrukturalnego ranking poddaje ocenie również sposoby gospodarowania odpadami (w tym toksycznymi), oszczędną gospodarkę wodną i energetyczną i rozplanowanie przestrzeni, w tym rozwój ścieżek dla pieszych i rowerzystów na kampusach.

UAM jest również jednym z liderów w kwestii zarządzania jakością kształcenia. Nasza Uczelnia już w roku 2010 powołała do życia pionierski projekt projakościowy, czyli Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia (USZJK), którego cele zbieżne są ze Strategią Rozwoju UAM na lata 2009-2019. Zadaniem systemu jest kształtowanie kultury kształcenia, na którą składają się trzy zasadnicze elementy: ewaluacja, zapewnienie oraz doskonalenie jakości kształcenia realizowanego na poszczególnych Wydziałach UAM.

USZJK określa główne cele i kierunki rozwoju procesu kształcenia prowadzonego na UAM z uwzględnieniem takich aspektów jak: skala i zróżnicowanie uczelni, autonomia poszczególnych jednostek wydziałowych i zróżnicowania oferty dydaktycznej, umożliwiając dostosowywanie poszczególnych rozwiązań do specyfiki jednostek tworzących uczelnię i angażując w proces rozwoju polityki kształcenia przedstawicieli poszczególnych grup funkcjonujących w jej ramach (studentów i słuchaczy studiów podyplomowych, doktorantów, pracowników oraz absolwentów i interesariuszy zewnętrznych).

³ 1) Nowy statut: Uchwała nr 218/2018/2019 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 17 kwietnia 2019 roku w sprawie Statutu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu;

2) Nowa organizacja uczelni: Zarządzenie nr 343/2018/2019 Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 14 sierpnia 2019 roku w sprawie wprowadzenia regulaminu organizacyjnego;

3) Regulamin studiów UAM (aktualny do 30.09.2019) Obwieszczenie nr 6/2015 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 28 września 2015 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu Regulaminu studiów Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

⁴ Zob. **załącznik 1d** – Uniwersytet Otwarty dla wszystkich. Informator dla studentów z niepełnosprawnościami

Zaangażowanie w kwestie społeczne jest tym, co zgodnie z misją UAM wyróżnia Wydział Nauk Społecznych, a w szczególności przynależący do niego Instytut Filozofii UAM oraz koncepcję studiów prowadzonych na kierunku filozofia. Na WNS (a od 01 października 2019 r. na Wydziale Filozoficznym) funkcjonują dwa centra badawcze kierowane przez pracowników IF UAM: Centrum Polityki Publicznej pod kierownictwem prof. zw. dr hab. Marka Kwieka (<http://cpp.amu.edu.pl/pl/marek-kwiek/>) oraz Centrum Transdyscyplinarnych Badań nad Sędziami Społecznymi i Sądami DIKASTAI pod kierownictwem prof. UAM dra hab. Piotra W. Juchacza (<http://filozofia.amu.edu.pl/centrum-dikastai/>). Obszarami badań wyróżniającymi filozofię uprawianą w IF/WF UAM są bowiem: filozofia praktyczna (filozofia prawa, filozofia kompetencji moralno-demokratycznych, filozofia środowiskowa), filozofia polska wraz z filozofią i badaniami nad szkolnictwem wyższym oraz filozofią informatyki, metodologia nauk humanistycznych i przyrodniczych (w tym empirycznych) osadzona w dorobku tzw. szkoły poznańskiej, a także filozofia ekonomii.

Część I.

Samoocena uczelni w zakresie spełniania szczegółowych kryteriów oceny programowej na kierunku studiów filozofia o profilu akademickim

Kryterium 1.

Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

1.1. Koncepcja kształcenia na kierunku filozofia

Koncepcja kształcenia na kierunku studiów filozofia jest zgodna z misją przyjętą w Strategii Rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu na lata 2009-2019⁵, a także ze Strategią Rozwoju WNS UAM na lata 2009-2019⁶, która wynika z misji Uniwersytetu.

Charakterystycznymi i komplementarnymi cechami naszej koncepcji są: A) oparcie jej na pięciu filarach misji UAM, B) zakorzenienie w tradycji tzw. szkoły poznańskiej (Jerzy Giedymin, Jerzy Topolski, Jerzy Kmita, Leszek Nowak, Jerzy Brzeziński, Anna Pałubicka) i jednocześnie C) rozwijanie jej dzięki współczesnym badaniom naukowym prowadzonym w Instytucie Filozofii, w tym w szkole kompetencji moralno-demokratycznych Ewy Nowak⁷, które są rozpoznawane, uznawane i dyskutowane, tak w kraju, jak i za granicą.

Elementami strukturalnymi koncepcji kształcenia na kierunku filozofia na UAM są: samorefleksyjność, interdyscyplinarność, współpraca, rozwój oraz transformacja.

Samorefleksyjność – nawiązuje do I filaru misji UAM, który podkreśla, że „patrzac w przyszłość, myślimy o tradycji”. Samorefleksyjność jako element koncepcji kształcenia oznacza taki namysł nad przeszłością w perspektywie kształtowanej przyszłości, który jest otwarty na dyskusje, debaty, wymianę argumentów w odniesieniu do tego, „kim jesteśmy, kim powinniśmy być, za kogo jesteśmy uważani i kim myślimy, że jesteśmy”⁸. Nauczanie

⁵ https://pracownicy.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0018/225027/Strategia-Rozwoju-UAM-na-lata-2009-2019-nowelizacja.pdf.

⁶ https://wns.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0007/175561/Strategia-WNS-2019.pdf.

⁷ Zob. Wanda Kamińska, *Metodologiczna konstrukcja dziedziny dydaktyki etyki*, Wydawnictwo Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego, Warszawa 2014, ss. 20-21. Autorska wskazuje, że szkoła kompetencji Ewy Nowak jest jedną z czterech szkół nauczania etyki, jakie we współczesnym krajobrazie polskiej edukacji etyki możemy wyróżnić. O jej badaniach piszą: Georg Lind, *How To Teach Morality*. Logos, Berlin 2016, Paweł Mazur, "Uwagi o ustaleniu społecznej opłacalności poświęcenia dóbr prawnych (na przykładzie instytucji stanu wyższej konieczności)", *Ratio Iuris* 2019 (w druku). Ponadto zob. prace: Ewa Nowak, Karolina M. Cern, *Ethos w życiu publicznym*, PWN, Warszawa 2008, reprint 2011, 2012; Karolina M. Cern, Piotr W. Juchacz, Ewa Nowak (red.), *Edukacja demokratyczna*, Seria CoOpera, WNIF, Poznań 2009; Karolina M. Cern, Piotr W. Juchacz, Ewa Nowak, *Etyka życia publicznego*, Seria CoOpera, WNIF, Poznań 2009; Ewa Nowak, Małgorzata Steć, "Linking Moral Competence, Hospitality and Education. An MCT-based Pilot Survey", w: Roberto Franzini Tibaldeo & Graziano Lingua (eds.), *Philosophy & Community Practices*, Peter Lang Publishers, Bern – Bruxelles – NY – Warsaw – Frankfurt/Main 2018, s. 159-168; Ewa Nowak et al., "Moral Competence and Aggression Prevention." *Ethics in Progress*, Vol. 1(8) 2017 (reprint), ss. 220-239.

⁸ J. E. Fossum, "Nationalism, Patriotism and Diversity—Conceptualizing the National Dimension in Neil MacCormick's Post-sovereign Constellation", in: Augustín José Menéndez, John Erik Fossum (ed.), *Law and Democracy in Neil MacCormick's Legal and Political Theory. The Post-Sovereign Constellation*, Springer, Law and Philosophy Library, Volume 93, Springer, Dordrecht, 2011, s. 268.

wiedzy, umiejętności i kompetencji zmierza do wykształcenia i wzmocnienia takiej refleksyjności u absolwentów kierunku filozofia studiowanego na UAM, która umożliwi im świadome i respektujące różnorodność kształtowanie przyszłości przy jednoczesnym pełnym namysłu i powagi czerpaniu z tradycji oraz dziedzictwa kulturowego.

Interdyscyplinarność – nawiązuje do II filaru misji, który akcentuje, że UAM jest „silny jednością badań i kształcenia”. Interdyscyplinarność jako strukturalny element koncepcji kształcenia na kierunku filozofia na UAM wskazuje, po pierwsze, na charakterystyczny i aktualny od przeszło 2000 lat dla filozofii jako „królowej nauk” namysł nad innymi naukami (dziedzinami i dyscyplinami nauki), tj. namysł interdyscyplinarny, który współcześnie czyni absolwentów tego kierunku wyjątkowo atrakcyjnymi na rynku pracy⁹, jak i, po drugie, na nieodzowne do realizacji powyższego powiązanie bieżących badań i ich wyników (z zakresu filozofii oraz innych dziedzin nauki) z programem studiów i efektami kształcenia.

Współpraca – nawiązuje do III filaru misji, który podkreśla, że UAM jest „częścią Wielkopolski, Polski i Europy”. Jako element strukturalny koncepcji kształcenia, współpraca nawiązuje do idei *community of inquiry* (wspólnota badaczy) Johna Deweya¹⁰. Koncepcja kształcenia na kierunku filozofia na UAM zakłada, że absolwent posiada wiedzę, umiejętności oraz kompetencje umożliwiające mu rozwiązywanie kwestii natury poznawczej oraz praktycznej wspólnie z innymi, w gronie interdyscyplinarnym, w oparciu o racje i na sposób samorefleksyjny. Ponadto, współpraca jako jeden z kluczowych elementów strukturalnych koncepcji kształcenia na kierunku filozofia na UAM implikuje włączanie studentów w badania prowadzone przez naukowych i naukowo-badawczych pracowników IF UAM, a także włączanie ich do międzynarodowych sieci badawczych. Współpracy uczą się studenci podczas wszystkich zajęć dostępnych na kierunku.

Rozwój – nawiązuje do IV filaru misji, którym jest tworzenie przez UAM „elity życia społecznego i gospodarczego”. Integralnym elementem strukturalnym kształcenia na kierunku filozofia na UAM jest uświadamianie studentom znaczenia ciągłego rozwoju w życiu każdej osoby, studenta, obywatela, pracownika, społeczności lokalnej a także społeczeństwa globalnego. Absolwenci studiów rozumieją potrzebę rozwoju każdego człowieka, umieją identyfikować takie potrzeby w odniesieniu do siebie, jak i innych; potrafią też kompetentnie planować i dyskursywnie monitorować rozwój osób czy społeczności.

Transformacja – nawiązuje do V piątego filaru misji UAM, czyli „obowiązku kształtowania dziedzictwa kulturowego”. Kształtowanie dziedzictwa jako element koncepcji kształcenia na kierunku filozofia na UAM implikuje transformację przekonań, opinii, sądów, relacji, instytucji oraz form życia w poszanowaniu dla innych i ich tożsamości, a jednocześnie w oparciu o rzetelny i kompetentny dyskurs. Transformacja jest komplementarna wobec samorefleksyjności: refleksyjne osoby, refleksyjni obywatele, dokonują transformacji

⁹ Por. <https://rynekpracy.pl/informacje-prasowe/filozof-na-ryнку-pracy> .

¹⁰ W myśl tej koncepcji podmiotem badania jest wspólnota, co szczegółowo omawia Dewey w pracy *Logic. The Theory of Inquiry*, New York 1938. Por. Anna Malitowska, Mateusz Bonecki, „Moral Judgement Competence in Pragmatic Context: Dewey, Polanyi”, w: Boris Zizek, Detlef Garz, Ewa Nowak (eds.), *Kohlberg Revisited*, Sense Publishers, Rotterdam – Taipei – Boston 2015, s. 155-168.

otaczającej ich rzeczywistości, podejmowanych praktyk, w sposób twórczy, efektywny i w poszanowaniu dla dziedzictwa kulturowego.

Specyfiką koncepcji kształcenia na kierunku filozofia na UAM jest to, że absolwent posiada wiedzę umiejętności oraz kompetencje niezbędne do tego, aby podejmować działania i współdziałania jako świadoma i konstruktywna jednostka oraz obywatel, zaangażowany w racjonalne i dyskursywne rozwiązywanie interdyscyplinarnych problemów wspólnie z innymi (obywatelami, naukowcami, profesjonalistami), zarówno w skali lokalnej, jak i globalnej.

1.2. Związek kształcenia z prowadzoną działalnością naukową

Koncepcja kształcenia na kierunku filozofia na UAM jest ściśle skorelowana z badaniami, które są prowadzone przez pracowników IF/WF UAM. Znaczenie tych badań zostało potwierdzone przyznanymi prestiżowymi nagrodami, grantami, wysoko cenionymi i wysoko punktowanymi publikacjami, a także licznymi wykładami na zaproszenie (patrz **załącznik 1.2.1**), które wygłaszali pracownicy Instytutu Filozofii. Badania pracowników zorganizowane są wokół następujących tematów: 1. Współczesna koncepcja modernizacji kultury europejskiej; 2. Filozoficzne podstawy przemian rzeczywistości społecznej i politycznej; 3. Filozofia komunikacji społecznej; 4. Ontologie fundamentalnych teorii przyrodniczych; 5. Problemy filozoficzne – analizy i dyskusje; 6. Wizje kultury ponowoczesnej; 7. Transformacje współczesnej instytucji uniwersytetu. Państwo, rynek, globalizacja i europeizacja; 8. Filozoficzne i metodologiczne aspekty praktyki badawczej nauk eksperymentalnych i stosowanych; 9. Kompetencje moralno-dyskursywne: prawo, instytucje, obywatele, osoby; 10. Kondycja ludzka. Potencjonowanie, regulacja, deregulacja; 11. Człowiek uwikłany w problemy codzienności; 12. Zastosowania idealizacji w naukach przyrodniczych i społecznych; 13. Posthumanizm. Teorie i praktyki, 14. Logika, informacja, wiedza – filozofia informatyki; 15. Paradygmat analogiczny w humanistyce; 16. Problemy kosmoekologii i komunikacja niewerbalna; 17. Legitymizacja instytucji władzy sądowniczej i organizacji społeczeństwa demokratycznego; 18. Antyczne teorie retoryki i interpretacji; 19. Filozoficzne założenia post-sekularyzmu; 20. Transcendentalny pragmatyzm i interpretacjonizm; 21. Zastosowanie neurokognitywistyki w filozofii społecznej i filozofii sztuki.

Pośród tych badań szczególnie intensywnie rozwijają się, wyróżniając ośrodek poznański: filozofia kompetencji moralno-demokratycznych, filozofia prawa, filozofia polska, filozofia informatyki, filozofia środowiskowa, filozofia i badania nad szkolnictwem wyższym, metodologia nauk humanistycznych i przyrodniczych (w tym empirycznych) osadzona w dorobku szkoły poznańskiej, filozofia ekonomii.

Podkreślić tutaj trzeba wysoki stopień internacjonalizacji badań prowadzonych w IF UAM, o czym świadczą granty i konferencje międzynarodowe, którymi kierują i biorą w nich udział pracownicy IF. Podobnie staże, stypendia zagraniczne, wykłady gościnne z udziałem kadry naukowej Instytutu Filozofii, a także wszelkie inicjatywy, projekty i zajęcia z udziałem gości z zagranicy. Tym samym powiązanie koncepcji kształcenia z prowadzonymi w IF UAM badaniami wzorcowo wpisuje się w Strategię Rozwoju WNS UAM na lata 2009-2019, której pierwszym z czterech priorytetów jest „stworzenie podstaw do umiędzynarodowienia badań i dydaktyki, przewyciężenia prowincjonalizmu”.

Najważniejsze osiągnięcia Instytutu Filozofii:

- Prof. zw. dr hab. Ewa Nowak została opiekunem naukowym pionierskiego projektu badawczego DAAD "Moralkompetenz und künstliche Intelligenz" (dr Andre Schmiljun, InSystems Berlin) finansowanego przez Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD). Projekt realizowany przez pracownika międzynarodowego koncernu robotycznego (2019-2020) na Wydziale Filozofii UAM.
- Prof. UAM dr hab. Monika Bakke otrzymała prestiżowe stypendium: Fellowship, Humanities Research Centre, The Australian National University, Canberra, 02-05.2019.
- Prof. UAM dr hab. Andrzej Wawrzynowicz podczas X Polskiego Zjazdu Filozoficznego (15-19.09.2015) wygłosił (na zaproszenie Komitetu Organizacyjnego Zjazdu) wykład plenarny pt.: „Rewizja heglizmu w filozofii polskiej XIX wieku – Trentowski, Libelt, Cieszkowski” oraz pełnił funkcję sekretarza Sekcji Historii Filozofii Polskiej. Zaś na XI Polskim Zjeździe Filozoficznym w Lublinie (09-14.09.2019) pełnił funkcję Przewodniczącego Sekcji Historii Filozofii Polskiej.
- IF UAM (prof. UAM dr hab. Sławomir Leciejewski, dr Mariusz Szynkiewicz) od 6 lat organizuje najstarszą cykliczną w Polsce konferencję poświęconą filozofii informatyki – *Homo Informaticus*.
- Od 2018 r. prof. UAM dr hab. Karolina M. Cern jest powoływana na eksperta Komisji Europejskiej (EC/REA) do oceny grantów z nauk humanistycznych i społecznych (indywidualnych oraz zespołowych); w 2019 r. brała udział w the Final Panel Meeting w Brukseli.
- W latach 2012-2017 prof. zw. dr hab. Marek Kwiek był kierownikiem zespołu badawczego w ramach projektu „Program międzynarodowych badań porównawczych szkolnictwa wyższego” finansowanego (1,66 mln zł) w ramach konkursu Maestro przez Narodowe Centrum Nauki.
- Od 27.11.2018 r. funkcjonuje na WNS Centrum Transdyscyplinarnych Badań nad Sędziami Społecznymi i Sądami DIKASTAI, którego dyrektorem jest pracownik IF UAM prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz.
- W IF UAM odbył się Światowy Kongres *The Second World Congress on Analogy*, Poznań, 24.05.2017; organizacja: dr hab. Piotr Leśniewski, dr Katarzyna Gan-Krzywoszyńska.
- W wyborach na lata 2016-2019 czterech pracowników IF zostało wybranych do Komitetu Nauk Filozoficznych (prof. dr hab. Krzysztof Brzechczyn, prof. dr hab. Roman Kubicki, prof. UAM dr hab. Antoni Szczuciński, prof. dr hab. Paweł Zeidler), w tym jeden (prof. dr hab. Roman Kubicki) do Prezydium KNF.
- Od 01.05.2016 r. prof. UAM dr hab. Emanuel Kulczycki jest kierownikiem międzynarodowego grantu badawczego COST CA15137, European Network for Research Evaluation in the Social Sciences and the Humanities (ENRESSH).
- IF UAM był organizatorem X Polskiego Zjazdu Filozoficznego; 15-19.09. 2015 r., Poznań;

- Dr Krzysztof Nowak-Posadzy jest ekspertem w Polskim Instytucie Ekonomicznym <http://pie.net.pl/o-nas/> i współorganizatorem oraz członkiem Polskiej Sieci Ekonomii (PSFE) od 2014 roku zrzeszającej filozofów, ekonomistów i badaczy reprezentujących inne nauki humanistyczne i społeczne (<https://www.filozofia-ekonomii.pl/>).
- Od 7 lat (od 01.10.2012). przy Centrum Studiów nad Polityką Publiczną (założonym w 2002 r.) działa Katedra UNESCO Badań Instytucjonalnych i Polityki Szkolnictwa Wyższego. To jedna z 11 katedr UNESCO w Polsce.

Sposoby wykorzystania działalności naukowej w opracowaniu i doskonaleniu programu studiów, w szczególności efektów kształcenia

Koncepcja kształcenia, program studiów i jego realizacja, a także efekty kształcenia były przedyskutowane – i nadal są przedmiotem konstruktywnych dyskusji – z licznymi i cenionymi naukowcami polskimi i zagranicznymi. Dyskusje nad koncepcją kształcenia odbywały się zarówno podczas realizowanych międzynarodowych grantów, np. finansowych przez Komisję Europejską, takich jak EduWel i Workable¹¹, bezpośrednich spotkań podczas staży badawczych czy międzynarodowych konferencji, jak i podczas wizyt naukowców z kraju i z zagranicy w IF UAM (patrz **załącznik 1.2.2**). Ponadto od 2017 roku IF UAM prowadzi dyskusję z badaczami z Aarhus University (Dania) nad modelami promotorstwa i mentoringu studentów oraz doktorantów, jak również nad sposobami organizacji studiów uwzględniającymi intensywne włączanie studentów w badania.

W ramach dobrych praktyk wypracowano następujące kompetencje – jako efekt rosnącego wpływu badań na koncepcję kształcenia, program studiów i jego efekty:

- (1) rozwój **kompetencji naukowo-badawczej**: K_K03¹, K_K04¹, KU_02², KU_11², K_U16².
- (2) rozwój **kompetencji filozoficznych** (Five-Finger-Method: K_U03¹, K_U05¹, K_U07¹, K_K02²).
- (3) rozwój **kompetencji samoorganizacji i entrepreneurship**: K_U18¹, K_K04¹, K_K05¹, K_K02², 2-Oⁿ.
- (4) rozwój **kompetencji międzynarodowej współpracy, networkingu i synergii naukowej**: K_K08¹, K_U12², K_U13², K_U16², K_U17², K_K02².
- (5) rozwój **kompetencji normatywnej i autoregulacyjnej**: K_W06², K_U15², K_K03², 2-1ⁿ².

¹¹ EDUWEL (nr 238646) – *Education as Welfare. Enhancing opportunities for socially vulnerable youth in Europe*, Marie Curie Initial Training Network (2009-2013), 7th Framework Programme, European Commission. Partner: Center for Public Policy UAM, Poznań; Koordynator polskiej grupy: prof. zw. dr hab. Marek Kwiek; wykonawcy: prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz, prof. UAM dr hab. Karolina M. Cern, dr Krystian Szadkowski.

WORKABLE (nr 244909) – *Making Capabilities Work*, (2009-2012), 7th Framework Programme, European Commission (2009-2012); Koordynator polskiej grupy: prof. zw. dr hab. Marek Kwiek; wykonawca: prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz.

¹² KW_20¹ (zob. Nowe efekty uczenia się od 2019). Uwaga, cyfry "1" lub "2" w prawym rogu symbolu *efektu kształcenia* oznaczają I lub II poziom studiów.

(6) rozwój **kompetencji sądenia, podejmowania decyzji, rozstrzygnięcia problemów i dylematów praktyczno-etycznych** (wpływ na programy specjalności Etyka i Etyka Nauczycielska, studia stacjonarne I i II stopnia, studia podyplomowe, współpraca od 2007 r.; adaptacja myślenia dylematycznego i treningu KMDD): K_U21¹, K_K02¹, K_K03¹, K_U08², K_K03².

(7) rozwój **kompetencji krytycznej samowiedzy filozoficznej, samorefleksji, epistemologicznej, meta-świadomości ludzkiego i społecznego poznania; autoewaluacji kompetencji praktycznych**: K_K01¹, K_K02¹, K_K06¹, K_W13², K_U05², K_K01², K_U10², 3-aⁿ.

(8) rozwój **kompetencji intersubiektywnej i komunikacyjno-dyskursywnej**: K_U09¹, K_U13¹, K_W06², K_U14², 2-fⁿ, 3-dⁿ.

(9) rozwój **kompetencji koordynowania perspektyw społecznych** i jej doniosłość dla jakości życia społecznego i zawodowego: K_U10¹, K_K07¹, K_K09¹.

(10) rozwój **kompetencji interkulturowej**; koresp. efekty uczenia: K_U12¹, K_U20¹, K_K08¹, K_W20².

(11) rozwój **kompetencji partycypacyjnych i demokratycznych**: K_K07¹, K_K04².

(12) rozwój **kompetencji odpowiedzialnego traktowania innych żywych istot i dóbr naturalnych** (bio-studies, environmental studies, animal studies, plant studies, health studies): K_W15^{2/13}.

(13) rozwój **kompetencji humanistyczno-cyfrowej** (dr Andre Schmiljun, inSystems Berlin): K_K03¹, K_U15², K_K04².

Międzynarodowa wymiana naukowa (dr Andre Schmiljun, inSystems Berlin) wzmocniła kompetencję humanistyczno-cyfrową jako nowy element jakości kształcenia.

Z uwagi na reformy wprowadzone wraz z Ustawą 2.0 oraz głęboką restrukturyzacją UAM, Dyrekcja IF UAM planuje w październiku 2019 r., po ukonstytuowaniu się Wydziału Filozoficznego, powołanie Rady Programowej Kierunku Studiów w dyscyplinie filozofia celem przeprowadzenia reformy, która wzmocni wpływ zinternacjonalizowanych badań prowadzonych przez pracowników IF UAM na przebieg uczenia i jego efekty¹⁴.

1.3. Zgodność koncepcji kształcenia z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego

Koncepcja kształcenia na kierunku studiów filozofia wynika z pięciu wspomnianych elementów strukturalnych (samorefleksyjność, interdyscyplinarność, współpraca, rozwój oraz transformacja). Ściśle wiążą się one z zestawem potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego

¹³ KW_19¹ (zob. efekty uczenia się po nowelizacji 2019).

¹⁴ Warto jeszcze raz podkreślić, że w ocenianym okresie, tj. w roku akademickim 2018/19, obowiązywały na kierunku filozofia efekty kształcenia wprowadzone w życie Uchwałą nr 337/2011/2012 Senatu Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu z dnia 25 czerwca 2012 roku w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych przez Wydział Nauk Społecznych (**Załącznik 1.2.1, 1.2.2., 1.2.3.**). Dopiero od 1 października 2019 roku będą obowiązywały efekty uczenia się na kierunku filozofia prowadzonym przez Wydział Filozoficzny. Sprawozdanie za rok akademicki 2018/19 siłą rzeczy musi być opisywane w perspektywie obowiązujących jeszcze efektów kształcenia.

poszukującego absolwentów kierunków o profilu humanistycznym, artystycznym, społecznym, opieki społecznej czy szeroko rozumianych usług dla ludności. Potrzeby te identyfikuje m.in. raport „Analiza zapotrzebowania na kompetencje w gospodarce i na rynku pracy wraz z badaniem wartości docelowej wspólnego wskaźnika długoterminowego POWR w obszarze szkolnictwa wyższego”¹⁵ przygotowany na potrzeby Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Autorzy raportu posługując się dobrze znanymi rozróżnieniami na kompetencje ogólne i zawodowe oraz kompetencje strategiczne i deficytowe¹⁶ wskazali na najczęstsze potrzeby kompetencyjne pracodawców z podziałem na grupy specjalistów. W grupie specjalistów z dziedziny prawa, dziedzin społecznych i kultury, do której można zaliczyć absolwentów studiów filozoficznych, pracodawcy wskazywali na następujące kompetencje jako szczególnie istotne: samoorganizacja, zdolności interpersonalne oraz biegłe porozumiewanie się w języku polskim¹⁷. Zostały one także zdefiniowane jako kompetencje deficytowe, tj. takie „(...) których brakuje absolwentom uczelni, a które jednocześnie są ważne z punktu widzenia przedsiębiorstw i gospodarki”¹⁸. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że specyfika studiów filozoficznych polega w dużej mierze na pracy z tekstem, formułowaniu dłuższych wypowiedzi pisemnych oraz aktywnym uczestnictwem w dyskusjach, podczas których formułuje się uzasadnienia artykułowanych sądów, co wydatnie podnosi kompetencje językowe studentów. Dodatkowo w procesie kształcenia szczególną wagę przywiązujemy do rozwoju kompetencji komunikacyjno-dyskursywnych, samoorganizacji i *entrepreneurship* oraz współpracy międzynarodowej, co podkreślano w części raportu zatytułowanej „Sposoby wykorzystania działalności naukowej w opracowaniu i doskonaleniu programu studiów, w szczególności efektów kształcenia”. Z tych względów należy podkreślić dobre dopasowanie koncepcji kształcenia do potrzeb rynku pracy. Kompetencje przekazywane w toku studiów mają charakter przede wszystkim ogólny oraz są przydatne w perspektywie długookresowej (min. 5 lat). Wynika to w dużej mierze ze specyfiki studiów filozoficznych i braku możliwości zdefiniowania szczegółowych umiejętności zawodowych absolwentów kierunków o profilu ogólnoakademickim.

Udział pracowników i studentów – jako interesariuszy wewnętrznych – w kształtowaniu procesu kształcenia oraz jego doskonaleniu jest niebagatelny. Głównym inicjatorem zmian koncepcji kształcenia jest kadra akademicka, która zgłasza potrzeby w oparciu o prowadzone badania, a także informacje zwrotne od studentów. Studenci mają możliwość zgłaszania swoich uwag w ankietach studenckich poprzez system USOS oraz w cyklicznym Badaniu Jakości Kształcenia przeprowadzanym przez ogólnouczelniane Biuro Rady ds. Jakości Kształcenia. Pośród interesariuszy zewnętrznych należy podkreślić znaczenie szkół oraz ośrodków doskonalenia nauczycieli, które są partnerem w rozwijaniu metod kształcenia, dotyczącego rozwijania postaw etycznych oraz komunikacyjno-

¹⁵ https://www.ncbr.gov.pl/fileadmin/Ewaluacja/POWER/RK_Analiza_kompetencji_final.pdf (dostęp: 08.10.2019 r.).

¹⁶ Ibid., s. 22 i nast.

¹⁷ Ibid., s. 38.

¹⁸ Ibid., s. 26.

dyskursywnych Lista współpracujących szkół oraz ośrodków szkolno-wychowawczych jest dostępna w dalszej części raportu (więcej w **Kryterium 6**).

1.4. Sylwetki absolwenta i przewidziane miejsca zatrudnienia absolwentów

Absolwent studiów licencjackich na kierunku filozofia otrzymuje tytuł zawodowy licencjata. Podczas studiów zdobywa wiedzę i umiejętności w zakresie przedmiotów stanowiących fundament wykształcenia filozoficznego: historii filozofii, logiki, metodologii, epistemologii, metafizyki i etyki oraz wiedzę specjalistyczną z zakresu technologii informacyjnych oraz komunikacji multimedialnej. W ramach studiów realizowane są także przedmioty fakultatywne (oferta semestralna w tym zakresie, to przynajmniej 20 przedmiotów do wyboru). Studia filozoficzne przygotowują do pełnienia różnych ról społecznych, stanowią podstawę do podjęcia nauki na studiach drugiego stopnia i studiach podyplomowych oraz uzupełnienie studiów na innym kierunku. Student kierunku filozofia opanowuje podstawowe techniki argumentacyjne i techniki translatorskie, zdobywa też umiejętność analizy tekstów. Absolwent filozofii przygotowany jest do wykonywania pracy w innych organizacjach jako specjalista ds. komunikacji społecznej, pracownik instytucji rządowych i pozarządowych, doradca ds. mediacji a także może prowadzić zajęcia z propedeutyki filozofii i etyki w szkole podstawowej, po spełnieniu wymagań określonych odrębnymi przepisami.

Absolwent studiów magisterskich na kierunku filozofia otrzymuje tytuł zawodowy magistra. Podczas studiów zdobywa wiedzę i umiejętności w zakresie przedmiotów stanowiących rozszerzenie podstawowego wykształcenia filozoficznego, które zdobył na wcześniejszych etapach kształcenia. W ramach studiów realizowane są także przedmioty fakultatywne (oferta semestralna w tym zakresie, to przynajmniej 10 przedmiotów do wyboru). Studia filozoficzne przygotowują do pełnienia różnych ról społecznych lub stanowią uzupełnienie studiów na innym kierunku. Student specjalności filozofia opanowuje zaawansowane techniki argumentacyjne i techniki translatorskie, zdobywa też umiejętność pogłębionej analizy tekstów. Absolwent filozofii przygotowany jest do podjęcia pracy badawczej i dydaktycznej w instytucjach akademickich oraz do wykonywania pracy w innych organizacjach jako specjalista ds. komunikacji społecznej, pracownik instytucji rządowych i pozarządowych, doradca ds. mediacji a także może prowadzić zajęcia z propedeutyki filozofii i etyki w szkole ponadpodstawowej, po spełnieniu wymagań określonych odrębnymi przepisami.

Sylwetki absolwentów specjalności realizowanych w ramach kierunku filozofia szczegółowo zostały omówione w **załączniku 1.4**.

1.5. Cechy wyróżniające koncepcję kształcenia

Charakterystyczne dla koncepcji kształcenia na kierunku filozofia na UAM jest to, że studia I stopnia są zorientowane na **kształcenie i wzmacnianie władzy sądenia** studentów, tj. w ujęciu ogólnym, na stosowanie wiedzy pozyskiwanej w poszczególnych obszarach teorii i refleksji filozoficznej (czyli twierdzeń, pojęć ogólnych i abstrakcyjnych) do analizy konkretnych przypadków problemowych (np. zajęcia *Etyka a nauka*, *Spór nauka-wiara z perspektywy filozofii przyrody*) celem formułowania poprawnych wnioskowań i sądów oraz

budowania efektywnych strategii pomocnych w rozstrzyganiu problemów ludzkiego poznania i praktyki.

Ponadto studenci studiów I stopnia mają możliwość zapoznania się z podstawowymi koncepcjami i grupami problemów poruszanych w ramach kierunku i poszczególnych specjalności, które są możliwe do wyboru od II roku studiów. W ramach przedmiotu *Wstęp do filozofii* studenci zapoznają się z zagadnieniami charakterystycznymi dla kierunku filozofia (tzw. filozofia ogólna), którego studiowanie mogą wybrać od II roku. Analogicznie – w ramach przedmiotów *Wstęp do etyki*, *Wstęp do zarządzania wiedzą*, *Wstęp do życia publicznego* – studenci zapoznają się z kluczowymi problemami poruszonymi od II roku w ramach specjalności: etyka, zarządzanie wiedzą, życie publiczne realizowanymi na kierunku filozofia. Przedmioty te ułatwiają studentom merytoryczny wybór dalszej ścieżki kształcenia od II roku studiów (kierunek filozofia, kierunek filozofia – specjalność etyka, kierunek filozofia – specjalność zarządzanie wiedzą, kierunek filozofia – specjalność życie publiczne)¹⁹. Studia I stopnia na kierunku filozofia - specjalność komunikacja społeczna mają odrębną rekrutację i od I do III roku są ukierunkowane na zdobywanie wiedzy i umiejętności dedykowanych tej właśnie specjalności.

Natomiast studia II stopnia, zgodnie z tą koncepcją, są skoncentrowane na kształceniu **kompetencji do rozważania przypadków problemowych w odniesieniu do typów sytuacji** problemowych i rozstrzygania ich w oparciu o uzasadnienia sformułowane wraz z innymi podczas dyskusji – czyli poszerzone i pogłębione strategie argumentacyjne (np. *Historyczne korzenie współczesności. Przegląd zagadnień i stanowisk*, *Podstawy tożsamości europejskiej*, *Legitymizacja prawa*, *Udział obywateli w sprawowaniu władzy*, *Filozofia informatyki*, *Filozofia środowiskowa*, *Filozoficzne implikacje współczesnej nauki*, *Dobro wspólne a szkolnictwo wyższe*).

Charakterystyczne dla studiów II stopnia jest to, że a) prowadzone na nich zajęcia przedstawiają najnowsze wyniki badań pracowników badawczo-dydaktycznych (m.in. samodzielni pracownicy badawczo-dydaktyczni przy omawianiu problematyki związanej z prowadzonym przez siebie przedmiotem posługują się w tej działalności dydaktycznej także swoimi najnowszymi publikacjami naukowymi), b) dają wiarygodny wgląd w zakres problemowy i kompetencje badawcze potencjalnych promotorów prac magisterskich (omawianie podczas zajęć własnej problematyki badawczej umożliwia studentom studiów II stopnia merytoryczny wybór promotora swojej pracy magisterskiej), c) umożliwiają profilowanie studenta pod kątem studiów doktoranckich, d) ich prowadzenie i koordynacja powierzana jest w przeważającej większości samodzielnym pracownikom nauki.

Po pierwszym semestrze I roku studiów II stopnia studenci także, analogicznie względem studiów I stopnia, mają możliwość dokonania wyboru jednej z czterech ścieżek kształcenia (kierunek filozofia, kierunek filozofia – specjalność etyka, kierunek filozofia – specjalność komunikacja społeczna, kierunek filozofia – specjalność życie publiczne). Wybór

¹⁹ Każdy student pod koniec I roku studiów licencjackich dokonuje wyboru na piśmie (składa podanie do Dziekana) czy decyduje się na kontynuowanie kształcenia na kierunku filozofia (bez specjalności), czy wybiera jeden z profili specjalnościowych realizowanych w ramach kierunku filozofia: kierunek filozofia – specjalność etyka, kierunek filozofia – specjalność zarządzanie wiedzą, kierunek filozofia – specjalność życie publiczne.

konkretnej specjalności na kierunku filozofia nie zamyka jednak studentom drogi do pozyskiwania wiedzy i umiejętności, które dedykowane są dla innych specjalności. Studenci mogą bowiem jako przedmioty fakultatywne wybierać przedmioty obligatoryjne dla innej specjalności, np. student specjalności etyka jako przedmioty fakultatywne może wybierać przedmioty obligatoryjne dla komunikacji społecznej, życia publicznego i tzw. filozofii ogólnej. Sprzyja to m.in. osiągnięciu ważnych dla koncepcji kształcenia interdyscyplinarności (w ramach przedmiotów oferowanych na różnych specjalnościach), samorefleksyjności (np. wyboru przedmiotów z różnych specjalności dokonują sami studenci w oparciu o zreflektowane w ramach studiów kryteria) oraz współpracy (m.in. między pracownikami a studentami różnych specjalności) w ramach studiów II stopnia różnych specjalności.

1.6. Kluczowe kierunkowe efekty kształcenia i ich związek z koncepcją studiów

Obowiązujące do 30 września 2019 r. efekty kształcenia na kierunku filozofia I i II stopnia o profilu ogólnoakademickim zostały określone w Uchwale nr 337/2011/2012 Senatu UAM z dnia 25 czerwca 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunku studiów prowadzonych przez Wydział Nauk Społecznych (od 1 października 2019 r. na Wydziale Filozoficznym UAM obowiązują nowe efekty uczenia się – por. **załączniki 1a, 1b, 1c**). Wśród kluczowych efektów kształcenia na studiach w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które odzwierciedlają ich związek z realizowaną koncepcją kształcenia należy wymienić: „zna i rozumie na poziomie podstawowym rolę refleksji filozoficznej w kształtowaniu kultury” (K_W01), „ma podstawową wiedzę o miejscu i znaczeniu filozofii w relacji do nauk oraz o specyfice przedmiotowej filozofii” (K_W02), „zna podstawową terminologię filozoficzną w języku polskim z uwzględnieniem specyficznych pojęć związanych z wybranym modułem specjalnościowym” (K_W03), „zna zależności między głównymi subdyscyplinami filozofii” (K_W06), „ma uporządkowaną znajomość i rozumie najważniejsze kierunki w obrębie głównych działów filozofii: logika, metafizyka, epistemologia, filozofia umysłu lub etyka, filozofia polityki, filozofia społeczna lub estetyka, filozofia kultury, historiozofia lub metodologia, metodologia nauk szczegółowych, filozofia nauki” (K_W07), „zna i rozumie główne kierunki i stanowiska współczesnej filozofii z uwzględnieniem kierunków i stanowisk związanych z wybranym modułem specjalnościowym” (K_W08), „zna podstawowe metody badawcze i strategie argumentacyjne właściwe dla jednego z bloków głównych subdyscyplin filozofii: logika, metafizyka, epistemologia, filozofia umysłu lub etyka, filozofia polityki, filozofia społeczna lub estetyka, filozofia kultury, historiozofia lub metodologia, metodologia nauk szczegółowych, filozofia nauki” (K_W15), „zna najważniejsze metody interpretacji tekstu filozoficznego” (K_W17), „czyta ze zrozumieniem i kreatywnie interpretuje tekst filozoficzny (K_U03), „słucha ze zrozumieniem ustnej prezentacji idei i argumentów filozoficznych” (K_U04), „poprawnie stosuje poznaną terminologię filozoficzną w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_U05), „analizuje argumenty filozoficzne, identyfikuje ich kluczowe tezy i założenia w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_U07), „wykrywa zależności między tezami badanych, pisemnych i ustnych wypowiedzi filozoficznych” (K_U08), „ma podstawową wiedzę logiczną oraz stosuje typowe strategie argumentacyjne” (K_U09), „uzasadnia i krytykuje uogólnienia w świetle dostępnych faktów empirycznych w szczególności w zakresie wybranego modułu

specjalnościowego” (K_U10), „formuluje w mowie i na piśmie problemy filozoficzne, stawia tezy oraz artykułuje poglądy w sprawach społecznych i światopoglądowych w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_U13), „jest otwarty na nowe idee i gotów do zmiany opinii w świetle dostępnych danych i argumentów w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_K02), „na podstawie twórczej analizy nowych sytuacji i problemów samodzielnie formuluje propozycje ich rozwiązania” (K_K03), „samodzielnie podejmuje i inicjuje proste działania badawcze w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_K04), „efektywnie organizuje własną pracę i krytycznie ocenia jej stopień zaawansowania” (K_K05), „ma świadomość znaczenia refleksji humanistycznej dla kształtowania się więzi społecznych w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_K09).

Nietrudno dostrzec, że wymienione wyżej kluczowe efekty kształcenia realizowane na studiach I stopnia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych odzwierciedlają ich związek z realizowaną koncepcją kształcenia. Na przykład element strukturalny koncepcji kształcenia jakim jest **samorefleksyjność** odzwierciedlają efekty K_W01, K_W02, K_W15, K_W17, K_U03, K_U04, K_U05, K_U07, K_U08, K_U10, K_K02, K_K03, K_K09, **interdyscyplinarność** – efekty K_W01, K_W02, K_W06, K_W07, K_W08, K_W15, K_U10, K_K04, **współpracę** – K_W01, K_W02, K_W06, K_W17, K_U03, K_U04, K_U05, K_U07, K_U08, K_U09, K_U10, K_U13, K_K02, K_K03, K_K09, **rozwój** – K_U04, K_K02, K_K04, K_K05, a **transformację** – K_U03, K_U04, K_U13, K_K02. Ponadto wszystkie wymienione kluczowe efekty kształcenia są zorientowane na kształcenie i wzmacnianie władzy sądenia studentów, tj. na stosowanie wiedzy pozyskiwanej w poszczególnych obszarach teorii i refleksji filozoficznej do analizy konkretnych przypadków problemowych celem formułowania poprawnych wnioskowań i sądów oraz budowania efektywnych strategii pomocnych w rozstrzyganiu problemów ludzkiego poznania i praktyki.

Wśród kluczowych efektów kształcenia na studiach II stopnia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, które odzwierciedlają ich związek z realizowaną koncepcją kształcenia, należy wymienić: „ma wszechstronną znajomość i dogłębne rozumienie roli refleksji filozoficznej w kształtowaniu kultury” (K_W01), „ma rozszerzoną wiedzę o miejscu i znaczeniu filozofii w relacji do innych nauk oraz o specyfice przedmiotowej filozofii z uwzględnieniem wiedzy związanej z wybranym modułem specjalnościowym” (K_W02), „zna i rozumie zależności między filozofią i naukami na poziomie umożliwiającym interdyscyplinarną i multidyscyplinarną pracę ze specjalistami z innych dziedzin” (K_W03), „zna podstawową terminologię filozoficzną w języku polskim z głównych działów filozofii z uwzględnieniem dodatkowej terminologii związanej z wybranym modułem specjalnościowym” (K_W04), „zna i rozumie zależności między głównymi dziedzinami filozofii” (K_W08), „wszechstronnie zna i dogłębnie rozumie wybrane kierunki i stanowiska współczesnej filozofii w zakresie jednego bloku głównych działów filozofii: logika, metafizyka, epistemologia, filozofia umysłu lub etyka, filozofia polityki, filozofia społeczna lub estetyka, filozofia kultury, historiozofia lub metodologia, metodologia nauk szczegółowych, filozofia nauki” (K_W10), „wszechstronnie zna i dogłębnie rozumie poglądy wybranego filozofa lub bieżący stan badań w zakresie wybranej

problematyki filozoficznej z uwzględnieniem poglądów związanych z wybranym modułem specjalnościowym” (K_W11), „ma gruntowną znajomość metod badawczych i strategii argumentacyjnych wybranej dziedziny filozofii” (K_W17), „ma gruntowną znajomość metod interpretacji tekstu filozoficznego” (K_W18), „twórczo wykorzystuje wiedzę filozoficzną i metodologiczną w formułowaniu hipotez i konstruowaniu krytycznych argumentacji, w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_U03), „samodzielnie interpretuje tekst filozoficzny, komentuje i konfrontuje tezy pochodzące z różnych tekstów” (K_U04), „analizuje złożone argumenty filozoficzne, identyfikuje składające się na nie tezy i założenia, ustala zależności logiczne i argumentacyjne między tezami” (K_U05), „określa stopień relewancji stawianych tez dla badanego problemu lub argumentacji, w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_U06), „identyfikuje typowe strategie argumentacyjne w wypowiedziach ustnych i pisemnych” (K_U08), „precyzyjnie formułuje w mowie i na piśmie złożone problemy filozoficzne, stawia tezy i krytycznie je komentuje, w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_U10), „zna zakres posiadanej przez siebie wiedzy i zdobytych umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się, potrafi inspirować i organizować proces uczenia się innych osób oraz rozumie potrzebę rozwoju zawodowego w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_K01), „uczestniczy w życiu społecznym i kulturalnym, interesuje się nowatorskimi koncepcjami filozoficznymi w powiązaniu z innymi częściami życia kulturalnego i społecznego w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_K04), „ma pogłębioną świadomość znaczenia filozoficznej refleksji humanistycznej dla formowania się więzi społecznych w szczególności w zakresie wybranego modułu specjalnościowego” (K_K06).

Nietrudno dostrzec, że wymienione wyżej kluczowe efekty kształcenia realizowane na studiach II stopnia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych odzwierciedlają ich związek z realizowaną koncepcją kształcenia. Na przykład element strukturalny koncepcji kształcenia jakim jest **samorefleksyjność** odzwierciedlają efekty kształcenia – K_W01, K_W02, K_W04, K_W08, K_W10, K_W11, K_W17, K_W18, K_U03, K_U04, K_U05, K_U08, K_U10, K_K04, K_K06, **interdyscyplinarność** – efekty K_W01, K_W02, K_W03, K_U06, K_K01, K_K04, **współpracę** – K_W01, K_W02, K_W03, K_W08, K_U10, K_K04, K_K06, **rozwój** – K_U03, K_U06, K_K01, K_K04, a **transformację** – K_W08, K_W17, K_W18, K_U03, K_U04, K_U05, K_U06, K_U08, K_U10, K_K01, K_K06. Ponadto wszystkie wymienione kluczowe efekty kształcenia są skoncentrowane na kształceniu kompetencji do rozwiązywania przypadków problemowych w odniesieniu do typów sytuacji problemowych i rozstrzygnięcia ich w oparciu o poszerzone i pogłębione strategie argumentacyjne.

Bardzo istotne i warte podkreślenia jest również to, że wszystkie wymienione wyżej kluczowe efekty kształcenia realizowane na studiach filozoficznych I i II stopnia w Instytucie Filozofii UAM są nierozzerwalnie związane z dyscypliną filozofia, do której kierunek jest przyporządkowany.

Kryterium 2.

Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

2.1. Dobór kluczowych treści kształcenia

Struktura programu studiów I i II stopnia na kierunku filozofia obejmuje zajęcia obowiązkowe ściśle przypisane do kierunku studiów (np. historia filozofii, etyka, ontologia, estetyka, epistemologia itd.), zajęcia prowadzące do wykształcenia umiejętności translatorskich (translatoria), zajęcia rozwijające kompetencje cyfrowe (np. technologie informacyjne, komunikacja multimedialna, informatyka) oraz zajęcia do wyboru (wykłady fakultatywne), spośród których student może wybrać przedmioty zgodne z własnymi preferencjami i zainteresowaniami. Z uwagi na możliwość wyboru specjalności po zaliczeniu I roku lub I semestru nauki student ma również możliwość skorzystania z dodatkowego (obok systemu ITS) modelu indywidualizacji programu studiów.

Studia I stopnia na kierunku filozofia umożliwiają studentowi, który zaliczył I, wspólny dla wszystkich specjalności rok, wybór jednej z 4 specjalności – filozofia ogólna, etyka, zarządzanie wiedzą lub życie publiczne. Tak więc 2/3 pkt ECTS realizowanych na kierunku filozofia stanowią przedmioty z wyboru (po odbyciu obowiązkowego I roku student wybiera jedną z 4 specjalności). Osobna rekrutacja w ramach studiów I stopnia prowadzona jest także na specjalności komunikacja społeczna.

Studia II stopnia umożliwiają studentowi, który zaliczył I semestr, wybór jednej z 4 specjalności – filozofii ogólnej, etyki, komunikacji społecznej lub życia publicznego ($\frac{3}{4}$ pkt ECTS, są to punkty z wyboru). Elementem integrującym studentów studiów II stopnia są wykłady fakultatywne, gdyż student danej specjalności (np. komunikacji społecznej) może wybrać jako fakultet wykład obowiązkowy dla innej specjalności (np. etyki). Rozwiązanie to stanowi dodatkowe wzbogacenie oferty fakultatywnej zajęć oferowanych przez IF na studiach II stopnia (procedurę wyboru przedmiotu fakultatywnego reguluje *Regulamin wyboru przedmiotów fakultatywnych* – zobacz **załącznik 2.1.1**).

Kluczowe treści kształcenia na kierunku filozofia (dla studiów I stopnia opisane efektami kształcenia: K_W01, K_W02, K_W03, K_W06, K_W07, K_W08, K_W15, K_W17, K_U03, K_U04, K_U05, K_U07, K_U08, K_U09, K_U10, K_U13, K_K02, K_K03, K_K04, K_K05, K_K09 a dla studiów II stopnia - efektami kształcenia: K_W01, K_W02, K_W03, K_W04, K_W08, K_W10, K_W11, K_W17, K_W18, K_U03, K_U04, K_U05, K_U06, K_U08, K_U10, K_K01, K_K04, K_K06) i są ściśle związane z wynikami działalności naukowej pracowników IF UAM w dziedzinie filozofia. Oznacza to m.in., że zajęcia w bloku przedmiotów dotyczących historii filozofii prowadzą osoby, których praca naukowa związana jest z historią filozofii (np. *Historię filozofii antycznej* prowadzi prof. UAM dr hab. Mikołaj Domaradzki, którego dorobek naukowy i realizowane granty badawcze dotyczą tego obszaru wiedzy). Sytuacja analogiczna zachodzi w przypadku pozostałych przedmiotów realizowanych na kierunku filozofia (realizująca efekty kształcenia dla studiów I stopnia: K_W06, K_W07, K_W08 oraz studiów II stopnia: K_W10, K_W11), jakimi są m.in.: logika, metodologia, filozofia nauki, epistemologia, metafizyka, estetyka, filozofia

kultury, filozofia umysłu, filozofia społeczna, filozofia polityczna oraz etyka i bioetyka, tzn. każdorazowo zajęcia w danym bloku tematycznym prowadzi pracownik naukowo-dydaktyczny realizujący badania w danym zakresie wiedzy filozoficznej (**załącznik nr 2, cz. I, głównie pkt. 2 i 4**).

Ponadto, studenci studiów II stopnia realizują zajęcia ze specjalistycznego, pomocnego przy lekturze tekstów filozoficznych, języka angielskiego (60 godz.) oraz ćwiczą swoje kompetencje językowe w ramach translatorium (30 godz.), gdzie tłumaczą współczesne teksty filozoficzne (tym samym realizują efekty kształcenia dla studiów II stopnia: K_U12, K_U13). Dodatkowym (opcjonalnym) rozszerzeniem kształcenia w zakresie kompetencji językowych jest oferta zajęć AMU-PIE (wykłady fakultatywne prowadzone głównie w jęz. angielskim i niemieckim lub rosyjskim).

2.2. Dobór metod kształcenia i ich cech wyróżniających

W zakres dostępnych na kierunku filozofia metod kształcenia wchodzi: wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, zajęcia laboratoryjne, seminaria (licencjackie lub magisterskie). Najczęściej odbywają się one cyklicznie po 2 godziny dydaktyczne tygodniowo. Rozkład modułów uwzględnia ich tematykę oraz zależności zachodzące między modułami, wynikające z konieczności zachowania kolejności prezentowanych treści (np. *Historia Filozofii Średniowiecza* jest w planie studiów po *Historii Filozofii Antycznej* a *Logika formalna* po *Wstępie do logiki*). Najważniejsze przedmioty, które mają szczególnie istotne znaczenie dla zrealizowania całości założonych efektów kształcenia, wymagające większego nakładu czasu i pracy, kończą się egzaminem i mają wyższą punktację ECTS (np. *Historia filozofii antycznej* ma 5 pkt ECTS a *Filozofia Dalekiego Wschodu* 2 pkt ECTS).

Proponowane wykłady realizują w pierwszej kolejności efekty kształcenia w zakresie wiedzy (warto zaznaczyć, że w ramach wykładów realizowanych na II stopniu studiów pojawiają się także elementy konwersatoryjne umożliwiające dodatkowo realizację efektów kształcenia w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych; ograniczona przepisami ilość godzin dydaktycznych na studiach II stopnia uniemożliwia umieszczenie w ramach tych studiów dużej ilości konwersatoriów). Pozostałe formy zajęć również zawierają komponentę pozyskiwania nowej wiedzy, ale główny nacisk w ich ramach kładziony jest na zdobywanie umiejętności oraz kompetencji społecznych (patrz: **Zał. nr 2, cz. I, głównie pkt 1.**).

Wykłady na kierunku filozofia realizują głównie efekty kształcenia w zakresie pozyskiwania nowej wiedzy. Dla studiów I stopnia są to: K_W01, K_W02, K_W03, K_W04, K_W06, K_W07, K_W08, K_W09, K_W11, K_W12, K_W15, K_W16, K_W17, K_W19, K_W20; dla studiów II stopnia: K_W01, K_W02, K_W03, K_W04, K_W05, K_W06, K_W08, K_W09, K_W10, K_W11, K_W12, K_W13, K_W14, K_W17, K_W18, K_W20, K_W21, K_W22, K_W23, K_W24, K_W25, K_W26.

Seminaria licencjackie, magisterskie oraz translatoria umożliwiają natomiast przygotowanie studentów do prowadzenia działalności naukowej w zakresie dyscypliny filozofia. Seminaria licencjackie realizują, wybrane w zależności od prowadzącego seminarium i specyfiki problemu badawczego realizowanego w ramach danego działu filozofii, dedykowane m.in. seminariom dla studiów I stopnia, efekty kształcenia: K_U01,

K_U02, K_U03, K_U05, K_U06, K_U10, K_U13, K_U14, K_U17, K_U19, K_U22, K_K01, K_K02, K_K03, K_K04, K_K05; dla seminariów magisterskich: K_U01, K_U02, K_U03, K_U04, K_U05, K_U06, K_U08, K_U10, K_U11, K_U14, K_U16, K_U17, K_U18, K_U19, K_K01, K_K02, K_K05, K_K09 oraz dla translatorium na studiach II stopnia: K_U12, K_U13, K_K01.

W ramach studiów I stopnia na kierunku filozofia studenci nabywają także umiejętności stosowania zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych w ramach obowiązkowych zajęć laboratoryjnych: *Technologie informacyjne* i *Komunikacja multimedialna* (tworzenie komunikatów filozoficznych w formie bardzo popularnych obecnie podcastów i stosowanych powszechnie w każdej działalności naukowej i biznesowej profesjonalnych prezentacji multimedialnych).

2.3. Zakres korzystania z metod i technik kształcenia na odległość

Pracownicy w ramach prowadzonych przez siebie zajęć dydaktycznych mają możliwość korzystania z platformy e-learningowej dostępnej na stronie internetowej: <https://www.elearning.amu.edu.pl/wns/>. Jest ona najczęściej używana do prowadzenia zajęć mieszanych (*Blended-learning*). Służy także często do umieszczania materiałów (np. tekstów) potrzebnych studentom do przygotowywania się do zajęć lub zaliczenia danego przedmiotu. W roku akademickim 2018/19 na platformie e-learningowej Instytutu Filozofii UAM umieszczono 7 przedmiotów (Antropologia komunikacji, Podstawy tożsamości europejskiej, Filozofia Odrodzenia i Oświecenia – ćwiczenia, Komunikacja międzykulturowa, Dialog kultur, Współczesne dylematy moralne, Bioetyka).

2.4. Dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych

Proces uczenia się może być dostosowany do zróżnicowanych potrzeb grupowych (np. studentów danego roku filozofii) poprzez realizowanie pożądaných przez studentów zajęć fakultatywnych (np. w roku akademickim 2018/19 przedstawiciele studentów studiów II stopnia wystąpili do Z-cy Dyrektora Instytutu Filozofii ds. dydaktycznych z zapotrzebowaniem na przedmiot *Podstawy programowania*, który zaplanowano do realizacji w semestrze letnim roku akademickiego 2019/20).

Proces uczenia się może także zostać dostosowany do zróżnicowanych potrzeb indywidualnych studentów na dwa dalsze sposoby. Pierwszym z nich jest możliwość uczestniczenia studenta w programie Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych i Społecznych; student o zainteresowaniach filozoficznych, chcący jednak rozwijać jeszcze inne kompetencje z zakresu nauk humanistycznych i społecznych może, po rekrutacji na studia MISHiS, w ramach swojego minimum programowego realizować aż 70% pkt ECTS w ramach przedmiotów oferowanych dla kierunku filozofia (więcej informacji na stronie: <http://mishis.amu.edu.pl/o-mishis/>). Drugi umożliwia wystąpienie przez studenta i opiekuna naukowego o Indywidualny Tok Studiów (ITS), w ramach którego realizowany jest ułożony przez opiekuna i zaakceptowany przed Dyрекcją IF, RI i RW program studiów (zgodnie z paragrafem 18 *Regulaminu Studiów UAM – załącznik 2.4.1.*).

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu jako jeden z pierwszych w Polsce realizuje strategię Uniwersytetu Otwartego dla wszystkich chętnych, w tym także dla osób z

niepełnosprawnościami. Kompleksowy opis programu wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami został opisany szczegółowo w kryterium 5 (tekst główny raportu i załączniki do raportu).

2.5. Harmonogram realizacji studiów

Organizację roku akademickiego każdego roku ogłasza Rektor UAM w zarządzeniu w sprawie organizacji danego roku akademickiego (por. **załączniki 2.5.1, 2.5.2**). Znajduje się tam informacja o harmonogramie I oraz II semestru danego roku akademickiego z wyszczególnieniem okresu zajęć dydaktycznych, wakacji, sesji egzaminacyjnych itd.

Zdecydowana większość zajęć prowadzonych na kierunku filozofia wymaga bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i doktorantów (niektóre zajęcia laboratoryjne, ćwiczenia lub konwersatoria są realizowane przez doktorantów w ramach ich praktyk dydaktycznych). Tylko kilka przedmiotów jest prowadzonych ze wspomaganie platformy e-learningowej.

Prowadzący zajęcia określa nie później niż 14 dni od rozpoczęcia zajęć i niezwłocznie informuje studentów (najczęściej na pierwszych zajęciach dydaktycznych) o: warunkach i trybie ich odbywania, warunkach usprawiedliwiania i odrabiania nieobecności na zajęciach, warunkach i trybie uzyskania zaliczenia oraz składania egzaminu, terminach egzaminu lub zaliczenia (szczegółowe przepisy dotyczące zaliczenia przedmiotu znaleźć można w § 19-31 RS UAM). Egzaminy i zaliczenia odbywają się w miejscu prowadzenia zajęć lub w innej sali, którą wyznaczy prowadzący zajęcia.

Wykłady najczęściej prowadzone są z użyciem, wspomagających proces dydaktyczny, prezentacji multimedialnych (we wszystkich salach dydaktycznych IF UAM są zamontowane projektory multimedialne). Pozostałe zajęcia przyjmują najczęściej formę konwersatoryjną i prowadzone są z wykorzystaniem tekstów źródłowych, prezentacji multimedialnych, materiałów audio-video lub sprzętu technicznego (np. stanowisk komputerowych Pracowni Komputerowej IF oraz stosownego oprogramowania; szczególnie dla zajęć: *Technologie informacyjne, Komunikacja Multimedialna, Translatorium*).

Do zajęć szczególnie angażujących studentów w pracę badawczą należą *Studenckie Grupy Badawcze*, w ramach których najlepsi studenci studiów filozoficznych mają możliwość rozwijania swoich kompetencji badawczych (więcej informacji: **załącznik 4.2.2.**) oraz *Translatoria*, w ramach których studenci uczą się tłumaczenia tekstów filozoficznych (np. w roku akademickim 2018/19, w ramach translatorium dla II stopnia studiów, studenci przetłumaczyli monografię Luciano Floridiego pt.: *The Fourth Revolution*, Oxford University Press, Oxford 2014).

2.6. Dobór form zajęć

Zajęcia na I stopniu kierunku filozofia łącznie obejmują 2300 godzin dydaktycznych, z czego 1125 godz. to wykłady (49% wszystkich zajęć dydaktycznych), 180 godz. – ćwiczenia, 935 godz. – zajęcia laboratoryjne, a 60 godz. – seminaria licencjackie. Zdecydowana większość zajęć dydaktycznych podzielona jest na dwie części: 30 godz. wykładu oraz 30 godz. ćwiczeń lub zajęć laboratoryjnych, co sprzyja osiąganiu efektów kształcenia z trzech grup (wiedza, umiejętności i kompetencje społeczne) w ramach jednego modułu (studenci zdobywają

wiedzę w ramach wykładu, a umiejętności i kompetencje społeczne odnoszące się do tej wiedzy – w ramach ćwiczeń lub zajęć laboratoryjnych).

Zajęcia na II stopniu kierunku filozofia łącznie obejmują 920 godzin dydaktycznych, z czego 660 godz. to wykłady (z wplecionymi epizodami konwersatoryjnymi), 20 godz. – konwersatoria, 60 godz. – zajęcia laboratoryjne, 120 godz. – seminaria magisterskie. Bardzo duży nacisk (aż 120 godz. seminariów) położony jest na indywidualną pracę badawczą z promotorem w ramach seminarium magisterskiego²⁰.

Grupy zajęciowe są stosunkowo mało liczne. Najczęściej w grupach laboratoryjnych znajduje się od 12 do 20 studentów, a w grupach ćwiczeniowych – od 20 do 25 studentów (zgodnie z *Regulaminem Pracy UAM*).

Po przeprowadzonych badaniach ankietowych wśród studentów I roku studiów II stopnia na początku roku akademickiego 2018/19 udało się jednoznacznie ustalić, jaki tryb odbywania studiów jest dla nich najkorzystniejszy w perspektywie łączenia obowiązków dydaktycznych z wymogami rynku pracy. Studenci preferowali kumulację zajęć dydaktycznych w 2 dni zajęciowe. Tak więc, od semestru letniego w roku akademickim 2018/19 zajęcia obowiązkowe na studiach II stopnia odbywają się we wtorki i środy.

2.7. Program i organizacja praktyk

Na studiach I stopnia na kierunku filozofia, specjalności – komunikacja społeczna, etyka, zarządzanie wiedzą oraz życie publiczne, przewidziano 60 godzin praktyk studenckich. Studenci mają dużą dowolność przy wyborze praktyk; najczęściej kierują się swoimi indywidualnymi preferencjami lub zainteresowaniami (za weryfikację propozycji studentów tak, aby odpowiadały one kształceniu na danej specjalności, odpowiedzialny jest opiekun praktyk; proponuje on także sposoby realizacji praktyk tym studentom, którzy nie wykonali samodzielnego wyboru w tym zakresie). Celem praktyk jest przetestowanie zdobytych przez pierwszych 5 semestrów studiów wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych w ramach różnych instytucji życia publicznego lub firm komercyjnych (szczegóły dotyczące praktyk określają *Regulaminy praktyk studenckich* dostępne na stronie: <http://filozofia.amu.edu.pl/praktyki/>). Student podczas praktyk wypełnia dziennik praktyk, który po ich odbyciu jest analizowany i oceniany przez koordynatora praktyk danej specjalności (*Dziennik studenckiej praktyki zawodowej* oraz listę koordynatorów praktyk dla danej specjalności znaleźć można na stronie: <http://filozofia.amu.edu.pl/praktyki/>).

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 2:

Realizowane na studiach II stopnia treści programowe są w wysokim stopniu skorelowane z badaniami naukowymi prowadzonymi przez prowadzącego dane zajęcia dydaktyczne (np. blok przedmiotów realizujących unikatowe treści programowe z zakresu filozofii informatyki: *Informatyka, Filozofia informatyki, Filozoficzne implikacje współczesnej nauki* jest prowadzony przez twórców pierwszego tego typu w Polsce projektu *Homo Informaticus*, tj. cyklu konferencji, którego celem jest ukazanie związków łączących

²⁰ Precyzyjne wyliczenia godzinowe dla poszczególnych typów zajęć realizowanych w ramach wszystkich specjalności na kierunku filozofia znaleźć można na stronie internetowej: <http://filozofia.amu.edu.pl/programy/>.

informatykę z naukami humanistycznymi i społecznymi (szczegółowe informacje na temat projektu: <https://www.facebook.com/HOINFOR/>). Ma to na celu zapoznanie studentów z bogatą i różnorodną paletą badań filozoficznych prowadzonych w Instytucie Filozofii UAM tak, aby ułatwić im merytoryczny wybór promotora pracy magisterskiej, a w przyszłości – opiekuna naukowego w ramach studiów III stopnia.

Kryterium 3.

Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

3.1. Wymagania wobec kandydatów

Zasady przeprowadzania rejestracji kandydatów na studia, szczegółowy opis osobistego konta rejestracyjnego oraz wykaz wymaganych dokumentów, szczegółowy harmonogram postępowania rekrutacyjnego oraz zasady dokonywania wpisu na listę studentów corocznie precyzyjnie reguluje *Zarządzenie Rektora UAM w sprawie zasad przeprowadzania rejestracji kandydatów na studia oraz dokonywania wpisu na listę studentów, wykaz wymaganych dokumentów, terminów rejestracji i składania dokumentów* na dany rok akademicki (aktualne zarządzenie znaleźć można w **załączniku 3.1.1**).

Kandydat na studia na kierunku filozofia postępuje według następującego schematu: tworzy indywidualne konto w Systemie Internetowej Rekrutacji, dokonuje zapisu na kierunek filozofia, opłaca zapis, wprowadza wynik egzaminu maturalnego, załącza plik ze zdjęciem, oczekuje na wyniki postępowania kwalifikacyjnego (komisja rekrutacyjna, postępując zgodnie z algorytmem zamieszczonym m.in. na stronie <https://rekrutacja.amu.edu.pl/kierunki-studiow/filozofia,191>, tworzy listę rankingową; osoby z najlepszą punktacją zostają zakwalifikowane do przyjęcia, do wypełnienia założonego limitu miejsc). Szczegółowy opis schematu postępowania kwalifikacyjnego, zasady przeliczania wyników na świadectwie dojrzałości, wykaz wymaganych dokumentów oraz procedurę składania dokumentów opisano w **załączniku 3.1.2**).

3.2. Zasady, warunki i tryb uznawania efektów uczenia się

Uznawanie efektów uczenia i kwalifikacji uzyskanych na innej uczelni dotyczy przede wszystkim przypadków studentów, którzy przenoszą się na UAM z innych jednostek. Po przeniesieniu (warunki przeniesienia opisane są w Regulaminie Studiów UAM) student wpisywany jest na rok, wskazany przez Dziekana (po uprzedniej opinii Dyrektora ds. studenckich). Student może również wystąpić z wnioskiem o uznanie przedmiotów zaliczonych na poprzedniej uczelni. Wniosek rozpatruje Dyrektor ds. Studenckich, biorąc pod uwagę takie czynniki jak efekty kształcenia się dla modułu, punktację ECTS, opis treści programowych, rozkład siatki godzinowej i formę zajęć. Dyrektor może poprosić o dodatkową opinię kierownika danego modułu przypisanego do programu studiów, który może być zaliczony na podstawie wcześniejszych osiągnięć. Opinia Dyrekcji IF jest następnie zatwierdzana przez Prodziekana i archiwizowana w teście osobowej studenta (wykaz modułów zaliczonych na podstawie wcześniejszych osiągnięć brany jest pod uwagę w przy ustalaniu różnic programowych studenta).

3.3. Zasady warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się

Szczegółowe zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się oraz wyłaniania i działania organów dokonujących oceny zasadności wniosków składanych przez kandydatów zostały określone w Uchwale Senatu UAM nr 234/2014/2015 (**załącznik 3.2.1**)²¹ oraz w Zarządzeniu Rektora nr 488/2015/2016 (**załącznik 3.2.2**). Instrukcja dotycząca procedury znajduje się na stronie WNS i IF (**załącznik 3.2.3**).

Podstawowe zasady regulujące proces uznawania efektów uczenia się:

- do potwierdzania efektów uczenia się uprawniony jest wydział, który posiada co najmniej pozytywną ocenę programową na danym kierunku studiów, poziomie i profilu kształcenia,
- potwierdzanie efektów uczenia się jest powiązane z postępowaniem rekrutacyjnym na dany rok akademicki (termin składania wniosków: do 31 marca),
- efekty uczenia się mogą zostać potwierdzone osobie posiadającej co najmniej pięć lat doświadczenia zawodowego (studia I stopnia) oraz osobie posiadającej co najmniej trzy lata doświadczenia zawodowego po ukończeniu studiów I stopnia (studia II stopnia).

Postępowanie ww. przypadkach prowadzi Wydziałowa Komisja ds. Potwierdzania Efektów Uczenia (WKPEU). Komisja działająca na WNS UAM składa się z 5 członków (przewodniczący i przedstawiciele wszystkich instytutów). Do zadań Komisji należy m.in. rozpatrywanie wniosków kandydatów ubiegających się o potwierdzenie efektów kształcenia się, powoływanie ekspertów merytorycznych z grupy pracowników Wydziału (specjalistów znających specyfikę efektów kształcenia się, procesu kształcenia, programów studiów oraz zakresu merytorycznego przedmiotów z danego kierunku studiów), określenie metod weryfikacji deklarowanych przez kandydata osiągnięć, wydanie postanowienia w sprawie.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad, warunków, trybu potwierdzania efektów kształcenia znajdują się na stronie internetowej WNS (<https://wns.amu.edu.pl/dla-kandydata/dla-kandydata/aktualnosci>) wraz z odnośnikami do kompletu dokumentów niezbędnych do przeprowadzenia procedury. Informacje na temat uznawania efektów uczenia dostępne są także w Dziekanacie WNS (Prodziekan ds. studenckich) oraz z centrali BRJK (wykaz modułów zaliczonych na podstawie wcześniejszych osiągnięć brany jest pod uwagę w przy ustalaniu różnic programowych studenta).

3.4. Zasady, warunki i tryb dyplomowania na każdym z poziomów studiów

Zasady, warunki i tryb dyplomowania na studiach I i II stopnia przebiegają według zbliżonego scenariusza. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest: spełnienie wszystkich wymagań wynikających z programu studiów oraz zasad składania i archiwizacji prac dyplomowych (szczegółowe informacje o systemie APD znaleźć można na stronie internetowej: <https://apd.amu.edu.pl/> oraz w paragrafie 62 *Regulaminu Studiów UAM*) oraz uzyskanie pozytywnych recenzji pracy dyplomowej. Na wniosek promotora Dziekan WNS

²¹ Przepis ten zmieniony został uchwałą Senatu UAM z dnia 30 września 2019 roku. Nowe przepisy wejdą w życie w dniu 1 października 2019 r.

wyznacza recenzenta, termin egzaminu dyplomowego oraz skład komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy, który powinien odbyć się najpóźniej w terminie 3 miesięcy od daty przyjęcia pracy dyplomowej. W skład komisji przeprowadzającej egzamin dyplomowy wchodzi: przewodniczący, kierujący pracą dyplomową (promotor) oraz recenzent pracy dyplomowej. Egzamin dyplomowy w Instytucie Filozofii przebiega według formy opublikowanej na stronie internetowej: <http://filozofia.amu.edu.pl/prace-dyplomowe/>. Wynik studiów określa się według schematu opisanego w paragrafach 73-75 *Regulaminu Studiów UAM*.

3.5. Sposoby oraz narzędzia monitorowania i oceny postępów studentów

Od kilku lat monitorujemy relacje zachodzące pomiędzy liczbą kandydatów przyjętych na I rok studiów I stopnia (np. w roku akademickim 2018/19 na kierunek filozofia zrekrutowaliśmy 145 osób), liczbą studentów zapisanych w systemie USOS na zajęcia w I semestrze I roku studiów I stopnia (np. w roku akademickim 2018/19 na kierunek filozofia zarejestrowało się w systemie USOS 101 studentów), a liczbą studentów przechodzących na II semestr studiów (np. w roku akademickim 2018/19 na II semestrze zarejestrowanych w systemie USOS było 53 studentów). Od lat obserwuje się niepokojące różnice liczbowe pomiędzy tymi trzema wymienionymi kategoriami, gdyż sporo kandydatów przychodzi na studia w celu uzyskania statusu studenta, a niekoniecznie, aby podjąć licencjackie studia filozoficzne. Ta sytuacja prowadzi do słabych wyników dotyczących relacji pomiędzy liczbą przyjmowanych studentów a ilością obronionych prac licencjackich.

Na studiach II stopnia zaobserwowano analogiczną tendencję, ale w tym wypadku dało się zidentyfikować inny powód odejść studentów, na który można było zareagować (wielu z nich po jakimś czasie się reaktywowało i podawali powód wcześniejszego odejścia; była nim trudność pogodzenia trybu studiowania z wymogami rynku pracy; wiele zajęć dydaktycznych było rozplanowanych na 4 dni w tygodniu, często po 1-2 zajęcia dziennie, co uniemożliwiało studentom pogodzenie studiów z wymogami rynku pracy). W I semestrze roku akademickiego 2018/19 przeprowadzono wśród studentów I roku studiów II stopnia badania ankietowe, których celem było wysondowanie, co mogłoby pomóc im pogodzić studia z wymogami pracodawców. Ponad 70% studentów twierdziło, że rozwiązaniem problemu byłoby lepsze ułożenie harmonogramu zajęć tak, aby zajęcia dydaktyczne zostały skumulowane do 2 pełnych dni w tygodniu (3-4 zajęcia dziennie). Od II semestru roku akademickiego 2018/19 w ten sposób układany jest harmonogram zajęć i nie obserwuje się obecnie dużego spadku liczby studentów na II stopniu studiów.

3.6. Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się

Ogólne zasady sprawdzania i oceniania stopnia osiągnięcia efektów uczenia się zawarte są we *Wzorcowym sylabusie* (opublikowanym na stronie: <http://filozofia.amu.edu.pl/programy/>). Najczęściej dla wykładów są to: egzamin pisemny lub egzamin ustny. Dla pozostałych form zajęć dydaktycznych (ćwiczeń, zajęć laboratoryjnych, konwersatoriów) są to: kolokwium pisemne, kolokwium ustne, test, projekt, esej, raport, prezentacja multimedialna. W jaki sposób oceniany jest stopień osiągnięcia efektów kształcenia dla danego przedmiotu, każdorazowo precyzuje sylabus danego przedmiotu (sylabusy dostępne są na stronie:

<http://filozofia.amu.edu.pl/sylabusy/>). Forma, tematyka i liczba prac etapowych określana jest w poszczególnych sylabusach.

Prowadzący zajęcia przechowuje pisemne prace zaliczeniowe i egzaminacyjne do czasu zakończenia studiów przez studenta, a zaliczenia ustne są protokołowane w ramach systemu USOS oraz w wersjach papierowych protokołów egzaminacyjnych i zaliczeniowych znajdujących się w Dziekanacie Wydziału Nauk Społecznych.

3.7. Dobór metod sprawdzania i oceniania efektów uczenia

Metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych określone są w programach studiów. Szczegółowe metody weryfikacji efektów kształcenia a także kryteria oceniania są określone przez prowadzącego zajęcia w sylabusie danego przedmiotu. Osoba prowadząca zajęcia dokonuje oceny stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia zgodnie z ustalonymi uprzednio kryteriami podanymi do wiadomości studenta w sylabusie oraz podczas pierwszych zajęć. Potwierdzenie stopnia osiągnięcia przez studenta założonych efektów kształcenia w przypadku prowadzonych zajęć odbywa się przez jedną z możliwych ocen: „2”, „3”, „3,5”, „4”, „4,5” oraz „5”, gdzie „2” oznacza uzyskanie efektów kształcenia w stopniu niewystarczającym, a „5” – w stopniu pełnym.

Na podstawie ocen końcowych uzyskanych przez studentów z poszczególnych przedmiotów wylicza się średnią ocen, która wraz z oceną pracy dyplomowej i oceną egzaminu dyplomowego stanowi ostateczny wynik studiów (co szczegółowo określają paragrafy 73-75 *Regulaminu studiów UAM*).

Podstawą zaliczenia praktyki zawodowej lub pedagogicznej jest sprawozdanie o odbyciu praktyki zatwierdzone przez instytucję organizującą praktykę oraz ocena pracy praktykanta (zgodnie z *Rekomendowanymi sposobami oceniania*) dokonana przez opiekuna praktyk na podstawie wypełnionego *Dziennika studenckiej praktyki zawodowej* w oparciu o *Regulamin praktyk zawodowych* (więcej informacji na stronie internetowej: <http://filozofia.amu.edu.pl/praktyki/>).

3.8. Opis rodzajów, tematyki i metodyki prac etapowych i egzaminacyjnych, projektów.

Do najczęściej stosowanych typów prac etapowych realizowanych w ramach kierunku filozofia należą: egzaminacyjne i zaliczeniowe prace pisemne, testy, eseje i prezentacje multimedialne. Najczęściej egzaminacyjne prace pisemne powstają podczas egzaminu odbywającego się w ramach sesji egzaminacyjnej już po zakończeniu semestru, tj. po wysłuchaniu przez studentów całego wykładu przewidzianego w planie studiów. Prace pisemne, testy, eseje i prezentacje multimedialne są tworzone przez studentów w ramach ostatnich w danym semestrze ćwiczeń, konwersatoriów i zajęć laboratoryjnych oraz – w niektórych przypadkach – także podczas zajęć wewnątrzsemestralnych. Zadaniem tego typu prac jest sprawdzenie czy studenci opanowali treści programowe zapewniające uzyskanie efektów kształcenia zaplanowanych dla danego przedmiotu w odniesieniu do efektów kształcenia dla kierunku studiów filozoficznych.

3.9. Scharakteryzować rodzaje, tematykę i metodykę prac dyplomowych

W ramach studiów na kierunku filozofia realizowane są dwa rodzaje prac dyplomowych: prace licencjackie (studia I stopnia) oraz prace magisterskie (studia II stopnia). Pracę magisterską student przygotowuje pod kierunkiem profesora albo doktora habilitowanego²², a pracę licencjacką można przygotować pod kierunkiem nauczyciela akademickiego ze stopniem doktora. W ramach III roku studiów licencjackich student uczestniczy w 60 godzinach seminarium licencjackiego, w ramach którego – najczęściej w ramach indywidualnych konsultacji ze swoim promotorem – przygotowuje pracę licencjacką. Promotor odpowiedzialny jest za przekazanie podstawowej wiedzy dotyczącej elementarnych umiejętności i kompetencji związanych z prowadzeniem prostej działalności naukowej zmierzającej do napisania pracy. W ramach I i II roku studiów magisterskich student uczestniczy w 120 godzinach seminarium magisterskiego, w ramach którego – najczęściej podczas indywidualnych konsultacji ze swoim promotorem – przygotowuje pracę magisterską. Promotor odpowiedzialny jest za przekazanie wystarczającej wiedzy dotyczącej umiejętności pozwalających nabyć kompetencje związane z prowadzeniem bardziej zaawansowanej działalności naukowej, której efektem może być napisanie pracy magisterskiej. W niektórych przypadkach jest to już także przygotowanie do uczestnictwa w procesie rekrutacyjnym na studia III stopnia.

Tematyka proponowanych prac dyplomowych jest szeroko konsultowana z promotorami w ramach seminarium licencjackiego lub magisterskiego i najczęściej dotyczy problematyki bezpośrednio lub pośrednio związanej z dyscypliną filozofia. W pierwszym wypadku są to prace poruszające klasyczne problemy filozoficzne (np. ostatnio obroniono prace o następujących tytułach: *Wola jako źródło pesymizmu w filozofii A. Schopenhauera*, *Edyty Stein koncepcja wczucia*, *Zagadnienie bytu i istoty w filozofii Arystotelesa i Tomasza z Akwinu*, *Przyjaźń w świetle wybranych poglądów z antycznej filozofii greckiej*, *Filozofia języka Fritza Mauthnera*, *Operator identyczności nefregowskiej w strukturalnej teorii dowodu*, *Czy filozofowanie może wyzwalać? Próba charakterystyki metody filozofii soteriologicznej*, *O intencjonalności w znaczeniu, jakie nadali jej Brentano i Husserl*, *Zastosowanie Metody Parafrazy w Filozofii Analitycznej*, *Estetyka i teoria wzniosłości w świetle kantowskiej filozofii transcendentalnej*); w drugim – są to prace interdyscyplinarne, które wykorzystują filozoficzny aparat pojęciowy do wszechstronnej analizy pozafilozoficznych zagadnień społecznych lub humanistycznych (np. prace o tytułach: *Czy wolny wybór jest wolny? - Reklama w ponowoczesnym społeczeństwie*, *Filozoficzne rozważania na temat możliwości modyfikacji świadomości. Próba analizy wybranych przykładów od szamanizmu do współczesności*, *Etyka a środowisko naturalne*, *Społeczeństwo konsumpcyjne w ujęciu Zygmunta Bauman'a oraz Jeana Baudrillarda a współczesne koncepcje zrównoważonej konsumpcji*, *Dlaczego inteligentni ludzie nie powinni jeść zwierząt?*, *Rozwój amerykańskiego pragmatyzmu i jego wpływ na społeczeństwo Stanów Zjednoczonych*, *Wspólnoty naukowe a wzory użytkowania serwisów społecznościowych dla naukowców*, *Język, kultura i myśl. Co kształtuje sposób postrzegania świata*, *Filozofowanie z*

²² Rada Wydziału może upoważnić do prowadzenia pracy magisterskiej adiunkta niemającego stopnia doktora habilitowanego. W takim przypadku Dziekan wyznacza na recenzenta nauczyciela akademickiego posiadającego stopień doktora habilitowanego lub tytuł profesora.

dziećmi-przestrzeń dla refleksji). Proponowane tematy prac dyplomowych są także dyskutowane podczas posiedzeń Rady Instytutu Filozofii i każdorazowo przyjmowane w głosowaniu tejże rady.

3.10. Sposoby dokumentowania efektów uczenia się osiągniętych przez studentów

W przypadku wybranych modułów, których prowadzący w opisie zajęć (sylabusie) zadeklarowali dokumentowanie efektów kształcenia osiągniętych przez studentów, prowadzi się archiwizację materiałów opracowanych podczas egzaminu lub zaliczenia danego przedmiotu. Do tego rodzaju archiwizowanych prac na kierunku filozofia należą: prace egzaminacyjne i testy uzyskane w ramach egzaminu pisemnego, pisemne prace zaliczeniowe, testy, projekty (w wersji analogowej lub cyfrowej), eseje, prezentacje multimedialne uzyskane od studentów w ramach zaliczeń ćwiczeń, konwersatoriów lub zajęć laboratoryjnych. Archiwizacji podlegają także dzienniki praktyk, o ile dana specjalność w planie studiów przewiduje ich odbywanie.

3.11. Wyniki monitoringu losów absolwentów

Monitorowanie losów absolwentów odbywa się przy wykorzystaniu dwóch zasadniczych typów metod. Pierwsza z nich ma charakter formalny i opiera się na analizie danych, pozyskiwanych narzędziami badawczymi:

1. ELA (Ekonomiczne Losy Absolwentów) – narzędzie funkcjonujące na poziomie centralnym (ministerialnym),
2. Raporty Głównego Urzędu Statystycznego – dostępne na stronach GUS,
3. Portal rekrutacyjny – analiza danych pochodzących z portalu rekrutacyjnego UAM, pozwalająca na uzyskanie informacji dotyczącej dalszych etapów edukacji absolwentów studiów I stopnia w IF UAM.

Drugą metodą monitorowania losów absolwentów są kontakty, jakie Instytut utrzymuje z osobami, które ukończyły studia I i II stopnia na kierunku filozofia. Należą do nich kontakty z absolwentami, którzy po ukończeniu edukacji podjęli pracę w charakterze nauczycieli (spotkania w trakcie warsztatów organizowanych przez zespół prof. zw. dr hab. Ewy Nowak, zajęcia realizowane w ramach akcji Desant Filozoficzny). IF kontaktuje się z absolwentami, którzy zdobywali uprawnienia nauczycielskie zarówno na poziomie studiów I i II stopnia (jednoczesna realizacja programu studiów i tzw. Specjalności nauczycielskiej²³ – koordynator: dr hab. D. Michałowska lub po zakończeniu studiów podyplomowych dla nauczycieli ETNA – koordynator: prof. zw. dr hab. E. Nowak).

Ponadto, absolwenci IF uczestniczą w konferencjach organizowanych przez IF UAM (np. cykliczny udział absolwentów w konferencji *Homo Informaticus*²⁴) oraz akcjach

²³ Specjalność nauczycielska nie jest integralnym elementem programu studiów prowadzonych w naszym instytucie. Specjalność funkcjonuje na zasadach kursu, dzięki któremu studenci IF, którzy realizują normalny program studiów, mogą uzyskać dodatkowe uprawnienia do nauczania filozofii i etyki w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Opiekunem specjalności jest dr hab. Danuta Michałowska (zał. kurs pedagog.)

²⁴ W ramach tej imprezy utrzymujemy stały kontakt zarówno z absolwentami kontynuującymi edukację poza IF UAM (np. na studiach III stopnia), jak i z osobami, które zakończeniu studiów magisterskich rozpoczęły karierę naukową.

okolicznościowych (np. spotkanie redaktorów studenckiego czasopisma Preteksty, termin spotkania 16.11.2019). Stałym kanałem komunikacji z absolwentami jest także profil instytutowy na Facebooku.

Szczegółowe dane na temat wyników badań oraz wnioski wynikające z badania znajdują się w załączniku (**załącznik 3.11.1**).

Kryterium 4.

Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry.

4.1. Liczba, dorobek naukowy oraz kompetencje kadry dydaktycznej

Kadra dydaktyczna prowadząca zajęcia na kierunku filozofia to 45 osób; ponadto 2 osoby są zatrudnione w Instytucie Filozofii na stanowiskach naukowych (dr Krystian Szadkowski oraz dr Marek Jedliński). Łącznie IF UAM zatrudnia 46 osób prowadzących badania naukowe i uczestniczących w życiu naukowym Instytutu oraz jednego pracownika na stanowisku starszego wykładowcy. Łącznie zatrudnionych jest 47 osób.

IF UAM składa się z 14 zakładów: Zakładu Antropologii Filozoficznej; Zakładu Filozofii Antycznej, Bizantyjskiej i Średniowiecznej; Zakładu Epistemologii i Kognitywistyki; Zakładu Estetyki; Zakładu Etyki; Zakładu Filozofii Kultury; Zakładu Filozofii Nauki, Zakładu Filozofii Publicznej i Filozofii Prawa; Zakładu Filozofii Techniki i Rozwoju Cywilizacji; Zakładu Historii Filozofii Nowożytnej i Współczesnej; Zakładu Logiki i Metodologii Nauk, Zakładu Teorii i Filozofii Komunikacji, Zakładu Badań nad Szkolnictwem Wyższym i Polityką Naukową.

Ponadto zajęcia dydaktyczne na kierunku filozofia w roku akademickim 2018/19 prowadziły także dwie osoby zatrudniane na umowę-zlecenie (dr Mirosław Piechowiak, dr Bartosz Kaluziński) oraz trzech emerytowanych profesorów (prof. dr hab. Zbigniew Drozdowicz, prof. dr hab. Barbara Kotowa, prof. dr hab. Marian Wesoły).

Tytuł lub stopień naukowy	Liczba osób zatrudnionych w IF UAM (47)	Pracownicy zewnętrzeni
Profesor	6 + 2 emerytowanych z IF	1 emerytowany
Profesor UAM	20	
Doktor hab.	4	
Doktor	17	2

Dorobek naukowy

Szczegółowe informacje dotyczące dorobku naukowego oraz dydaktycznego kadry prowadzącej zajęcia znajdują się w obowiązkowym załączniku 2 punkt 4.

Następujący pracownicy IF UAM w latach 2014-2019 byli redaktorami naczelnymi czasopism:

- Bolesław Andrzejewski, od 2018 Krzysztof Przybyszewski (*Lingua ac Communitas*)
- Mikołaj Domaradzki (*Peitho. Examina Antiqua*)
- Piotr W. Juchacz (*Filozofia Publiczna i Edukacja Demokratyczna*)
- Marek Kwiek (*Nauka i Szkolnictwo Wyższe*)
- Ewa Nowak (*Ethics in Progress*; czasopismo otrzymało dofinansowanie w konkursie MNiSW na wsparcie czasopism naukowych),
- Anna Pałubicka, od 2019 Roman Kubicki (*Sensus Historiae*),
- Krystian Szadkowski (*Praktyka Teoretyczna*)
- Paweł Zeidler (*Studia Metodologiczne*).

W okresie od 2014 r. do 2019 r. pracownicy IF UAM redagowali następujące serie wydawnicze:

- Krzysztof Brzechczyn, *Poznań Studies in the Philosophy of the Sciences and the Humanities*, Brill;
- Piotr W. Juchacz, *Dia-Logos. Studies in Philosophy and Social Sciences*, Peter Lang Internationaler Verlag der Wissenschaften;
- Marek Kwiek, *Higher Education Research and Policy* (HERP), Peter Lang International Publishers;
- Ewa Nowak, *Philosophy in Schools*, Ewa Nowak, *CoOpera*, Wyd. Naukowe IF UAM;
- Andrzej Wawrzynowicz, seria *Klasyki Polskiej Nowoczesności*, wydawca: Fundacja Augusta hr. Cieszkowskiego;
- Michał Wendland, *Biblioteka Komunikacji Społecznej*, Wydawnictwo Naukowe Instytutu Filozofii UAM.

W latach 2014-2019 IF UAM zorganizował **39** konferencji krajowych oraz **7** międzynarodowych (**załącznik 4.1.1**), m.in:

- *The First World Congress on Analogy*, 9-4.06.2015 (organizatorzy: IF UAM, Benemerita Autonoma Universidad de Puebla Mexico);
- *10th International Anniversary Symposium "Moral competence: Speaking, listening, and democracy"*, 28.07.2016 (organizatorzy: Universität Konstanz, Baden-Württemberg, KMDD Institute, Universität Konstanz, IF UAM);
- *X Polski Zjazd Filozoficzny*, 15-19.09.2015;
- *III, IV, VI Ogólnopolską Konferencję Badaczy Szkolnictwa Wyższego*, Poznań 7.06.2016; 29.10.2018;
- *XII, XIII, XIV Ogólnopolską Konferencję Filozofii Fizyki „Prawda a poznawanie świata”*, Poznań 4.03.2016; 3.03.2017; 7.03.2018 (organizatorzy: Instytut Filozofii i Wydział Fizyki UAM);
- IF UAM cyklicznie organizował konferencję *HOMO INFORMATICUS – informatyka, człowiek, społeczeństwo*.

Naukowcy zatrudnieni w Instytucie Filozofii UAM wygłosili **627** referatów na konferencjach naukowych, w tym **116** na międzynarodowych konferencjach zagranicznych w

Europie, jak również w Rosji, Chinach, Stanach Zjednoczonych, Indiach, Peru, Meksyku i Australii.

Wyrazem uznania dorobku pracowników IF UAM jest ich powoływanie do pełnienia odpowiedzialnych funkcji **w gremiach naukowych** (np. członkostwo w Komitecie Nauk Filozoficznych, w tym w Prezydium KNF; bycie wiceprzewodniczącym Komitetu Sterującego Programu BRIDGE Mentor w NCBR (2013-2016); członkostwo w Radzie NPRH przy MNiSW 2014-2017; członkostwo w Radzie Młodych Naukowców IV Kadencji, organie doradczym przy MNiSW; członkostwo w Komisji KNF PAN ds. badań w zakresie filozofii i jej upowszechniania (od 2013 r.), członkostwo w Radzie Fundacji Młodej Nauki, recenzowanie projektów badawczych dla Komisji Europejskiej / REA, dla NCN, pełnienie funkcji Wiceprezesa Zarządu Fundacji PICTEC powołanej w celu rozwoju innowacyjnej gospodarki polskiej oraz wspierania i propagowania innowacyjnej przedsiębiorczości, większego wykorzystania wyników prac badawczo-rozwojowych w polskiej gospodarce oraz promowania polskich osiągnięć naukowo-technologicznych na arenie międzynarodowej; członkostwo w Centrum Badań nad Początkami Cywilizacji Europejskiej (CNnPCE) UAM; przewodniczenie Wydziałowi Filologiczno-filozoficznemu w Poznańskim Towarzystwie Naukowym (PTPN), przewodniczenie Komisji Filozoficznej w PTPN, sekretarowanie Komisji Filozoficznej w PTPN), **w międzynarodowych jury konkursów kulturalnych** (np. kuratela nad wystawą sztuki „Seeing the Forest through the Trees”, AND Festival, Wielka Brytania, 18.10.2015- 06.12.2015; członkostwo w międzynarodowym jury *Test Exposure*, Międzynarodowe Biennale Sztuki Mediów, WRO 2015, Wrocław) oraz **w instytucjach publicznych** (np. przewodniczenie Kapitulie Nagrody Artystycznej Miasta Poznania; członkostwo w Kapitulie Nagrody Miasta za najlepszą pracę doktorską i magisterską; przewodniczenie Komisji Kultury i Nauki Rady Miasta Poznania; członkostwo w kapitule „Stypendia dla najlepszych absolwentów” w liceum ogólnokształcącym w Środzie Wielkopolskiej oraz w szkole podstawowej w Bogdaju; członkostwo w Kapitulie Nagrody Naukowej Miasta Poznania; członkostwo w Komisji Oświaty Rady Miasta Poznania; członkostwo w Radzie Muzeum Narodowego).

W latach 2014-2016 pracownicy i doktoranci IF UAM opublikowali ponad 500 artykułów naukowych, z czego ponad ¼ stanowiły publikacje w językach kongresowych. Z kolei 1/3 publikacji stanowiły rozdziały w monografiach (281). Uwagę zwraca wysoka liczba publikacji indeksowanych w prestiżowej bazie Web of Science (tak zwanej „liście filadelfijskiej”), która do tej pory była punktem odniesienia przy formułowaniu ministerialnej listy A. Między 2014 a 2019 rokiem pracownicy i doktoranci Instytut Filozofii opublikowali artykuły m.in. w czasopiśmie: *Synthese, Interventions, Rethinking History, American Journal of Bioethics, Review of Cognitive Linguistics, Social Epistemology, Philosophical Psychology, Scientometrics, Higher Education, Research Evaluation, Science and Public Policy, Nature, Journal of Experimental & Theoretical Artificial Intelligence, Theoretical Medicine and Bioethics*. Warto podkreślić, że publikacje te mają charakter interdyscyplinarny, co ściśle koreluje z koncepcją kształcenia na kierunku filozofia.

Artykuły (<i>obcojęzyczne</i>)	Lista A	Lista C	Monografie (<i>obcojęzyczne</i>)	Rozdziały (<i>obcojęzyczne</i>)	Redakcje naukowe (<i>obcojęzyczne</i>)
542 (<i>156</i>)	30	47	30 (<i>5</i>)	281 (<i>109</i>)	32 (<i>10</i>)

W sprawozdawanym okresie pracownicy IF UAM byli autorami 30 monografii naukowych, z których 5 zostało opublikowanych w języku angielskim przez międzynarodowych wydawców takich jak Palgrave MacMillan, Routledge czy Peter Lang. Zredagowali również 32 monografie naukowe, w tym 10 w językach obcych; zostały one wydane przez takich wydawców jak Ashgate, Brill, Sense czy Springer. Pełny wykaz opublikowanych monografii oraz prac pod redakcją zawiera **załącznik 4.1.2**.

Prowadzone w IF UAM moduły dydaktyczne przygotowane są w oparciu o autorskie programy. Dokonywana jest ich regularna ewaluacja i modyfikacja odpowiednio do potrzeb programu studiów i efektów kształcenia. Prowadzone są również zajęcia z wykorzystaniem e-learningu, a także zajęcia fakultatywne w języku angielskim.

Podkreślić należy duże znaczenie ogólnouniwersyteckiej platformy AMU-PIE ([https://usosweb.amu.edu.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/przedmioty/szukajPrzedmiotu\(method:faculty_groups;jed_org_kod:0000000000;grupaKod:AMU-PIE\)](https://usosweb.amu.edu.pl/kontroler.php?_action=actionx:katalog2/przedmioty/szukajPrzedmiotu(method:faculty_groups;jed_org_kod:0000000000;grupaKod:AMU-PIE))), stworzonej celem międzynarodowej wymiany pomiędzy studentami, która oferuje bogatą paletę zajęć w języku angielskim, niemieckim i rosyjskim, zarówno studentom z zagranicy, jak i studentom z UAM. Zajęcia prowadzone są przez akademików ze wszystkich wydziałów UAM, w tym z Instytutu Filozofii. Platforma AMU-PIE łączy aspekt merytoryczny kształcenia z zapewnieniem wzrostu kompetencji językowych studentów oraz poszerzenia znajomości terminologii specjalistycznej w językach obcych. Odbiorcami zajęć są studenci, a wykonawcami (również podnoszącymi lub wzmacniającymi swoje kompetencje) są wykładowcy. Udział pracowników Instytutu Filozofii w zajęciach prowadzonych w ramach AMU-PIE stanowi wkład IF w poprawę jakości kształcenia na całym UAM. Oprócz zajęć prowadzonych na platformie AMU-PIE w latach 2014-2019 prowadzone były w IF osobne zajęcia anglojęzyczne. Zagadnienie to szczegółowo przedstawia obowiązkowy załącznik **nr 1, tabela nr 6**.

W ramach dobrych praktyk akademickich w Instytucie Filozofii UAM funkcjonuje Seminarium Naukowe Instytutu Filozofii (**SNIF**). Uczestnikami seminarium są pracownicy, doktoranci i studenci. Celem SNIF jest wymiana pomysłów naukowych, doświadczeń związanych z prowadzeniem badań i integracja społeczności IF UAM. Ponadto, SNIF stanowi sposobność do prowadzenia szkoleń lub aktywności związanych z rzetelnym informowaniem pracowników o zmianach zachodzących w szkolnictwie wyższym. SNIF pełni też ważną funkcję integracyjną środowiska naukowego IF.

Cechą charakterystyczną pracy badawczej w IF jest to, że regularne seminaria są również prowadzone w ramach poszczególnych zakładów, wchodzących w skład struktury organizacyjnej IF UAM. Na te seminaria są zapraszani badacze z innych ośrodków naukowych z Polski oraz zagranicy (patrz **załącznik 4.1.3**). Prowadzenie seminariów naukowych wpisuje się w koncepcję kształcenia, której ważnymi elementami są interdyscyplinarność badań oraz współpraca badawcza.

Cyklicznie odbywają się wykłady organizowane w IF UAM przez Polskie Towarzystwo Antropologii Filozoficznej (36 wykładów) oraz w ramach Ogólnopolskich Interdyscyplinarnych Seminariów z Filozofii Prawa *Potestas Iudicandi* (22 wykłady). Do wygłoszenia wykładów zapraszani są naukowcy z całej Polski i uczestniczą w nich pracownicy, doktoranci oraz studenci IF UAM (lista wykładów w **załączniku 4.1.4**).

Pracownicy są zachęceni do udziału w następujących projektach UAM służących podniesieniu kompetencji dydaktycznych: **Zintegrowane Centrum Podnoszenia Kompetencji** – program podnoszenia kompetencji dydaktycznych kadry (projekt POWER); **Uniwersytet Jutra** (projekt POWER), który dotyczy umiejętności dydaktycznych, umiejętności informatycznych przydatnych w prowadzeniu dydaktyki w języku obcym; **UAM: Unikatowy Absolwent = Możliwości** – szkolenia obejmujące cyfrowe opracowanie materiałów, obsługę platformy e-learningowej, metodykę nauczania zdalnego, zagadnienia prawne oraz kursy specjalistyczne, staże wizyty studyjne umożliwiające wyposażenie w nowoczesne metody kształcenia oraz poszerzające wiedzę teoretyczną i praktyczną o najnowsze osiągnięcia z danej dziedziny, **Szkoła Tutorów** oraz **Akredytowany Praktyk Tutoringu** organizowanych przez Collegium Wratislaviense.

Biuro Rady ds. Jakości Kształcenia UAM w obszarze podnoszenia kompetencji kadry regularnie organizuje dwa wydarzenia, do udziału w których są zachęceni pracownicy IF UAM:

1. **Warsztaty dydaktyczne UAM, tzw. "Dydaktyczne poniedziałki"** – służące samokształceniu w zakresie kompetencji dydaktycznych na poziomie akademickim. Projekt zakłada nawiązywanie wzajemnych kontaktów oraz integrację środowiska nauczycieli akademickich, którzy prowadzą kursy i tym samym dzielą się z innymi dydaktykami UAM swoimi umiejętnościami i wiedzą²⁵.

2. **Dni Jakości Kształcenia** – coroczna konferencja uniwersytecka promująca dobre praktyki w zakresie kształcenia i dydaktyki²⁶.

Na przykład w kursie ACADEMIC WRITING organizowanym dla pracowników naukowych przez Wydział Anglistyki UAM w roku akademickim 2017/2018 SZ

²⁵ Lista kursów w ramach Warsztatów Dydaktycznych realizowanych w roku akademickim 2018/2019 dostępna jest pod linkiem: <https://brjk.amu.edu.pl/warsztaty-dydaktyczne2/warsztaty-dydaktyczne-20182019-ii-edycja/lista-kursow>

Informacja o inauguracji drugiej edycji Warsztatów Dydaktycznych dostępna jest pod linkiem: <https://brjk.amu.edu.pl/wydarzenia-i-aktualnoci/content-brjk/376096-ruszyla-druga-edycja-projektu-warsztaty-dydaktyczne-uam>

Informacja o podsumowaniu drugiej edycji Warsztatów Dydaktycznych dostępna jest pod linkiem: <https://brjk.amu.edu.pl/wydarzenia-i-aktualnoci/content-brjk/387074-uroczystosc-podsumowania-drugiej-edycji-warsztatow-dydaktycznych-uam>

²⁶ Informacja o I Dniu Jakości Kształcenia znajduje się pod linkiem: <https://brjk.amu.edu.pl/dobre-praktyki/dzien-jakosci-ksztalcenia/i-dzien-jakosci-ksztalcenia>

Informacja o II Dniu Jakości Kształcenia jest pod linkiem: <https://brjk.amu.edu.pl/dobre-praktyki/dzien-jakosci-ksztalcenia/ii-dzien-jakosci-ksztalcenia>

Informacja o III Dniu Jakości Kształcenia znajduje się pod linkiem: <https://brjk.amu.edu.pl/wydarzenia-i-aktualnoci/content-brjk/374058-iii-dzien-jakosci-ksztalcenia-uam-juz-za-nami>

(sfinansowanym w 50% przez Rektora UAM i w 50% przez IF UAM) udział wzięli: prof. zw. dr hab. Ewa Nowak, prof. UAM dr hab. Karolina M. Cern, prof. UAM dr hab. Piotr W. Juchacz, dr hab. Andrzej W. Nowak, prof. UAM dr hab. Krzysztof Przybyszewski, dr Tomasz Raburski, dr Marek Woszczek, dr Maciej Musiał. Kurs ten miał na celu wzmocnienie kompetencji w zakresie przygotowywania wysoko punktowanych publikacji anglojęzycznych.

Źródłem informacji o kursach i szkoleniach jest strona Zasobów Internetowych IF UAM, sekcji powołanej do życia w maju 2018 roku, której redaktorem jest dr Marcin Jan Byczyński, absolwent IF UAM (<http://mb338-zasobyif.home.amu.edu.pl>).

Kadra badawczo-dydaktyczna zachęcana jest do rozwoju poprzez uczestniczenie w stażach naukowych takich jak Erasmus+ Staff Mobility czy UAM; Unikatowy Absolwent oraz w innych podobnych inicjatywach. W okresie od 2014 do 2019 roku pracownicy Instytutu Filozofii UAM odbyli **31 staży zagranicznych** na m.in. takich uniwersytetach jak University College London (Wielka Brytania), Cornell University (Stany Zjednoczone), University of Helsinki (Finlandia), Cambridge University (Wielka Brytania), Uniwersytet w Atenach (Grecja), University of Edinburgh (Wielka Brytania), Australian National University (Australia), Aarhus University (Dania).

Granty na badania realizowane przez pracowników i doktorantów IF UAM w latach 2014-2019:

Liczba realizowanych grantów (zagranicznych)	Pracownicy - kierownicy (zagranicznych)	Pracownicy - wykonawcy (zagranicznych)	Doktoranci - kierownicy	Doktoranci - wykonawcy (zagranicznych)
59 (17)	28 (4)	29 (10)	3	9 (3)

W sprawozdawczym okresie w Instytucie Filozofii UAM realizowano 59 odrębnych projektów badawczych finansowanych zewnątrz, z czego 17 w oparciu o finansowanie zagraniczne. 28 projektów realizowanych było w IF UAM jako jednostce wiodącej, tzn. kierownicy rekrutowali się z Instytutu. Dodatkowo, 29 pracowników było zaangażowanych w realizowane projekty badawcze, bądź to w te kierowane przez ich koleżanki i kolegów z Instytutu, bądź to w szerszej współpracy krajowej lub międzynarodowej. Należy podkreślić interdyscyplinarny charakter realizowanych projektów oraz współpracę badawczą pracowników IF UAM z ośrodkami krajowymi oraz zagranicznymi. Wyrazem tego jest zróżnicowanie instytucji finansujących projekty badawcze: NCN, NCBiR, FNP, NPRH, MNiSW, jak również instytucje zagraniczne, takie jak KE, UE, DAAD, Chiński Narodowy Fundusz Badań Społecznych.

W ramach dobrych praktyk badawczych, w proces realizacji projektów naukowych (jak również ich realizacji w charakterze kierowników projektów) włączani są w IF UAM również doktoranci i studenci. Wykaz grantów realizowanych w IF UAM w latach 2014-2019 przez pracowników i doktorantów zawiera **załącznik 4.1.5**.

Instytut Filozofii UAM może się również poszczycić osiągnięciami w zakresie popularyzacji wiedzy filozoficznej, które można pogrupować w dobre praktyki oraz praktyki charakterystyczne dla IF (załącznik 4.1.6).

Dobre praktyki IF UAM:

- coroczny aktywny udział w organizacji Olimpiady Filozoficznej – Przewodnicząca Komitetu Okręgowego Olimpiady Filozoficznej i członkini Komitetu Głównego OF dr hab. Anna Malitowska;
- coroczny aktywny udział w Nocy Naukowców;
- aktywny udział w Wykładach Otwartych (we współpracy z Poznańskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk);
- coroczny udział (z wykładami) w poznańskiej edycji *Festiwalu Nauki i Sztuki*;
- regularny udział w akcji *Kolorowy Uniwersytet*.

Aktywności charakterystyczne dla IF UAM:

- realizacja programu edukacyjno-promocyjnego *Desant filozoficzny* – w ramach tej akcji w wielkopolskich szkołach pracownicy IF UAM przeprowadzają wykłady z filozofii;
- uczestnictwo w akcji *Tramwaj do wiedzy*;
- cykl wykładów realizowanych przez prof. zw. dra hab. Mariana Wesołego we współpracy z Genius Loci, Muzeum Archeologicznym w Poznaniu – *Spacer z Arystotelesem*;
- Prowadzenie spotkań "Filozoficzne środy" w Kinie Muza w Poznaniu – comiesięczne spotkania dyskusyjne;
- współpraca z Uniwersytetem dziecięcym Unikids;
- współpraca z Uniwersytetem Trzeciego Wieku przy UAM i Politechnice Poznańskiej;
- udział z wykładem w „Filozoficznych Wtorkach” organizowanych dla szerokiej publiczności w kawiarni Panato Café we Wrocławiu;
- współpraca z Ekonomicznym Uniwersytetem Dziecięcym;
- udział w II konferencji popularno-naukowej z cyklu *Ewolucja a stworzenie* pod tytułem „STWORZENIE CZŁOWIEKA a NAUKA” (2017);
- organizowanie licznych prelekcji popularnonaukowych – np. 29.05.2018 r. zebrały się tłumy na wykładzie pt. *O filozofii w biografii Witolda Gombrowicza!*

Do najważniejszych osiągnięć dydaktycznych jednostki w ostatnich latach zaliczyć możemy:

1) Grant Narodowego Banku Polskiego dla studentów Koła Naukowego Humanistyki Stosowanej na przeprowadzenie projektu dydaktycznego *BusineSophia* <http://filozofia.amu.edu.pl/businessophia/> (2014-2016)²⁷.

2) Uczestnictwo IF w największym projakościowym projekcie grantowym na UAM POWER „**Uniwersytet Jutra**” (w jego ramach pozyskano fundusze na przeprowadzenie „Warsztatów

²⁷ **BusineSophia** – cykl warsztatów i szkoleń, przeznaczonych dla studentów Instytutu Filozofii UAM. Celem przedsięwzięcia było zainteresowanie naszych studentów zagadnieniami związanymi z przedsiębiorczością oraz motywowanie młodych osób do podejmowania aktywności biznesowej (np. startupowej).

BusineSophia powstała dzięki inicjatywie interdyscyplinarnego Koła Naukowego Humanistyki Stosowanej IF UAM. Głównym celem projektu było rozbudzenie postaw przedsiębiorczych wśród studentów oraz zmotywowanie uczestników do aktywności biznesowej. Poprzez udział w projekcie uczestnicy zdobywali praktyczną wiedzę dotyczącą zasad prowadzenia działalności gospodarczej oraz zdobywali kompetencje miękkie i twarde.

medialnych” dla studentów III roku filozofii – specjalność komunikacja społeczna; warsztaty te prowadzi praktycy od wielu lat związani zawodowo z różnymi mediami <http://uniwersytetjutra.amu.edu.pl/>)²⁸.

3) Przeprowadzenie w latach 2013-2015 projektu doksztalającego *Dyplom++*, w ramach którego pracownicy IF i specjaliści zewnątrzni prowadzili szkolenia dodatkowe (kurs *Techniki Public Relations, Techniki wykorzystania narzędzi komputerowych i internetowych, Kurs infobrokerski*)²⁹.

4) Umieszczenie UAM w rankingu *Times Higher Education Europe Teaching Ranking* dla 150 najlepiej kształcących uczelni. Ocena dotyczyła kierunków studiów prowadzonych na UAM.

5) Przyjęcie UAM do konsorcjum uczelni wyższych *EPICUR* (Idea European Universities), tworzącego sieć uniwersytetów europejskich (współpraca obejmuje wspólne prowadzenie badań, wspólne programy studiów i dyplomy).

6) W 2019 r. Diamentowym Grantem został wyróżniony student filozofii Michał Wieczorkowski (opiekun naukowy: prof. zw. dr. hab. Ewa Nowak).

7) Student filozofii Stanisław Stefaniak zwyciężył w *World Universities Debating Championships* (2015) w Kuala Lumpur.

8) Mgr Filip Leszczyński otrzymał I nagrodę w konkursie Krajowej Rady Spółdzielczej na najlepszą pracę badawczą w kategorii prac dyplomowych (wyróżnienie przyznano za pracę magisterską „Kształtowanie się więzi społecznych w wybranych modelach gospodarki społecznej” (2014)).

9) Absolwentka filozofii Kinga Ciereszko otrzymała od Rektora UAM w roku 2017 Medal „Za wybitne osiągnięcia w nauce i wyróżniający udział w życiu Uniwersytetu”.

10) Mgr Dawid Rogacz otrzymał Medal Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu „Za wybitne osiągnięcia w nauce i wyróżniający udział w życiu Uniwersytetu” (2015).

11) W IV edycji Konkursu Poetyckiego UAM na Najlepszy Limeryk o Postaci Historycznej (2018) w języku angielskim organizowanego przez Szkołę Językową UAM we współpracy z Konsulem Honorowym Irlandii i Fundacją Kultury Irlandzkiej wyróżnienia zdobyło 2 studentów filozofii: Marcin Rabiza (1. wyróżnienie) oraz Michał Banaszyk (3. wyróżnienie).

²⁸ Projekt „Uniwersytet Jutra” jest największym projektem realizowanym na UAM w Poznaniu. Wydatki kwalifikowane tego projektu wyniosą łącznie 38 766 953,96 zł, z czego 37 603 945,34 zł to dofinansowanie otrzymane w ramach konkursu organizowanego przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju. Warto podkreślić, że „Uniwersytet Jutra” jest pierwszym tak dużym projektem w skali ogólnopolskiej. Żadna uczelnia w Polsce jak dotąd nie realizowała projektu projektowego o takiej skali. Projekt rozpoczął się 1.03.2018 i będzie realizowany do 28.02.2022.

Podstawowym celem projektu jest „modernizacja oferty edukacyjnej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i dostosowanie jej do wymogów rynku pracy” oraz nowoczesne zarządzanie dydaktyką z wykorzystaniem e-learningu i Intranetu.

Zgodnie z zasadami konkursu, przedstawione zadania projektowe musiały obejmować swoim zakresem merytorycznym co najmniej 4 ze wskazanych przez NCBiR obszarów działań, czyli następujące moduły: programów kształcenia, podnoszenia kompetencji, programów stażowych, wsparcia świadczenia wysokiej jakości usług przez instytucje wspomagające studentów w rozpoczęciu aktywności zawodowej na rynku pracy, studiów doktoranckich, zarządzania w instytucjach szkolnictwa wyższego.

²⁹ Podstawowym celem kursu jest wykształcenie kluczowych – zarówno w życiu zawodowym, jak i akademickim – kompetencji w zakresie działalności informacyjnej. W ramach kursu nacisk kładzie się na doskonalenie umiejętności efektywnego pozyskiwania, przetwarzania i udostępniania informacji, poszerzenie wiedzy niezbędnej w pracy z informacją oraz rozwijanie nastawienia na współdziałanie w ramach zespołu.

12) Studia prowadzone w IF UAM oceniane są także bardzo wysoko w krajowych rankingach kierunków studiów. W rankingu PERSPEKTYW od lat IF lokowany jest na pozycji 3., po UW i UJ (lata: 2019, 2017, 2016, 2015).

13) Dr Krzysztof Nowak-Posadzy jest autorem rozdziału („Refleksyjność w ekonomii”) w monografii („Metaekonomia. Zagadnienia z filozofii ekonomii”, red. Marcin Gorazda, Łukasz Hardt, Tomasz Kwarciański) wyróżnionej Nagrodą I stopnia w Konkursie PTE na najlepszy podręcznik akademicki z ekonomii wydany w latach 2014-2016, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, 2017.

4.2. Obsada zajęć

W ramach **dobrych praktyk** (i) wszystkie seminaria – licencjackie i magisterskie (**załącznik 4.2.1**) – a także (ii) translatoria ukierunkowane są na osiąganie i wzmacnianie przez studentów kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej. Strukturalnymi elementami motywującymi studentów są: A) konkurs na najlepszą pracę magisterską napisaną w IF UAM; B) współpraca ze studentami przygotowująca ich do egzaminu na studia doktoranckie.

Cechą wyróżniającą IF UAM pod względem takiego kształcenia studentów, które prowadzi do osiągnięcia przez nich kompetencji związanych z prowadzeniem działalności naukowej, jest forma dydaktyczna, której pomysłodawcą był dr Mariusz Szynkiewicz, uchwalona przez RIF jako *Studenckie Grupy Badawcze* (SGB) (<http://filozofia.amu.edu.pl/sgb/>). Zadaniem SGB jest umożliwienie rozwoju naukowego najlepszym studentom studiów filozoficznych. Cel i warunki powołania oraz uczestnictwa w SGB podane w **załączniku 4.2.2**.

Pracownicy, którzy prowadzili SGB: prof. zw. dr hab. Krzysztof Brzechczyn, dr Jarosław Boruszewski, prof. zw. dr hab. Ewa Nowak, dr Krzysztof Nowak-Posadzy, prof. UAM dr hab. Piotr Przybysz, prof. UAM dr hab. Krzysztof Przybyszewski, prof. UAM dr hab. Michał Wendland.

4.3. Łączenie działalności dydaktycznej z działalnością naukową

Pracownicy akademicy są zatrudnieni w IF UAM na stanowiskach badawczo-dydaktycznych, badawczych (2 osoby) i jedna na stanowisku starszego wykładowcy. Zatem charakter ich zatrudnienia implikuje łączenie przez nich pracy badawczej z pracą dydaktyczną. Prowadzone zajęcia posiadają umocowanie w na bieżąco prowadzonych badaniach, co m.in. podlega okresowej indywidualnej ocenie pracownika. W celu umożliwienia realizacji zasady prowadzenia zajęć na podstawie prowadzonych prac badawczych, regularnie monitoruje się plany zajęć i dokonuje ich transformacji, odpowiadając przy tym na potrzeby oraz zainteresowania studentów.

Łączenie pracy badawczej z dydaktyczną umożliwia włączanie studentów do prowadzonych przez pracowników IF UAM badań. Studenci są zachęceni i wspomagani w przygotowaniu wystąpień konferencyjnych. Zajęcia prowadzone są przede wszystkim z wykorzystaniem narzędzi aktywizujących. Prace zaliczeniowe, jak i dyplomowe są przygotowywane podczas warsztatów dydaktycznych, przy wykorzystaniu metody projektowej. Najlepsze prace, po recenzjach, są publikowane w periodyku Koła Studentów Filozofii Preteksty. IF UAM zapewnia także możliwość dofinansowania udziału w

konferencjach wyróżniającym się studentom (<http://filozofia.amu.edu.pl/dofinansowanie-badan/>).

Przykładowymi efektami włączania do pracy badawczej studentów są:

(i) wyróżnienie w 2019 r. Diamentowym Grantem studenta kierunku filozofia Michała Wieczorkowskiego – opieka naukowa: prof. zw. dr hab. Ewa Nowak;

(ii) konferencje zorganizowane przez *Koło Studentów Filozofów* (KSF) (<http://ksf.amu.edu.pl/category/konferencje/>) i udział w tych konferencjach:

- 25.06.2018 V Konferencja Sprawozdawcza KSF UAM
- 22.04.2018 Mini-konferencja KSF UAM „Aspekty”
- 8-9.2018 Konferencja „Człowiek wobec pytań o sens życia”
- 2.03.2018 Program mini-konferencji KSF UAM: „Spory o pojęcie istnienia”;
5.06.2017 Program IV Konferencji Sprawozdawczej
- 9-10.2017 Konferencja „O egzystencji. Między filozofią a literaturą”
- 3.06.2016 III Konferencja Sprawozdawcza
- 21-22.05.2016 Konferencja „Humanizm – Antyhumanizm”.

(iii) prowadzenie recenzowanego czasopisma *Preteksty* przez KSF;

(iv) prezentowanie przez studentów wyników prowadzonych badań podczas naukowych konferencji krajowych: „Humanizm – antyhumanizm” (Poznań 2016), „O egzystencji. Między filozofią a literaturą” (Poznań 2017), „Człowiek wobec pytań o sens życia” (Poznań 2018), „O tożsamości człowieka” (Poznań 2019) (opiekun: prof. UAM dr hab. Mariusz Moryń);

(v) prowadzenie eksperckich konsultacji dotyczących budżetu miasta Poznania³⁰ (nadzór merytoryczny: dr Tomasz Raburski);

(vi) stworzenie przez studentów platformy edukacyjnej <https://oswieceniekontroswiecenie.wordpress.com/> (nadzór merytoryczny: prof. UAM dr hab. Michał Wendland i prof. UAM dr hab. Andrzej W. Nowak);

(vii) powstanie pracy magisterskiej w ramach realizowanego przez prof. UAM dra hab. Emanuela Kulczyckiego grantu NPRH i przyznanie stypendium magisterskiego w prowadzonym przez niego grantie NCN (Sonata BIS);

(viii) włączenie 9 studentów do badań prowadzonych przez prof. zw. dr hab. Ewę Nowak w ramach zadania badawczego S/P-B/NS/149 (2016): *Kondycja ludzka. Potencjonowanie, regulacja, deregulacja (Human Condition: Regulatory and dysregulatory impact of biotechnologies)* oraz grantu OPUS 9 (NCN) UMO-2015/17/B/HS1/02381;

(ix) włączenie 4 studentów w skład Komitetu Organizacyjnego *The Second World Congress on Analogy*, Poznań 2017 (dodatковым efektem współpracy było napisanie przez jedną ze studentek anglojęzycznego artykułu do *Studiów metodologicznych* 37/2016 (koordynator: dr hab. Piotr Leśniewski));

(x) zapoznanie się przez studentów ze sposobem przeprowadzania monitoringu działalności instytucji społecznych, standardami ich funkcjonowania i podjęcie przez studentów metodycznej refleksji nad tymiż standardami (dr Jarosław Boruszewski, dr Krzysztof Nowak-Posadzy);

(xi) włączenie jednego z dyplomantów do badań realizowanych w ramach Forschungsstipendium DAAD (dr Małgorzata Bogaczyk-Vormayr).

³⁰ Jeden student napisał samodzielny artykuł naukowy na podstawie przeprowadzonych badań.

4.4. Założenia, cele i skuteczność prowadzonej polityki kadrowej

Polityka kadrowa Dyrekcji IF UAM opiera się na współcześnie uznanym założeniu z zakresu nauk politycznych i zarządzania instytucjami publicznymi, że rolą urzędników nie jest po prostu zajmowanie stanowisk (*office holding*), lecz bycie pomocnikami obywateli (*citizens' helpers*), co w przypadku IF UAM oznacza **wspieranie pracowników** (badawczych, dydaktycznych, administracyjnych) oraz studentów (I, II, III stopnia) – **w ich rozwoju, samorefleksyjności nad optymalnym warsztatem pracy w czasach permanentnej transformacji szkolnictwa wyższego, wspieranie i wzmacnianie współpracy naukowej** na skalę lokalną (UAM), ogólnokrajową i międzynarodową. Polityka kadrowa Dyrekcji IF UAM jest zatem skorelowana z koncepcją kształcenia, która jest również wyrazem zrozumienia złożoności otaczającego nas świata.

W dobie nieustannych przemian i transformacji instytucji uniwersytetu (związanych m.in. z tzw. Ustawą 2.0 oraz reformą strukturalną UAM, przeprowadzoną z uwagi na tę Ustawę) centralnym zainteresowaniem Dyrekcji IF UAM jest stwarzanie i zapewnianie³¹ możliwości rozwoju badawczego oraz dydaktycznego i organizacyjnego pracowników – w wymiarze tak refleksyjnym, jak i empirycznym (poprzez uczestnictwo w podejmowanych działaniach) – a także monitorowanie i koordynowanie tego rozwoju zgodnie z zasadą zapewnienia zrównoważonego wspierania prowadzenia badań naukowych, działalności dydaktycznej i organizacyjnej. Tym samym Instytut Filozofii UAM umożliwia swym pracownikom podążanie indywidualną ścieżką rozwoju. Do **dobrych praktyk** w tym względzie należy zaliczyć: zatrudnienie dwóch pracowników na etatach badawczych i jednego na dydaktycznym, jak i coroczne, uzasadnione Statutem UAM (§129) i powyższymi zasadami polityki kadrowej IF UAM, poparcia przez Dyrekcję IF wniosków o okresową (roczną) obniżkę pensum dydaktycznego z uwagi na prowadzone badania naukowe lub opracowywane w oparciu o nie autorskie programy dydaktyczne, w szczególności w języku angielskim.

Dyrekcja IF UAM jest gwarantem spełniającego zasady demokratyczne (kolegialność/inkluzyja, dyskursywność) podejmowania decyzji umożliwiających samorefleksyjną transformację Instytutu i rozwój jego pracowników. Dobór pracowników i jego zasady, ocena pracy pracowników, motywowanie do rozwoju są konsekwentnie realizowane z perspektywy tej polityki.

Zasadą doboru kadry do prowadzenia zajęć jest optymalizowanie zgodności kompetencji dydaktycznych i dorobku naukowego pracowników. Analizie poddawany jest dorobek naukowy pracowników oraz dokonywana jest okresowa ocena nauczycieli akademickich zgodnie z przepisami i zasadami obowiązującymi na UAM i na WNS oraz w IF (https://pracownicy.amu.edu.pl/_data/assets/pdf_file/0004/361687/224_2017_2018_-_Zalacznik-do-zarzadzenia_Regulamin-ocen-okresowych.pdf). Poważnie traktowane są

³¹ Podmiot decyzyjny – przede wszystkim w podtypie kierowniczym typu administracyjnego – podejmując działania „z urzędu”, tak naprawdę je inicjuje (Por. Leszek Leszczyński, Marek Zirk-Sadowski, Bartosz Wojciechowski, *Wykładnia w prawie administracyjnym*, C.H.BECK, Warszawa 2012, s. 16). Decydowanie to wydawanie poleceń służbowych, charakterystyczne dla trybu niespornego, który jest „podstawowym trybem decydowania w typie administracyjnym” (ibidem, s. 18).

wyniki semestralnej ewaluacji dokonywanej przez studentów w ramach ankiety oceny zajęć dydaktycznych (oceniane kryteria: punktualność i terminowość odbywanych zajęć, informacja na temat lektur, informacja o zasadach zaliczania przedmiotu, umiejętność zainteresowania przedmiotem, stosunek do studentów (życzliwość), zrozumiały język prowadzącego zajęcia, dostępność w godzinach dyżuru), a także oceny z regularnie przeprowadzanych hospitacji zajęć dydaktycznych (ocenie podlegają: poprawność merytoryczna prowadzonych zajęć, organizacja zajęć, przygotowanie prowadzącego do zajęć, zgodność treści zajęć z sylabussem, umiejętności dydaktyczne).

W przypadku nowych zatrudnień i przedłużenia zatrudnienia bierze się pod uwagę dorobek naukowy (kluczowe są trzy kryteria: bardzo dobre publikacje wysoko punktowane, aktywność grantowa, tj. kierowanie grantem lub bycie wykonawcą grantu naukowego, oraz zrealizowane staże zagraniczne powyżej 1 miesiąca), a także kompetencje dydaktyczne związane z prowadzonym kierunkiem studiów i jego specjalnościami. W wyniku konkursu na stanowisko adiunkta w 2019 roku został zatrudniony (od 1.10.2019 roku) dr Dawid Rogacz.

Zgodnie z I filarem misji UAM, „patrzac w przyszłość nie zapominamy o przeszłości”, czyli z samorefleksyjnością jako strukturalnym elementem koncepcji kształcenia na kierunku filozofia prowadzonym w IF UAM, profesorowie tytularni, którzy przechodzą na emeryturę, nie odchodzą w naukową czy dydaktyczną „niepamięć”. Proponuje się im wystąpienie o status Profesora-Seniora na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza (na podstawie § 117 ust. 2 Statutu UAM oraz Uchwały Senatu nr 94/2006) i prowadzenie na umowę zlecenie jednych zajęć fakultatywnych celem kontynuowania ich dotychczasowych badań współtworzących tradycję naukową filozofii poznańskiej.

Cechą wyróżniającą politykę kadrową Dyrekcji IF UAM jest stworzenie stanowiska Redaktora Zasobów Internetowych (<http://mb338-zasobyif.home.amu.edu.pl>), które jest wyrazem samorefleksyjnej transformacji struktury IF celem naukowo-organizacyjnego wsparcia pracowników badawczo-dydaktycznych. Redaktor zasobów internetowych – dr Marcin Jan Byczyński, absolwent studiów doktoranckich prowadzonych w IF – zapewnia łączność z zewnętrznymi jednostkami organizacyjnymi wspierającymi działalność naukową (Biblioteka, Działy Projektów, Zakład Graficzny). Wspiera działalność wydawniczą IF – oferuje informacje merytoryczne dotyczące dobrych praktyk wydawniczych, optymalizacji publikacji pod kątem funkcjonowania systemów informatycznych, a także w zakresie składu i procesów wydawniczych oraz druku. Posiada uprawnienia deponenta repozytorium AMUR w kolekcjach WNS i podrzędnych oraz w kolekcjach czasopism, z którymi nawiązana została współpraca; posiada uprawnienia do edycji danych i plików w systemie pol-indeks czasopism, z którymi nawiązana została współpraca. Jest redaktorem internetowym wydawanych w IF UAM czasopism, a także prowadzi wsparcie organizacyjne podczas przygotowywania projektów grantowych. Wraz z prof. zw. dr hab. Ewą Nowak jest kierownikiem grantu 261/WCN/2019/1 otrzymanego z MNiSW w ramach wsparcia czasopism naukowych.

Przykładem **dobrych praktyk** realizujących zasady i cele prowadzonej w IF UAM polityki kadrowej, mającej na celu wspieranie i umożliwianie pracownikom rozwoju naukowego, dydaktycznego oraz administracyjnego, jest praca komisji oceniającej

pracowników naukowo-dydaktycznych oraz dydaktycznych na lata 2017-2021, powołanej 27 marca podczas VIII posiedzenia Rady Instytutu Filozofii (RIF). Komisja ta jest ciałem doradczym komisji oceniającej WNS UAM. Więcej na ten temat w **załączniku 4.4.1**.

Podkreślić trzeba, że ocena pracowników badawczo-dydaktycznych i dydaktycznych odbywa się cyklicznie, zgodnie z kryteriami przyjętymi na UAM oraz WNS UAM, i dotyczy działalności naukowej, aktywności dydaktycznej oraz zaangażowania organizacyjnego. Jest ona przeprowadzana na podstawie przedłożonych przez pracownika efektów działalności naukowej z okresu podlegającego aktualnej ocenie. Ponadto, ocena jakości prowadzonej dydaktyki odbywa się na podstawie wyników hospitacji zajęć oraz wyników ankiet studenckich, ze szczególnym uwzględnieniem znaczących efektów działalności dydaktycznej (np. uzyskane nagrody i sukcesy studentów, dodatkowe zaangażowanie w kształcenie studentów). O przedłużenie okresu zatrudnienia na stanowisku adiunkta mogą się ubiegać tylko te osoby, które mają odpowiedni dorobek publikacyjny i zawansowaną rozprawę habilitacyjną. Muszą też one uzyskać pozytywną opinię Rady Wydziału Nauk Społecznych UAM. Na stanowisku starszego wykładowcy zatrudniają się osoby rzeczywiście kończące rozprawy habilitacyjne, którym z uwagi na szczególne obciążenia obowiązkami – na przykład administracyjnymi – zasadnym jest przedłużenie zatrudnienia o rok – maksymalnie o 2 lata. Obecnie na stanowisku starszego wykładowcy zatrudniona jest 1 osoba.

4.5. System wspierania i motywowania kadry do rozwoju

Systematyczne wspieranie i motywowanie kadry do rozwoju naukowego oraz podnoszenia kompetencji dydaktycznych jest kluczowym założeniem polityki Dyrekcji IF UAM. Realizowane jest ono wieloaspektowo i obejmuje: (i) stwarzanie i zapewnienie warunków niezbędnych do zdobywania stopni i tytułów naukowych, zdobywanie i realizowanie projektów naukowych oraz aktualizowanie zajęć dydaktycznych z uwagi na prowadzone badania – np. poprzez roczną obniżkę godzin dydaktycznych; (ii) przyznawanie nagród Rektora UAM; (iii) zachęcanie do udziału (i jego umożliwianie) w kursach organizowanych przez UAM czy WNS oraz przygotowywanie i udostępnianie materiałów szkoleniowych przez Redakcję Zasobów Internetowych IF UAM; (iv) prowadzenie szkoleń w IF UAM, np. na temat nowych zasad ewaluacji jakości działalności naukowej, czy zarządzania informacjami o osiągnięciach naukowca na odpowiednich portalach społecznościowych i w bazach danych gromadzących informacje o dorobku naukowym (RG, Academia.edu, AMUR, ORCID, SCOPUS itd.), (v) odbywanie posiedzeń Rady IF, podczas których omawiane są bieżące sprawy dotyczące dydaktyki i prowadzonych badań naukowych; (vi) prowadzenie Seminarium Naukowego Instytutu Filozofii UAM (SNIF), które stanowi wewnętrzne forum do prezentacji i dyskusji aktualnych wyników działalności naukowej pracowników; (vii) indywidualne rozmowy Dyrektora IF z pracownikami.

W IF UAM od 2014 roku profesury tytularne uzyskało 4 pracowników: 2014 r. – Krzysztof Brzechczyn; 2015 r. – Roman Kubicki oraz Honorata Korpikiewicz; 2018 r. – Ewa Nowak. Zaś stopień doktora habilitowanego uzyskały następujące osoby: 2014 r. – Maciej Błaszak, Karolina M. Cern, Dariusz Dobrzański, Mikołaj Domaradzki, Sławomir Leciejewski, Krzysztof Przybyszewski; 2015 r. – Anna Malitowska, Piotr Leśniewski, Piotr

Przybysz; 2016 r. – Piotr W. Juchacz, Emanuel Kulczycki, Michał Wendland, 2017 r. – Piotr Makowski, Andrzej W. Nowak; 2018 r. – Danuta Michałowska

W okresie od 2014 do 2018 roku pracownicy IF UAM otrzymali następujące nagrody Rektora UAM: naukowe I stopnia (5), naukowe II stopnia (2), naukowe III stopnia (16), dydaktyczne (5), organizacyjne (6). Więcej na ten temat w **załączniku 4.5.1**.

Kryterium 5.

Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Instytut Filozofii wchodził w skład Wydziału Nauk Społecznych UAM, którego główną siedzibą (Dziekanat, Sekretariaty, miejsce urzędowania władz Wydziału i poszczególnych Instytutów, gabinety nauczycieli akademickich (miejsca odbywania dyżurów dydaktycznych), biblioteka dwuwydziałowa, czytelnia) oraz zdecydowana większość sal dydaktycznych znajdują się na terenie Kampusu Ogrody. Instytut Filozofii wykorzystuje obiekty znajdujące się na Kampusie, w budynkach: C, D, E oraz w budynku dydaktycznym UAM przy ul. Międzychodzkiej (**załącznik 5.1**).

Instytut/ Wydział korzysta również z zasobów infrastrukturalnych jednostek, w których prowadzone są praktyki realizowane przez studentów wybranych specjalności na kierunku filozofia. Praktyki odbywają się obiektach należących do instytucji przyjmujących studentów. Stan infrastruktury IF kontrolowany jest na bieżąco w oparciu o trzy zasadnicze źródła: 1) uwagi zgłaszane dyrekcji IF przez studentów i nauczycieli, 2) informacje pochodzące z ankiet studenckich (ankiety USOS), 3) informacje pochodzące z ankiet uniwersyteckich.

Instytut Filozofii / Wydział Filozoficzny zapewnia studentom i pracownikom dostęp do instytutowej pracowni komputerowej w godz. 8.00-15.00, od poniedziałku do piątku (z wyłączeniem godzin, w których odbywają się zajęcia z przedmiotów informatycznych). W pracowni znajduje się 12 stanowisk komputerowych³².

Studenci i pracownicy mają również nieograniczony dostęp do Internetu mobilnego za pośrednictwem systemu EDUROAM (**załącznik 5.2**). W budynkach dydaktycznych, z których korzysta jednostka znajdują się również połączenia typu wi-fi.

Wszystkie sale wyposażone są w urządzenia pozwalające na prowadzenie zajęć wykorzystujących multimedia (szczegóły p. 2, załącznik 5.1). IF posiada również przenośne kamery internetowe o wysokiej rozdzielczości służące m.in. do przeprowadzania telekonferencji.

Dydaktycy prowadzący zajęcia mogą również korzystać z przenośnego zestawu komputerowo-multimedialnego znajdującego się w portierni WNS i dostępnego w godzinach

³² Są to komputery stacjonarne wraz licencjonowanym oprogramowaniem, dostępem do Internetu oraz wybranymi urządzeniami peryferyjnymi (np. skanera).

8.00-20.00, 7 dni w tygodniu. Stanowiska komputerowe wraz z łączami internetowymi znajdują się także w gabinetach pracowniczych.

Wszyscy studenci odbywający zajęcia z systemie zdalnym posiadają dostęp do platformy e-learnigowej moodle. Administratorem platformy jest osoba zatrudniona na stanowisku informatyka IF.

Jednostka zapewnia także studentom dostęp do niezbędnych programów komputerowych, również tych, które wykorzystywane są w procesie kształcenia. Uwzględniając specyfikę znajdujących się w programach studiów zajęć z komunikacji multimedialnej i informatyki, studenci i nauczyciele mogą korzystać z licencjonowanego oprogramowania (lista wybranych programów: **załącznik 5.3**).

Studenci mogą ponadto korzystać z kursów umieszczonych na platformie moodle oraz z bazy AMUR, zawierającej publikacje naukowe pracowników UAM, które mogą być wykorzystywane w procesie kształcenia.

Wsparcie infrastrukturalne i organizacyjne dla studentów z niepełnosprawnościami

Na kierunku filozofia kształcą się również studenci (i doktoranci) z niepełnosprawnościami ruchu, wzroku, słuchu i niepełnosprawnościami poznawczymi. IF na bieżąco wprowadza działania mające na celu umożliwienie osobom wymagającym dodatkowego wsparcia korzystanie z wszystkich elementów oferty jednostki (szczegółowe informacje na stronie: <http://filozofia.amu.edu.pl/informator-dla-studentow-z-niepelnosprawnosciami/>).

IF przygotowany jest do współpracy z osobami z niepełnosprawnościami w sposób kompleksowy. Jednostka przystosowana jest do potrzeb ww. grupy studentów i pracowników w zakresie infrastrukturalnym (szczegóły dotyczące infrastruktury - **załącznik 5.4**). Instytut zapewnia również studentom i pracownikom możliwość korzystania z szerokiej oferty wsparcia naukowego, dydaktycznego i rozwiązań administracyjnych niwelujących bariery, jakie powstać mogą podczas realizacji procesu dydaktycznego (**załącznik 5.5**). Program wsparcia dla studentów, doktorantów i pracowników obejmuje również szereg rozwiązań umożliwiających osobom wymagającym dodatkowej pomocy kontakt ze specjalistami – zarówno pełnomocnikami (informacje i zagadnienia formalno-prawne: **załącznik 5.6**), jak i terapeutami oraz konsultantami merytorycznymi (szczegółowe informacje: **załącznik 5.7**).

Osoby uczestniczące w procesie dydaktycznych w IF mają możliwość korzystania z rozmaitych źródeł, w których znajdują się materiały niezbędne do realizacji zamierzonych efektów kształcenia. Głównymi zasobami bibliotecznymi Instytutu są: Biblioteka Główna UAM oraz Biblioteka Dwuwydziałowa WNS/WSE. W Bibliotece Główniej do dyspozycji studentów i nauczycieli akademickich pozostaje 2.857.610 wol. książek i 630.925 wol. czasopism dostępnych za pośrednictwem systemu biblioteczno-informacyjnego Biblioteki Uniwersyteckiej w Poznaniu (szczegółowe informacje na temat zasobów bibliecznych: **załączniki 5.8, 5.9, 5.10**). Zbiory te są systematycznie uzupełniane – w samym tylko roku 2018 zbiory powiększyły się o 45710 zasobów drukowanych i 427122 źródła elektroniczne³³.

³³ Szczegółowy opis *vide* Raport Biblioteki Uniwersyteckiej „Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programów studiów oraz ich doskonalenie. Instytut Filozofii. Aktualne zasoby informacji naukowej w formie tradycyjnej i elektronicznej”.

Studenci i nauczyciele mogą ponadto korzystać z kursów umieszczonych na platformie moodle oraz bazy AMUR. Należy dodać, że WNS jest liderem, jeśli chodzi o liczbę prac umieszczonych w bazie AMUR (<https://repozytorium.amu.edu.pl/>), a pracownicy IF zajmują 2 pierwsze miejsca na liście badaczy wprowadzających swoje prace do zasobów ww. bazy.

W poznańskim ośrodku akademickim znajdują się także inne biblioteki posiadające księgozbiory naukowe, z których korzystają studenci (m.in.: Biblioteka Raczyńskich, Biblioteka Wojewódzka, Biblioteka PTPN).

Zbiory biblioteczne uzupełniane są na bieżąco o pozycje niezbędne do kształcenia na kierunku filozofia. Instytut wpływa na ofertę bibliotek na kilka sposobów. Pierwszym z nich są wnioski nauczycieli kierowane do Biblioteki Dwuwydziałowej. Drugim sposobem jest przysyłanie do BU wykazów pozycji bibliograficznych znajdujących się w sylabusach poszczególnych modułów (**załącznik 5.10**). Monitorowanie i doskonalenie bazy dydaktycznej, odbywa się przede wszystkim w oparciu o uwagi formułowane przez studentów i wykładowców (np. w ankietach semestralnych) oraz w oparciu o dane zawarte w sylabusach modułów. Ważnym uzupełnieniem oferty bibliotecznej jest również repozytorium AMUR, o którym wspomiano w części dotyczącej zasobów informatycznych jednostki.

Dodatkowe informacje, które uczelnia uznaje za ważne dla oceny kryterium 5

Kampus Ogrody od lipca b.r. znajduje się w fazie głębokiej modernizacji. Aktualnie przebudowywany jest plac główny Kampusu, który z obszaru wyłącznie parkingowego przekształcony zostanie w strefę mieszaną, dostępną dla ruchu pieszego, kołowego i wyposażoną w miejsca parkingowe oraz wydzielony fragment przestrzeni zielonej (koszt modernizacji: ok. 2.5 mln. PLN). Należy podkreślić, iż w ciągu ostatnich 4 lat kampus wzbogacił się m.in.: o siłownię zewnętrzną, zadaszoną wiatę rowerową, strefę wypoczynkową dla studentów (wraz z meblami wypoczynkowymi i łączami USB), wydziałową salę seminaryjno-konferencyjną (wykorzystywaną również przez struktury samorządowe i studenckie komisje wydziałowe) oraz Muzeum Poznańskiej Psychologii. Trzy pierwsze inwestycje powstały jako odpowiedź władz Wydziału na postulaty społeczności studenckiej, formułowane m.in. przez Samorząd Studentów WNS. W ostatnich latach – m.in. dzięki udziałowi w programie POWER – zakupione zostały do Biblioteki Wydziałowej nowe pozycje naukowe. W bieżącym roku akademickim rozpoczęto również akcję wymiany części tablic dydaktycznych, m.in. w reakcji na sugestie formułowane przez pracowników i studentów biorących udział w badaniach ankietowych. Około 100 m. od budynku Wydziału powstała także stacja rowerów miejskich, a przy budynku D usytuowano bankomat oraz paczkomat (miejsce wskazane przez władze WNS i WSE).

Na przyszły rok akademicki planowane są dalsze remonty i przebudowa przestrzeni lokalowej wykorzystywanej przez Instytut, m.in.: kompleksowy remont sal dydaktycznych 312 (w trakcie modernizacji) i 215, a także budowa dodatkowego parkingu.

Kryterium 6.

Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Instytut Filozofii traktuje priorytetowo nawiązywanie i rozwijanie współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Liczne działania podejmowane z zewnętrznymi interesariuszami służą jednoczesnej realizacji kilku celów: (1) popularyzacji filozofii oraz kompetencji i umiejętności nabywanych na studiach filozoficznych, (2) promocji badań i refleksji naukowej prowadzonych w jednostce, oraz (3) rozwojowi sieci interesariuszy wśród środowisk związanych z przedmiotem badań pracowników IF. Zaangażowanie we współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym pozwala m.in. na konsultowanie zmian programów studiów i sylabusów przedmiotów, a także umożliwia studentom uczestnictwo w praktykach zawodowych oraz stosowanie kompetencji i ćwiczenia umiejętności nabywanych na studiach.

Interesariuszy zewnętrznych IF pozyskuje w pierwszej kolejności w oparciu o kontakty własne pracowników. Innymi sposobami nawiązywania współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym są różne akcje promocyjne Wydziału Nauk Społecznych UAM oraz działania ogólnouniwersyteckie. Grono podmiotów zewnętrznych współpracujących z IF można podzielić na kilka podstawowych grup:

- osoby i instytucje zaangażowane w kształcenie ustawiczne (szkoły, kuratoria oświaty, ośrodki doskonalenia nauczycieli),
- przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości (sądy, środowiska prawnicze oraz ławnicze),
- towarzystwa naukowe,
- przedstawiciele tzw. trzeciego sektora (NGO),
- przedstawiciele instytucji i organów samorządowych,
- inne uczelnie wyższe,
- przedstawiciele biznesu.

Spośród wymienionych najważniejszą i największą grupę stanowią szkoły, z którymi IF współpracuje na kilku płaszczyznach (**załącznik 6.1**). Pracownicy realizują jednocześnie kilka cyklicznych działań adresowanych do nauczycieli oraz uczniów. Warto w tym miejscu wymienić choćby aktywności prof. zw. dr hab. Ewy Nowak, będącej liderką nieformalnego zespołu organizującego szereg kursów, szkoleń oraz konsultacji dla nauczycieli. Ich celem jest podnoszenie kompetencji ciał pedagogicznych w zakresie rozwijania postaw etycznych i dyskursywnych wśród młodzieży w wieku szkolnym. W ramach aktywności koordynowanych przez prof. zw. dr hab. Ewę Nowak ośrodek poznański współpracuje z 18 szkołami oraz placówkami oświatowymi. Inna grupa pracowników pod kierunkiem dr hab. Anny Malitowskiej (w tym gronie m.in.: dr Maciej Musiał, dr Krzysztof Kiedrowski) organizuje w Instytucie okręgowe etapy Olimpiady Filozoficznej. Instytut podejmuje także współpracę z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu przy organizacji warsztatów dla nauczycieli (dr Mariusz Szynkiewicz). Efektem tej kooperacji jest wydanie 2 podręczników dla nauczycieli: „Kierunek: wartości. Inspiracje metodyczne nie tylko dla nauczycieli etyki” (wydany w Wydawnictwie Naukowym Instytutu Filozofii UAM w 2016 roku) oraz „Kierunek: dialog. Inspiracje metodyczne nie tylko dla nauczycieli etyki” (wydany nakładem ODN Poznań w 2017 roku). Obie publikacje są współtworzone przez pracowników IF (prof. zw. dr hab. Roman Kubicki oraz dr hab. Anna Malitowska), a ich treść była

przedmiotem licznych konsultacji ze środowiskiem nauczycieli. Dzięki realizacji tych zadań stale poszerza się i aktualizuje grupa współpracujących szkół oraz nauczycieli. Obok korzyści w postaci popularyzacji dyscypliny naukowej wśród młodzieży szkolnej, IF stwarza studentom specjalizacji nauczycielskiej możliwość realizacji praktyk zawodowych w szkołach posiadających już doświadczenie i kompetencje w nauczaniu filozofii. Za organizację tych praktyk oraz kształcenia studentów w zakresie dydaktyki filozofii w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych odpowiedzialna jest dr hab. Danuta Michałowska. Absolwenci specjalności nauczycielskiej, którzy wybierają pracę w zawodzie nauczyciela etyki lub filozofii, stale zwiększają instytucjonalne możliwości współpracy ze szkołami.

Osobną grupę docelową stanowią interesariusze związani z wymiarem sprawiedliwości, co wprost wynika z zainteresowań naukowych pracowników Zakładu Filozofii Publicznej i Filozofii Prawa oraz Zakładu Etyki. Różnorakie działania podejmowane we współpracy z otoczeniem zewnętrznym spowodowały zainauguowanie w 2014 roku cyklu interdyscyplinarnych seminariów „Potestas Iudicandi” (organizatorzy: prof. UAM dr hab. Karolina M. Cern oraz dr Tomasz Raburski). Do tej pory w ramach tego cyklu odbyły się 22 spotkania, podczas których wystąpiło 23 prelegentów, a wśród ich afiliacji odnaleźć można 14 różnych podmiotów zewnętrznych (uczelnie wyższe oraz sądy). Słuchaczami tych seminariów są zarówno pracownicy i doktoranci, jak i studenci. Drugim efektem badań nad sprawowaniem wymiaru sprawiedliwości jest powołane w roku akademickim 2018/2019 Centrum Transdyscyplinarnych Badań nad Sędziami Społecznymi i Sądami DIKASTAI. Centrum DIKASTAI, kierowane przez prof. UAM dra hab. Piotra W. Juchacza, skupia dwa zespoły badawcze, które zorganizowały 20 wydarzeń. Część z nich była bezpośrednio adresowana do studentów IF, np. *Akademickie wysłuchanie publiczne dotyczące nowelizacji Ustawy o ochronie zwierząt*, angażujące wszystkich studentów I roku studiów licencjackich, oraz udział blisko 30 studentów w Dniach Sądownictwa organizowanych 23.05.2019 roku w Sądzie Okręgowym w Poznaniu. Ponadto, Centrum DIKASTAI angażuje studentów w pozostałe swoje działania adresowane do otoczenia społeczno-gospodarczego. Działalność Centrum DIKASTAI przekłada się na nauczane przedmioty, takie jak *Udział obywateli w sprawowaniu władzy czy Deliberacja w instytucjach publicznych (załącznik 6.2)*.

Studenci są także beneficjentami współpracy IF z podmiotami zewnętrznymi z pozostałych grup. Warto w tym miejscu podkreślić współpracę z podmiotami gospodarczymi zrzeszonymi w Społecznej Radzie Pracodawców przy Wydziale Nauk Społecznych funkcjonującej od 2013 roku. Jednym z podstawowych zadań Rady Pracodawców jest konsultowanie programów studiów. W radzie zasiada 7 przedstawicieli instytucji samorządowych oraz czołowych przedsiębiorstw w regionie poznańskim (m.in. Volkswagen, Stomil Poznań). Celem lepszej koordynacji praktyk zawodowych studentów Instytut powołał koordynatorów praktyk, którymi są prof. UAM dr hab. Andrzej W. Nowak (dla kierunku filozofia) oraz dr Jarosław Boruszewski (dla kierunku filozofia, specjalność: komunikacja społeczna).

W IF prowadzone są badania nad szkolnictwem wyższym w Polsce i na świecie, którym lideruje prof. zw. dr hab. Marek Kwiek, Dyrektor Centrum Studiów nad Polityką Publiczną UAM. Centrum bardzo aktywnie pozyskuje środki na badania podstawowe i

aplikacyjne ze środków m.in. Narodowego Centrum Nauki, Fundacji Nauki Polskiej, Eduwel czy Komisji Europejskiej (łącznie ok. 10 mln zł w ostatniej dekadzie). Efektem działalności Centrum jest wprowadzenie do programu studiów magisterskich przedmiotu *Dobro wspólne a szkolnictwo wyższe*.

Pracownicy IF biorą regularnie udział w Poznańskim Festiwalu Nauki i Sztuki oraz w Poznańskiej Nocy Naukowców. Wydarzenia te mają charakter otwarty i są adresowane do szerokiego grona odbiorców, którymi są zarówno studenci, jak i mieszkańcy Poznania. Środowisko filozofów poznańskich jest aktywne także w trakcie innych wydarzeń, takich jak Debaty Akademickie organizowane wspólnie przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu (debaty panelowe z udziałem: prof. zw. dra hab. Romana Kubickiego, prof. zw. dra hab. Krzysztof Brzechczyn, prof. UAM dra hab. Andrzej W. Nowak).

Kryterium 7.

Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku filozofia

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia jest integralnym elementem koncepcji kształcenia na kierunku filozofia prowadzonym na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Związane jest ono przede wszystkim z 3 elementami strukturalnymi tej koncepcji, mianowicie z interdyscyplinarnością, współpracą oraz rozwojem. Umiędzynarodowienie procesu kształcenia wpisuje się zarówno w misję UAM, jak i w strategię rozwoju WNS na lata 2009-2019, której pierwszym priorytetem jest „stworzenie podstaw do umiędzynarodowienia badań, dydaktyki, przezwyciężenie prowincjonalizmu”.

Szczególną rolę w umiędzynarodowieniu procesu kształcenia pełni ogólnouniwersytecka platforma AMU-PIE³⁴. Została ona stworzona celem międzynarodowej wymiany pomiędzy studentami. Oferuje ona bogatą paletę zajęć w języku angielskim, niemieckim i rosyjskim, zarówno studentom z zagranicy, jak i studentom z UAM. Zajęcia prowadzone są przez akademików ze wszystkich wydziałów UAM, w tym z Instytutu Filozofii. Szczegółowo przedstawia to zagadnienie załącznik **nr 1, tabela nr 6**. Zajęcia w języku angielskim – czy to na platformie AMU-PIE, czy też po prostu w IF UAM, specjalnie dla studentów z ośrodków zagranicznych oraz studentów z IF AUM – były prowadzone przez prof. UAM dr hab. Monikę Bakke, dr Małgorzatę Bogaczyk-Vormayr, dra Mateusza Boneckiego, prof. zw. dra hab. Krzysztofa Brzechczyna, prof. UAM dr hab. Karolinę M. Cern, dr Katarzynę Gan-Krzywoszyńską, prof. UAM dra hab. Piotra W. Juchacza, dra hab. Piotra Leśniewskiego, dr hab. Danutę Michałowską, dra Macieja Musiała, prof. zw. dr hab. Ewę Nowak, prof. UAM dra hab. Andrzeja W. Nowaka, dra hab. Marka Woszczka.

Elementami procesu kształcenia umożliwiającymi i ułatwiającymi studentom uczestnictwo w zajęciach w językach obcych prowadzonych w IF UAM oraz w ramach

³⁴

([https://usosweb.amu.edu.pl/kontroler.php?action=actionx:katalog2/przedmioty/szukajPrzedmiotu\(method:faculty_groups;jed_org_kod:0000000000;grupaKod:AMU-PIE\)](https://usosweb.amu.edu.pl/kontroler.php?action=actionx:katalog2/przedmioty/szukajPrzedmiotu(method:faculty_groups;jed_org_kod:0000000000;grupaKod:AMU-PIE)))

AMU-PIE jest **Szkoła Językowa UAM**. Obsługuje ona lektoraty na kierunku filozofia; jest międzywydziałową jednostką organizacyjną Uniwersytetu powołaną do organizowania i prowadzenia działalności dydaktycznej w zakresie nauczania języków obcych oraz przeprowadzania egzaminów z języków obcych zgodnie z obowiązującymi programami studiów i obowiązującymi przepisami. Studenci kończący studia I stopnia zdają egzamin certyfikacyjny na poziomie językowym B2, a studenci II stopnia na poziomie B2+³⁵.

Studenci IF UAM są na bieżąco informowani i stale zachęceni do udziału w programie Erasmus+³⁶. Organizowane są coroczne spotkania informacyjne, realizowane są także „kampanie informacyjne” na stronie Facebooka IF UAM.

W latach 2014-2019 na wymianę w ramach Programu Erasmus+ do IF UAM przyjechało z zagranicznych ośrodków partnerskich **44** studentów (2014/2015 → 8 studentów; 2015/2016 → 4 studentów; 2016/2017 → 8 studentów; 2017/2018 → 8 studentów; 2018/2019 → 16 studentów). Zaś z IF UAM na wymianę studencką w ramach tegoż programu wyjechało w tym czasie **32** studentów (2014/2015 → 4 studentów; 2015/2016 → 8 studentów; 2016/2017 → 5 studentów; 2017/2018 → 6 studentów; 2018/2019 → 7 studentów).

Dzięki programowi „Akademicki i naukowy Poznań” w dniach 9-27.05.2017 r. **cykl wykładów** „Neutral Theories of the Mind-Body Problem” prowadził profesor ze School of Cognitive Science, Hampshire College, MA, USA. Tematyka była związana z jego najnowszą monografią *The Mind-Body Problem* wydaną w renomowanym wydawnictwie MIT Press, Cambridge Massachusetts w 2016 roku. Profesor wygłosił również wykład otwarty pt.: "The Mind-Body Problem and the Failure of Scientific Theories of Consciousness" 22.05.2017 roku (szczegółowo kwestię naukowców wizytujących w IF UAM przedstawia **załącznik 7.1**).

W ramach wymiany Erasmus+ Teaching Staff Mobility oraz jako Visiting Professors zajęcia dla studentów prowadzili w IF UAM: profesor z Hacettepe University – 2018/2019SL; profesor z Konstanz University Konstanz i profesor z Vilnius University – 2017/2018 SL; profesor z Leuven University – 2016/2017 SL; profesor z Austin University, Texas, USA – 2016/2017 SL; profesor z Technische University, Cottbus – 2015/2016 SL; profesor oraz doktor z Grigol Robakidze University – 2015/2016 SZ; profesor oraz doktor z Bern University – 2014/2015 SL; profesor z Illinois University – 2014 SL. Warty podkreślenia jest zaangażowanie studentów IF UAM w obcojęzyczne (głównie anglojęzyczne) zajęcia prowadzone przez zagranicznych badaczy goszczących w Instytucie Filozofii.

Ponadto, wykłady na zaproszenie podczas naukowych seminariów ogólnoinstytutowych lub zakładowych wygłosili: 2014 r. profesor z Akita International University, Japonia; 2014 r. profesor z Benemérita Universidad Autónoma de Puebla, Meksyk; 2016 doktor z St Cyril and St Methodius University of Veliko Turnovo, Bułgaria; 2017 doktor z InSystems, Berlin; 2018 r. profesor z Benemérita Universidad Autónoma de Puebla, Meksyk; 2019 r. doktor hab. z Masaryk University, Department of Philosophy; 2019

³⁵ Opis systemu zajęć językowych na UAM: <https://sj.amu.edu.pl/strona-glowna/lektoraty>.

³⁶ Zakładka „Erasmus+” na stronie internetowej IF UAM dostarcza niezbędne informacje: <http://filozofia.amu.edu.pl/erasmus/>.

r. doktor z Leibniz Universität Hannover, Institute of Philosophy; 2019 r. profesor z Universität Witten/Herdecke.

W nadchodzącym roku akademickim Wydział Filozoficzny UAM będzie gościł między innymi następujących naukowców:

1) Dr Zehra Taşkin, Visiting Professor (jako członek zespołu badawczego IF UAM: *Scholarly Communication Research Group*), nagrodzona Programem ULAM realizowanym przez NAWA celem przeprowadzenia dwuletniego grantu naukowego “Creating content based citation analysis system for English and Polish” (<http://zehrataşkin.com>).

2) Dr André Schmiljun, DAAD Visiting Researcher, realizujący półroczne badania w Zakładzie Etyki (opiekun naukowy: prof. zw. dr hab. Ewa Nowak). Zaplanowane jest 30 godzin zajęć „Morality and Robots” (2019/2020 SL).

Istotnym elementem wzmacniającym mobilność oraz wymianę międzynarodową kadry są międzynarodowe granty na badania realizowane przez pracowników i doktorantów IF UAM, których w latach 2014-2019 zrealizowano **17**:

Liczba realizowanych międzynarodowych grantów	Pracownicy - kierownicy międzynarodowych grantów	Pracownicy - wykonawcy grantów międzynarodowych	Doktoranci – wykonawcy międzynarodowych grantów
17	4	10	3

W tymże okresie (2014-2019) pracownicy Instytutu Filozofii UAM odbyli **31 staży zagranicznych** na takich uniwersytetach jak University College London (Wielka Brytania), Cornell University (Stany Zjednoczone), University of Helsinki (Finlandia), Cambridge University (Wielka Brytania), Uniwersytet w Atenach (Grecja), University of Edinburgh (Wielka Brytania), Australian National University (Australia), Aarhus University (Dania).

W latach 2014-2019 IF UAM zorganizował lub współorganizował **7** międzynarodowych konferencji, w tym *The First World Congress on Analogy*, 4-6.09.2015 (organizatorzy: IF UAM, Benemerita Autonoma Universidad de Puebla Mexico); *10th International Anniversary Symposium "Moral competence: Speaking, listening, and democracy"*, 28.07.2016 (organizatorzy: Universität Konstanz, Baden–Württemberg, KMDD Institute, Universität Konstanz, IF UAM). W tych ważnych międzynarodowych wydarzeniach naukowych uczestniczyli również studenci IF UAM.

O bardzo dużej skali umiędzynarodowienia badań, stanowiących podstawę realizowanych kursów dydaktycznych, świadczy również fakt, iż naukowcy zatrudnieni w Instytucie Filozofii UAM ogłosili **116** referatów na międzynarodowych konferencjach zagranicznych w Europie, jak również w Rosji, Chinach, Stanach Zjednoczonych, Indiach, Peru, Meksyku czy Australii.

W latach 2014-2016 pracownicy i doktoranci IF UAM opublikowali 156 artykułów obcojęzycznych, 5 monografii anglojęzycznych wydanych przez międzynarodowych wydawców, m.in. Palgrave MacMillan, Routledge, Peter Lang, 109 rozdziałów w obcojęzycznych pracach zbiorowych oraz zredagowali 10 obcojęzycznych tomów

zbiorowych, opublikowanych przez takich renomowanych wydawców jak Ashgate, Brill, Sense czy Springer.

Umiędzynarodowienie procesu kształcenia, warunki sprzyjające jego podnoszeniu, jak również wpływ rezultatów umiędzynarodowienia programu studiów i jego realizacji, są na bieżąco monitorowane przez Dyрекcję IF UAM. Celem zwiększenia wymiaru umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku filozofia oraz zwiększenia jego wpływu na program studiów, jako czynników kluczowych dla uczelni badawczych, Dyrekcja IF UAM planuje po ukonstytuowaniu się Wydziału Filozoficznego w październiku 2019 r. powołanie komisji doradczej ds. umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku filozofia. Jej zadaniem będzie m.in. opracowanie jeszcze bardziej zdywersyfikowanej metody pozyskiwania cenionych zagranicznych uczonych na stanowiska profesorów wizytujących, prowadzących zajęcia dla studentów kierunku filozofia.

Kryterium 8.

Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

8.1. Dostosowanie systemu wsparcia do potrzeb różnych grup studentów

Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym i zawodowym oraz wejściu na rynek pracy ma charakter różnorodny oraz wielopoziomowy i obejmuje: poziom ogólnouczelniany, poziom Wydziału Nauk Społecznych oraz poziom Instytutu Filozofii UAM.

Studenci kierunku filozofia mogą zgłaszać akces do następujących ogólnouczelnianych organizacji studenckich: AIESEC (<http://aiesec.pl/poznan/>), Erasmus Student Network (<https://uam.esn.pl/pl>), Europejskiego Forum Studentów AEGEE-Poznań (<http://aegee.poznan.pl>), Niezależnego Zrzeszenia Studentów (<http://nzs.org.pl>), Parlamentu Samorządu Studentów UAM (<http://samorzad.amu.edu.pl>), Stowarzyszenia Cognitis (<http://www.cognitis.pl>), Zrzeszenia Studentów Niepełnosprawnych UAM „Ad Astra” (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnosciami/zrzeszenie-studentow-niepelnosprawnych-ad-astra>). Możliwość zrzeszania się przez studentów w wyżej wymienionych organizacjach studenckich służy zbieraniu doświadczenia, które jest przydatne w przyszłej pracy zawodowej.

8.2. Zakres i formy wspierania studentów w procesie uczenia się

Sposoby wspierania studentów w procesie kształcenia precyzuje *Regulamin Studiów UAM*, który daje studentom możliwość ubiegania się o: indywidualną organizację studiów (paragraf 16 *Regulaminu Studiów UAM*), indywidualny tok studiów (paragraf 18), jednoczesną realizację 2 kolejnych lat studiów (paragraf 17), indywidualne studia międzyobszarowe (paragraf 18a).

Indywidualna organizacja studiów uprawnia studenta do uczestnictwa w zajęciach oraz zaliczania przedmiotów na warunkach i w terminach uzgodnionych indywidualnie z prowadzącymi zajęcia, w granicach danego roku akademickiego. W uzasadnionych

przypadkach daje także możliwość nieuczestniczenia w zajęciach, co jednak nie zwalnia studenta z obowiązku ich zaliczenia. Indywidualna organizacja studiów jest bardzo pomocna dla tych studentów, którzy oprócz filozofii studiują jednocześnie jeszcze inny program studiów.

W przypadku studentów, którzy ukończyli pierwszy rok studiów licencjackich lub dla studentów pierwszego roku studiów magisterskich z bardzo dobrymi wynikami w nauce, Rada Wydziału Nauk Społecznych może zezwolić na indywidualny tok studiów, wyznaczając: treść indywidualnego programu kształcenia, który nie może prowadzić do obniżenia liczby pkt ECTS, efektów kształcenia wymaganych dla określonego kierunku, poziomu i profilu kształcenia oraz wyznacza opiekuna naukowego, którym może być profesor albo doktor habilitowany.

Jednoczesna realizacja dwóch kolejnych lat studiów ułatwia szybsze ukończenie studiów dla tych osób, które zostały reaktywowane na dany rok studiów a po wyznaczeniu różnic programowych uzyskują możliwość uznania dotychczasowych efektów kształcenia (przepisanie zaliczonych modułów). Studenci mogą realizować także przedmioty z kolejnego roku studiów i w ten sposób szybciej zakończyć dany ich etap.

Indywidualne studia międzyobszarowe, dla których minimum programowe realizowane jest na kierunku filozofia, prowadzone są w ramach Międzyobszarowych Indywidualnych Studiów Humanistycznych i Społecznych (więcej informacji na stronie internetowej: <http://mishis.amu.edu.pl>). Minimum programowe dla studentów MISHiS opracowywane jest przez Z-cę Dyrektora IF ds. Dydaktycznych w oparciu o podstawowe programy dla danego kierunku i zawiera 70% przedmiotów z kierunku wiodącego (np. filozofii) i 30% przedmiotów do wyboru (więcej informacji na stronie: <http://filozofia.amu.edu.pl/mish/>). Studenci MISHiS pierwszego roku biorą udział w wyjeździe naukowym zorganizowanym w ramach przedmiotu *Wstęp do badań Interdyscyplinarnych*, podczas którego realizują, opracowany wcześniej na zajęciach, projekt naukowy. Przedmiot kończy się prezentacją swoich badań podczas konferencji z udziałem studentów.

8.3. Formy wsparcia

Studenci kierunku filozofia mają możliwość uczestniczenia w programach wymiany studentów: MOST i ERASMUS.

System mobilności studentów (Program MOST) jest ofertą kształcenia w polskich uczelniach wyższych. Program MOST jest adresowany do studentów I i II stopnia studiów na kierunku filozofia, których zainteresowania naukowe mogą być realizowane poza uczelnią macierzystą; wprowadzenie systemu mobilności ma na celu poszerzenie możliwości kształcenia poprzez odbywanie semestralnych lub rocznych studiów w innej uczelni niż macierzysta. Uczestnik Programu MOST ma prawo ubiegania się o przyjęcie na wybraną przez siebie uczelnię oraz prawo wyboru przedmiotów w oparciu o istniejący na danej uczelni program studiów. W ramach danego poziomu kształcenia student ma prawo skorzystać z oferty Programu MOST dwukrotnie, z zastrzeżeniem, że okres kształcenia poza uczelnią

macierzystą nie może być dłuższy niż rok akademicki. Więcej informacji znaleźć można na stronie internetowej: <http://most.amu.edu.pl>.

O wyjazd na studia lub praktykę w ramach programu Erasmus+ mogą ubiegać się studenci UAM, którzy: są zarejestrowani na studiach I lub II stopnia filozofii; w chwili ubiegania się o wyjazd są studentami co najmniej 1 roku studiów I stopnia; posiadają znajomość języka obcego na poziomie zgodnym z wymaganiami uczelni przyjmującej, według warunków zapisanych w umowie; wypełnią i złożą w wyznaczonym terminie i formie wniosek aplikacyjny on-line wraz z wymaganymi załącznikami. Więcej informacji na ten temat znaleźć można na stronie internetowej: <http://erasmus.amu.edu.pl>.

Studenci kierunku filozofia mogą czynnie (z referatami; studenci studiów magisterskich) i biernie (jako słuchacze; studenci studiów licencyjnych oraz magisterskich) uczestniczyć we wszystkich konferencjach organizowanych przez Instytut Filozofii UAM. Organizatorzy takich konferencji informują studentów o takiej możliwości na prowadzonych przez siebie zajęciach dydaktycznych, poprzez plakaty, stronę internetową instytutu oraz inne kanały elektronicznej komunikacji (Facebook, Instagram, monitor znajdujący się na korytarzu Instytutu Filozofii, który służy także do wyświetlania tego typu zaproszeń). Na przykład częstą praktyką jest, że studenci studiów II stopnia wygłaszają referaty w ramach konferencji *Homo Informaticus* (są do tego motywowani w ramach przedmiotów *Filozofia informatyki* oraz *Filozoficzne implikacje współczesnej nauki*).

Ponadto, w Instytucie Filozofii prowadzi działalność naukową Koło Studentów Filozofii (więcej informacji na stronie: <https://www.facebook.com/KSF.UAM/>). Corocznie organizuje *Konferencję Sprawozdawczą Koła Studentów Filozofii UAM*, na której studenci wygłaszają referaty prezentujące wyniki swojej pracy naukowej. Na przykład 30.05.2019 roku odbyła się *VI Konferencja Sprawozdawcza KSF UAM*, w ramach której studenci wygłosili 10 referatów (por. **załącznik 8.3.1**).

Studenci mają także możliwość publikacji tych wyników w Studenckim Czasopiśmie Filozoficznym KSF UAM *Preteksty* (szczegółowe informacje o czasopiśmie znaleźć można na stronie internetowej: <http://ksf.amu.edu.pl/preteksty/>).

We wchodzeniu na rynek pracy pomaga studentom IF *Biuro Karier UAM*, które powstało w 1997 roku i było wzorowane na brytyjskim modelu *Careers Service*. Celem jego działalności jest wspieranie studentów oraz absolwentów w wejściu w aktywne życie zawodowe oraz w nabywaniu przez nich umiejętności poruszania się po konkurencyjnym rynku pracy (więcej informacji znaleźć można na stronie internetowej: <https://amu.edu.pl/studenci/biuro-karier>). Biuro Karier posiada także stałą zakładkę na stronie IF, w której publikowane są m.in. aktualne informacje na temat targów wydziałowych, staży i praktyk studenckich oraz ofert pracy.

Absolwenci kierunku filozofia oraz filozofia: specjalność komunikacja społeczna po studiach I stopnia mają możliwość kontynuowania nauki na studiach II stopnia na kierunku filozofia, filozofia: specjalność komunikacja społeczna oraz filozofia: specjalność etyka (więcej informacji na ten temat znaleźć można na stronie internetowej: <http://filozofia.amu.edu.pl/studia-magisterskie/>). Absolwenci studiów II stopnia mają

możliwość kontynuowania nauki w ramach studiów III stopnia (więcej informacji na ten temat znaleźć można na stronie: <http://filozofia.amu.edu.pl/studia-doktoranckie/>).

Studenci filozofii mają możliwość rozwijania swojej aktywności sportowej w ramach *Akademickich sekcji sportowych* oraz *Wyczynowych sekcji sportowych*. Aktywność sportowa studentów możliwa jest w następujących dyscyplinach: aerobik sportowy, badminton, jiu-jitsu, brydż sportowy, dart, bowling, pool bilard, squash, wioślarstwo, futsal, jeździectwo, judo, karate, koszykówka, lekkoatletyka, narciarstwo alpejskie, snowboard, piłka nożna, piłka ręczna, siatkówka, pływanie, wspinaczka sportowa, kolarstwo górskie, sekcja studentów z niepełnosprawnościami, strzelectwo sportowe, szachy, szermierka, tenis ziemny, tenis stołowy, triathlon, trójbój siłowy, wyciskanie sztangi, unihokej. Więcej informacji znaleźć można na stronie internetowej *Szkoły Wychowania Fizycznego i Sportu UAM* pod adresem: <http://swfis.amu.edu.pl/page.php?strona=Dla%20kandydata&podstrona=Sekcje%20sportowe>).

Studenci filozofii prowadzą aktywność artystyczną m.in. poprzez uczestnictwo w sztuce chóralnej (Chór Kameralny, Chór Akademicki), w otwartych wykładach na temat sztuki lub w ramach dodatkowych studiów na kierunkach artystycznych (więcej informacji znaleźć można na stronie: <https://amu.edu.pl/studenci/kultura>).

Aktywność organizacyjna realizowana jest w ramach ogólnouczelnianych organizacji studenckich: AIESEC (<http://aiesec.pl/poznan/>), Erasmus Student Network (<https://uam.esn.pl/pl>), Europejskiego Forum Studentów AEGEE-Poznań (<http://aegEE.poznan.pl>), Niezależnego Zrzeszenia Studentów (<http://nzs.org.pl>), Parlamentu Samorządu Studentów UAM (<http://samorząd.amu.edu.pl>), Stowarzyszenia Cognitis (<http://www.cognitis.pl>), Zrzeszenia Studentów Niepełnosprawnych UAM „Ad Astra” (<https://amu.edu.pl/studenci/studenci-z-niepelnosprawnościami/zrzeszenie-studentow-niepelnosprawnych-ad-astra>). Ponadto, studenci filozofii mogą także angażować się w prace organizacyjne Samorządu Studenckiego działającego na Wydziale Nauk Społecznych UAM (więcej informacji na stronie: <https://www.facebook.com/rsswns>).

Studenci filozofii podejmują się aktywności w zakresie przedsiębiorczości w ramach projektu *Twój startup w Poznaniu*, koordynowanego przez Parlament Samorządu Studentów UAM oraz Przewodniczącego Komisji ds. Marketingu Parlamentu Samorządu Studentów UAM. Jednym z efektów projektu była publikacja *Poradnik Młodego Przedsiębiorcy* (załącznik 8.3.2) ułatwiająca studentom rozpoczęcie działalności gospodarczej (więcej informacji na stronie: <http://samorząd.amu.edu.pl/twoj-startup-w-poznaniu/>).

8.4. System motywowania studentów do osiągnięcia lepszych wyników w nauce

Studenci zainteresowani ponadprogramowym rozwojem kompetencji naukowych zapraszani są do zaangażowania w działalność Koła Studentów Filozofii UAM (działalność Koła jest finansowana ze środków IF). Ponadto, studenci motywowani są do wyjazdów na konferencje, warsztaty i obozy naukowe, które także są finansowane ze środków instytutowych. IF finansuje lub współfinansuje organizację licznych konferencji studenckich i studencko-doktorskich (np. cykl sześciu *Konferencji Sprawozdawczych Koła Studentów Filozofii UAM*).

Osiąganie lepszych wyników w nauce oraz prowadzenie działalności naukowej umożliwiają także Studenckie Grupy Badawcze działające przy Instytucie Filozofii i prowadzone przez wykładowców filozofii.

8.5. Sposoby informowania studentów o systemie wsparcia, w tym pomocy materialnej

Studenci Instytutu Filozofii uprawnieni są do korzystania z wszelkich form wsparcia, na które składają się przede wszystkim: a) systemy stypendialne: stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, stypendium Rektora UAM w Poznaniu, zewnętrzne programy stypendialne (np. stypendium Santander, stypendium *Marszałka Województwa Wielkopolskiego*, stypendium im. dr. Jana *Kulczyka* dla studentów i doktorantów), **stypendium socjalne, stypendia dla osób niepełnosprawnych**, b) wsparcie lokalowe: zakwaterowanie w domach akademickich, c) zapomogi specjalne.

Informacje na temat poszczególnych form wsparcia publikowane są na stronach głównych UAM (przewodnik studenta: https://amu.edu.pl/studenci/przewodnik_studenta/pomoc-materialna-i-domy-studenckie/swiadczenia-pomocy-socjalnej). Następnie informacje te przesyłane są do Dziekanatu WNS i umieszczane na stronie głównej Wydziału (zakładka Aktualności: <https://wns.amu.edu.pl/>) oraz dodatkowo w zakładce *Dla studenta* (<https://wns.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/aktualnosci>). Harmonogram stypendiów i główne zasady przyznawania stypendiów umieszczane są także – w formie wydruków – na tablicy informacyjnej wiszącej w dziekanacie WNS. Informacje, o których mowa, przesyłane są dalej przez wydziałowego Koordynatora ds. Pomocy Materialnej sekretariatom wszystkich Instytutów. Instytut Filozofii umieszcza stosowne komunikaty na swojej stronie internetowej, w zakładkach z aktualnościami adresowanymi do studentów oraz na stronie FB, w grupie studenckiej.

Osobny system wsparcia dotyczy pomocy, z której korzystać mogą studenci z niepełnosprawnościami. W takich przypadkach zakres pomocy dotyczy m.in. korzystania ze specjalnych środków transportu (dowóz na zajęcia), pomocy asystenta osoby z niepełnosprawnościami czy wsparcia konsultantów i specjalistów zatrudnianych przez UAM³⁷.

8.6. Sposoby rozstrzygnięcia skarg i rozpatrywania wniosków zgłaszanych przez studentów

Studenci informują władze Wydziału i Instytutu o zauważonych nieprawidłowościach lub innych niepokojących sytuacjach (np. różnych typach zagrożeń lub o przypadkach nadużyć ze strony pracowników uczelni) na dwa sposoby. W przypadkach nagłych i wymagających natychmiastowej reakcji skargi takie kierowane są wprost do dziekanów lub dyrektorów, drogą mailową lub w trakcie dyżurów pracowniczych. W niektórych przypadkach studenci korzystają także z pośrednictwa Samorządu Wydziałowego. Sposób reagowania w ww. sytuacjach opisany jest w specjalnej instrukcji, która znajduje się na stronie Instytutu w zakładce *Informator dla studentów*. Sytuacje kryzysowe i skargi studentów oraz wykładowców (opis procedury **załącznik 8.5.1**). W instrukcji znajduje się także nazwisko i adres mailowy osoby, której należy zgłaszać ww. sytuacje.

³⁷ System wsparcia osób z niepełnosprawnościami opisany został szczegółowo w **Kryterium 5**.

Drugim kanałem przekazywania informacji dotyczących nieprawidłowości zauważonych przez studentów są semestralne ankiety studenckie. W przypadku pojawiania się stosownych zgłoszeń (w komentarzu do formularza ankiety z systemu USOS) Prodziekan prosi Dyрекcję Instytutu o wyjaśnienie okoliczności opisanych w dokumencie, a często także o spotkanie z przedstawicielami Dyрекcji. W razie potwierdzenia się stawianych przez studentów zarzutów podejmowane są działania interwencyjne³⁸.

Dodatkowo, w każdej sali wykładowej, na korytarzu oraz w Sekretariacie IF wywieszane są, w widocznych miejscach, tabliczki informacyjne (informacja zawiera m.in. nr telefonu interwencyjnego) dotyczące sposobu postępowania w przypadku zauważenia potencjalnego niebezpieczeństwa. Po każdym tego typu zdarzeniu sporządzana jest notatka służbowa.

Opisane wyżej procedury dotyczą również przypadków ewentualnej dyskryminacji studentów. W sytuacjach takich stosowane są identyczne procedury jak te, które opisano w **załączniku 8.5.1**. Prodziekan, po potwierdzeniu się zarzutów stawianych przez studenta (zazwyczaj także, po spotkaniu ze stroną zgłaszającą zdarzenie)³⁹, kieruje sprawę do rozpatrzenia przez *Pełnomocnika Rektora Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza ds. Równego Traktowania* (opis procedur antydyskryminacyjnych, **załącznik 8.5.2**).

8.7. Zakres, poziom i skuteczność systemu obsługi administracyjnej studentów

Obsługa administracyjna studentów, począwszy od procedury rekrutacji, a skończywszy na obronie pracy dyplomowej, realizowana jest w pierwszej kolejności przez systemy komputerowe dostępne dla kandydatów i studentów z poziomu przeglądarki internetowej.

Rekrutacja studentów filozofii odbywa się przez stronę internetową: <https://rekrutacja.amu.edu.pl>. Jedyne jej ostatni etap odbywa się drogą inną niż elektroniczna i polega na złożeniu stosownej dokumentacji w Sekretariacie IF.

Obsługa studentów I i II stopnia odbywa się za pomocą systemu USOS dostępnego z poziomu przeglądarki internetowej oraz w formie aplikacji na telefony z systemem Android (<https://usosweb.amu.edu.pl>). Przy pomocy systemu USOS: studenci dokonują rejestracji na przedmioty, które odbywają się w danym semestrze, a prowadzący zajęcia udostępniają materiały potrzebne do realizacji zajęć, informują studentów o odwołaniu zajęć i odrobieniu ich w innym terminie oraz wpisują oceny uzyskane przez studentów.

Rejestracja pracy dyplomowej odbywa się przez system APD (Archiwum Prac Dyplomowych UAM) zgodnie z instrukcją dostępną na stronie: <https://apd.amu.edu.pl>⁴⁰. Przy pomocy APD następuje także sprawdzenie antyplagiatowe pracy dyplomowej oraz wpisanie przez promotora i recenzenta recenzji zarejestrowanej pracy; student przy pomocy systemu może także zapoznać się z treścią recenzji swojej pracy.

³⁸ Efektem interwencji może być np. odsunięcie nauczyciela od prowadzenia zajęć z danego przedmiotu.

³⁹ W trakcie rozmowy student informowany jest o przysługujących mu prawach i procedurach przewidzianych w podobnych przypadkach i opisanych w zarządzeniu Rektora (zarządzenie nr 36/2016/2017).

⁴⁰ Szczegółowe instrukcje znajdują się także na stronach IF, w zakładce dla studentów.

Pracownicy Sekretariatu IF zostali przeszkoleni do udzielania podstawowych informacji dotyczących sposobu i form studiowania oraz toku studiów na kierunku filozofia. W Sekretariacie IF studenci mogą także składać podania do Dziekana WNS, które każdorazowo są opiniowane przez Z-cę Dyrektora IF ds. Dydaktycznych. Warto podkreślić, że jeden z pracowników Sekretariatu IF, obsługujący procedury rekrutacyjne oraz proces studiowania, jest absolwentem naszego kierunku, może więc służyć merytoryczną pomocą i szczegółowymi informacjami na temat samego procesu kształcenia. Fakt ten wpływa istotnie na poprawę jakości kanałów informacyjnych IF.

8.8. Współpraca z samorządem studentów i organizacjami studenckimi

Do najważniejszych organizacji studenckich działających na UAM należą: AIESEC, Erasmus Student Network (ESN-UAM), Europejskie Forum Studentów AEGEE-Poznań, Niezależne Zrzeszenie Studentów, Parlament Samorządu Studentów UAM, Stowarzyszenie Cognitis oraz Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych UAM „Ad Astra”. Instytut bezpośrednio lub za pośrednictwem Prodziekana ds. Studenckich współpracuje z Samorządem Studenckim Wydziału Nauk Społecznych (na UAM rady studenckie działają na poziomie centralnym oraz wydziałowym: <https://wns.amu.edu.pl/dla-studenta/dla-studenta/samorzd-studencki>) oraz Stowarzyszeniem Ad Astra. Współpraca z Samorządem dotyczy głównie spraw studenckich: począwszy od szkoleń dla studentów I roku (szkolenia z zakresu praw i obowiązków studentów), opiniowania zmian w programach studiów i efektach kształcenia, udziału Samorządu w ocenie wniosków stypendialnych, pomocy w organizacji konferencji i wydarzeń studenckich (np. Festiwalu Kulminacje i akcji promocyjnych), poprzez stałe dbanie o prawidłowy przebieg procesu kształcenia, udział przedstawicieli Samorządu (na prośbę studenta) w egzaminach i zaliczeniach komisyjnych, a skończywszy na udziale Samorządu w organizacji absolutorium i inauguracji roku akademickiego.

Ważnym elementem życia studenckiego IF jest również *Koło Naukowe Studentów Filozofii KSF* organizujące i współorganizujące liczne konferencje naukowe oraz wydające własne czasopismo *Preteksty* (działalność KSF opisana została szczegółowo w **Kryterium 4**).

8.9. Sposoby, częstość i zakres monitorowania, oceny i doskonalenia systemu wsparcia

Studenci co semestr wypełniają w systemie USOS anonimowe ankiety, wykorzystywane następnie w monitorowaniu, ocenie i doskonaleniu systemu kształcenia oferowanego przez IF. Analiza treści ankiet (komentarze i wyniki numeryczne) służy poprawie jakości kształcenia – może prowadzić na przykład do modyfikacji treści poruszanych w ramach danych przedmiotów, zmian w planach studiów (dodaniu nowych albo likwidacji modułów lub ich składowych) oraz w szczególnych przypadkach – do nauczycieli prowadzących dane zajęcia dydaktyczne.

Praca kadry wspierającej proces kształcenia monitorowana jest dzięki corocznej ankietyzacji w ramach projektu *Przyjazny dziekanat*. Proces ten sprawdza wnikliwie relacje, jakie zachodzą między studentami a obsługą centralną, tj. dziekanatową (więcej informacji na stronie: <http://samorząd.amu.edu.pl/samorząd/ankietyzacje/przyjazny-diekanat/>). Warto jednak nadmienić, że Instytut Filozofii UAM jest częścią Wydziału Nauk Społecznych i

ocenie podlega Dziekanat WNS, obsługujący cztery Instytuty, a nie bezpośrednio Sekretariat Instytutu Filozofii.

Kryterium 9.

Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Wszelkie informacje na temat aspektów procesu kształcenia, takich jak warunki przyjęcia na studia (kryteria, harmonogramy i zasady rekrutacji – **załącznik 9.1, 9.2**), zasady dyplomowania (wraz z instrukcjami i dokumentami niezbędnymi do rejestracji prac), regulamin studiów, harmonogram roku akademickiego, aktualne plany zajęć, sylabusy modułów, informacje o zmianach terminów zajęć, informacje o dyżurach pracowniczych, zasady potwierdzania efektów uczenia się (wraz z wykazami efektów uczenia się), terminy zaliczeń i egzaminów końcowych, systemy wsparcia dla studentów oraz aktualne komunikaty instytutowe, publikowane są na bieżąco na stronie IF (<http://filozofia.amu.edu.pl/>) oraz stronie WNS (<https://wns.amu.edu.pl/>). Informacje o wydarzeniach odbywających się w IF trafiają także na konto FB Instytutu (<https://pl-pl.facebook.com/InstytutFilozofiiUAM/>), zaś bieżące informacje istotne dla studentów publikowane są w oficjalnej grupie FB dla studentów (<https://www.facebook.com/groups/InstytutFilozofiiUAM/>).

Charakter ogólnodostępny mają również informacje dotyczące programu i planu studiów. Programy obowiązujące dla każdego kolejnego rocznika (rekrutacji) umieszczone są na stronie internetowej <http://filozofia.amu.edu.pl/programy/> najpóźniej do 30 maja roku kalendarzowego, w którym wchodzi w życie dany program. Ponadto, są tam udostępniane programy studiów obowiązujące w trakcie ostatnich 3 lat studiów (dla studiów I stopnia) oraz za ostatnie 2 lata (dla studiów II stopnia).

Studenci, w ramach indywidualnego konta w systemie USOS, mają pełny dostęp do informacji o zrealizowanych już modułach (wraz z wykazem punktów ECTS) oraz o wykazie modułów, które należy zaliczyć, aby ukończyć dany semestr i rok studiów. Za pośrednictwem systemu USOS otrzymują także wgląd w harmonogram egzaminów i zaliczeń (terminy egzaminów i zaliczeń umieszczone są także w zakładce *harmonogram sesji*, publikowanej na stronie WNS). Za pośrednictwem systemu USOS otrzymują też informacje o wynikach osiągniętych podczas sesji.

Plany zajęć obowiązujących w danym semestrze umieszczone są na stronie <http://filozofia.amu.edu.pl/plany/> przed rozpoczęciem każdego semestru (plany zawierają: informację o godzinach zajęć, miejscu odbywania zajęć, numerze grupy zajęciowej, informację na temat formy zajęć oraz stopień naukowy (tytuł), imię i nazwisko osoby prowadzącej zajęcia). W przypadku przedmiotów, których liczba godzin dydaktycznych jest mniejsza niż 30, w planach umieszczone są dodatkowo informacje o dacie pierwszych zajęć (np. prowadzący moduł o wymiarze 20 godzin informuje studentów o dacie rozpoczęcia zajęć). O warunkach zaliczeń i uczestnictwa w zajęciach student musi zostać poinformowany w trakcie pierwszych 2 tygodni od rozpoczęcia semestru. Informacje takie znajdują się także w sylabusach zajęć i zakładce *harmonogram sesji*.

Wszelkie komunikaty na temat aktualizacji planu zajęć pojawiają się niezwłocznie – po ich wcześniejszym opublikowaniu na stronie głównej IF – na grupie dla studentów Instytutu Filozofii UAM połączonej z profilem FB (adres strony <https://www.facebook.com/InstytutFilozofiiUAM/>). Kontakt za pośrednictwem strony FB jest najczęściej używanym i najbardziej pożądanym przez studentów sposobem pozyskiwania informacji dotyczących spraw studenckich (aktualnie serwis poznańskiej filozofii śledzą na Facebooku 3222 osoby). Serwisy FB oraz Instagram wykorzystywane są także do kontaktu z potencjalnymi kandydatami (np. akcje promocyjne i informacje na temat oferty Instytutu) oraz z absolwentami kierunku (raport na temat wykorzystania przez IF cyfrowych kanałów informacyjnych, **załącznik 9.3**). Na oficjalnej stronie internetowej IF (<http://filozofia.amu.edu.pl/>) oraz w oficjalnej grupie FB dla studentów IF UAM (<https://pl-pl.facebook.com/InstytutFilozofiiUAM>) znajdują się dodatkowo szczegółowe informacje dotyczące pozostałych aspektów studiowania (np. dyżurów pracowników, godzin otwarcia Sekretariatu, komunikatów bieżących, działalności samorządu i kół naukowych, programów studenckich, terminów i zasad przeprowadzania ankiet studenckich, konferencji i wydarzeń specjalnych oraz komunikatów Biura Karier⁴¹).

Szczególnie ważne komunikaty są przesyłane za pośrednictwem poczty USOS na konta wszystkich studentów. Dodatkowo na stronie IF umieszczone są zakładki i linki prowadzące do stron wydziałowych lub uczelnianych, na których znajdują się informacje istotne dla studentów. Na początku każdego roku akademickiego, na poziomie Dziekanatu, opracowywany jest także *Informator studenta*, w którym gromadzi się wszystkie najważniejsze instrukcje i komunikaty (wraz z terminami) dotyczące przebiegu danego roku akademickiego i zasad odbywania studiów (**załącznik 9.4**). Informator ma charakter ogólnodostępny i umieszczany jest na stronie Wydziału oraz na stronie Instytutu. Wszystkie strony informacyjne Instytutu dostępne są także na urządzeniach mobilnych.

Komunikaty i informacje (np. aktualne plany zajęć) wywieszane są dodatkowo w gablotach informacyjnych znajdujących się obok Sekretariatu IF.

Informacje dotyczące studiów prowadzonych przez Instytut publikowane były również m.in. na portalu i w magazynie *Filozofuj!*⁴² Ponadto, w ostatnich latach przedstawiciel IF dwukrotnie reprezentował naszą jednostkę na międzynarodowych targach edukacyjnych w Kijowie (*Osvita i Karjera*), organizowanych w ramach akcji *Study in Poland* przez Fundację Edukacyjną Perspektywy. Instytut promuje swoją ofertę również w ramach innych akcji organizowanych na UAM (m.in. Noc Naukowców, Dzień Kandydata UAM).

Działanie systemu komunikacji ze studentami oceniane jest na bieżąco na podstawie komentarzy do semestralnych ankiet studenckich (USOS), badań BJK oraz w oparciu o sygnały kierowane do Dyrekcji Instytutu i Prodziekana ds. Studenckich. Efektem takich ocen jest m.in. stworzenie na stronie FB Instytutu specjalnej grupy studenckiej (znajdują się w niej komunikaty kierowane bezpośrednio do osób aktualnie studiujących). Funkcjonowanie

⁴¹ Biuro Karier posiada stałą zakładkę na stronie głównej IF. Na stronie BK publikowane są m.in. aktualnie oferty pracy, staży i praktyk studenckich.

⁴² Instytut cyklicznie publikuje na łamach pisma *Filozofuj!* opis sylwetki jednostki. Co roku prowadzi także płatne kampanie informacyjne za pośrednictwem portali Facebook i Instagram.

elektronicznych kanałów informacyjnych nadzorowane jest przez wskazanego przez Dyрекcję pracownika administracji IF.

Kryterium 10.

Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programów studiów

Zasady powoływania i funkcjonowania organów wewnętrznego systemu zapewniania jakości kształcenia oraz regulacje dotyczące kompetencji i zakresu działania określone są stosownymi przepisami wewnątrzuczelnianymi. Działania jednostek wydziałowych odpowiedzialnych za jakość kształcenia koordynuje Biuro Rady ds. Jakości Kształcenia (BRJK) oraz Uczelniany System Zarządzania Jakością Kształcenia (USZJK) (<https://brjk.amu.edu.pl/uszjk/uczelniany-system-zarzadzania-jakosci-ksztalcenia>). Zasady funkcjonujące na Uczelni doprecyzowują regulacje (instrukcje, regulaminy i schematy) formułowane na poziomie wydziałowym i instytutowym (np. regulamin dyplomowania (**załącznik 10.1**), regulamin egzaminu dyplomowego (**załącznik 10.2**), szczegółowe zasady i harmonogram rekrutacji (portal rekrutacyjny UAM – kierunek filozofia, <https://rekrutacja.amu.edu.pl/kierunki-studiow/filozofia,191>), opis toku studiów, wzór protokołu hospitacji (**załącznik 10.3**), regulamin rejestracji na zajęcia fakultatywne (**załącznik 10.4**) wzorzec ankiety elektronicznej oceny zajęć dydaktycznych (w systemie USOS).

Polityka jakości kształcenia prowadzona jest na 3 poziomach: ogólnouniwersyteckim (USZJK), wydziałowym (poprzez działania WKJK (Wydziałowa Komisja ds. Jakości Kształcenia), którą tworzą komisje WZOJK (Wydziałowy Zespół ds. Oceny Jakości Kształcenia) i WZZJK (Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia), oraz instytutowym, którego organem jest IZZJK (Instytutowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia)⁴³. Do zadań komisji instytutowej należy m.in. opracowywanie programów kształcenia, programów i planów studiów oraz nadzór nad wszystkimi elementami procesu dydaktycznego prowadzonego w IF. Komisja sprawuje również nadzór koncepcyjny nad projektami dotyczącymi kształcenia, których efektem ma być strategiczny rozwój kierunku (np. projektów utworzenia nowych specjalności czy modyfikacji efektów uczenia się). Efekty prac zespołu przechodzą przez proces oceny studenckiej i wymagają akceptacji zespołu dydaktycznego samorządu wydziałowego. W procesie kształtowania programów studiów i polityki kształcenia brane są także pod uwagę opinie studentów wyrażane semestralnie w ankietach przeprowadzanych za pośrednictwem systemu USOS, badaniach jakości kształcenia (BJK) oraz w oparciu o uwagi kierowane do Dyrektora ds. Studenckich IF lub Samorządu Wydziałowego przez studentów kierunku filozofia. Wnioski dotyczące zmian w procesie kształcenia formułowane są również przez nauczycieli akademickich, pracujących w IF⁴⁴. W procesie doskonalenia uwzględniane mogą być również opinie interesariuszy

⁴³ IZZJK powoływany jest decyzją Dyrektora Instytutu na okres trwania kadencji jako gremium doradcze (eksperckie).

⁴⁴ Przykładowym efektem opisanych działań było usunięcie, zgodnie z sugestiami studentów, zajęć z przedmiotów *Filozofia ekspercka* oraz *Praktyka edytorska* (studia II stopnia; zmiany weszły w życie od roku

zewnątrznych (np. nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych, współpracujących z IF UAM)⁴⁵.

W październiku 2019 roku zgodnie z nowym Statutem UAM zostanie powołana Rada Programowa Kierunku Studiów, której zadaniem będzie m.in. sprawowanie nadzoru nad jakością kształcenia, zapewnianie i ocenianie jakości kształcenia, przygotowanie i modyfikacja programu kształcenia, proponowanie zasad rekrutacji oraz limitów przyjęć, przeprowadzanie okresowego przeglądu i weryfikacja programów kształcenia realizowanych w ramach kierunku studiów filozofia (por. **załącznik 10.5**, paragraf 133).

Tryb procedowania zmian w programach studiów⁴⁶

Modyfikacje programowe opracowane w zespole IZZJK zatwierdzane są wstępnie przez Dyrektora Instytutu, a następnie prezentowane przez Dyrektora ds. Studenckich na Radzie Instytutu Filozofii. Wnioski, które uzyskują akceptację Rady, w skład której wchodzi pracownicy IF, przedstawiciele studentów i doktorantów, przesyłane są do zaopiniowania komisji WZOJK oraz Komisji Dydaktycznej RS WNS. Następnie – komplety dokumentów – przekazuje się Dziekanowi, z prośbą o zgodę na ich zaprezentowanie, przedyskutowanie i zatwierdzenie przez Radę Wydziału (warunkiem koniecznym dopuszczenia wniosków do dalszego procedowania na poziomie RW jest pozytywna rekomendacja komisji WZOJK oraz Komisji Dydaktycznej RS WNS. Wnioski, które nie uzyskały akceptacji, zwracane są Dyrekcji Instytutu z prośbą o uzupełnienie lub korektę⁴⁷). Zmiany w kierunkowych efektach kształcenia wymagają dodatkowo zatwierdzenia przez Senat UAM (po uprzednim zaopiniowaniu przez właściwą dla danej kadencji, senacką Radę ds. Kształcenia).

W przypadku szczególnie istotnych zmian programowych, np. zmian efektów uczenia się, kompleksowych modyfikacji programów studiów (zmiana min. 30% modułów realizowanych w ramach danego kierunku lub specjalności), Dyrektor Instytutu może powołać specjalny zespół, którego zadaniem jest opracowanie koncepcji zmian⁴⁸.

akademickiego 2018/19) oraz wprowadzenie do oferty zajęć fakultatywnych wykładu *Etyka a nauka* (na wniosek opiekuna specjalności *Etyka*, prof. zw. dr hab.E. Nowak), *Podstawy programowania* (na wniosek sformułowany w roku akademickim 2018/19 przez przedstawicieli studentów I roku studiów II stopnia) oraz wykładu *Filozofia informacji* (na wniosek opiekuna specjalności *Komunikacja społeczna*, prof. UAM dra hab. M. Wendlanda, na II roku studiów I stopnia od roku akademickiego 2018/19).

⁴⁵ Lista podmiotów znajduje się **załączniku 6.1** (Kryterium 6)

⁴⁶ Jest to tryb procedowania zmian w programach studiów obowiązujący do 30 września 2019 r. Od 1 października 2019 r. obowiązywać będzie nowy tryb określony jest w Statucie UAM (**załącznik 10.5**). Warto jednak zaznaczyć, że nie procedowano jeszcze jakichkolwiek zmian w ramach nowo obowiązujących przepisów.

⁴⁷ Wniosek musi także uzyskać akceptację Dziekana Wydziału. Dziekan, w uzasadnionych przypadkach, może odmówić wprowadzenia wniosku do programu Rady i zwrócić go do Instytutu z prośbą o uzupełnienie lub korektę.

⁴⁸ Modyfikacje programów studiów wynikać mogą także ze zmian wymuszanych przez organy uczelniane i instytucje nadrzędne względem IF (np. Senat UAM, Rektora UAM). Jednym z przykładów takich zmian są m.in. procesy dostosowawcze związane z wprowadzeniem Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Ocena poziomu realizacji kierunkowych efektów kształcenia przeprowadzana jest na podstawie wyników ocen zaliczeń i egzaminów⁴⁹. W procesie tym brane są także pod uwagę opinie formułowane przez studentów (np. uwagi Samorządu lub komentarze zawarte w ankietach oceny zajęć). Walidacja skutkować może zmianami kadrowymi w obsadzie zajęć (np. w wyniku stwierdzenia przez Dyrektora nieprawidłowości w realizacji zajęć, negatywnego wyniku hospitacji lub w wyniku uzasadnionych i potwierdzonych zastrzeżeń ze strony studentów).

⁴⁹ Kontrola dokonywana jest na poziomie protokołów sesyjnych, znajdujących się w systemie USOS. Dostęp do wszystkich protokołów posiada instytutowy koordynator programu USOS oraz Dyrektor ds. Studenckich IF UAM.

Część II. Perspektywy rozwoju kierunku studiów

Analiza SWOT programu studiów na ocenianym kierunku i jego realizacji, z uwzględnieniem szczegółowych kryteriów oceny programowej

Czynniki wewnętrzne	<p style="text-align: center;">Mocne strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój kadry – naukowej i samokształceniowej. • Internacjonalizacja procesu badawczego i skorelowanego z nim procesu dydaktycznego. • Przydatność i aktualność efektów kształcenia potwierdzona wynikami badania losów absolwentów i danymi GUS dotyczącymi poziomu bezrobocia po studiach prowadzonych w IF. • Systemowe wdrażanie studentów w pracę naukową (np. grupy SGB, elastyczny systemy seminariów dyplomowych, recenzowane czasopismo naukowe dedykowane wyłącznie studentom, wsparcie instytucjonalne dla konferencji studenckich i studencko-doktoranckich). 	<p style="text-align: center;">Słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> • Problemy z systemowym wsparciem rozwoju platform internetowych i kanałów informacyjnych jednostki. • Brak zainteresowania studentów systemami ewaluacji zajęć (niska zwrotność ankiet studenckich). • Problemy lokalowe jednostki (np. brak wystarczającej liczby sal dydaktycznych). • Możliwość nadmiernego przeciążenia nauczycieli akademickich obowiązkami administracyjnymi.
Czynniki zewnętrzne	<p style="text-align: center;">Szanse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost znaczenia jednostki w strukturze ogólnej Uczelni (wyłonienie się autonomicznego Wydziału Filozoficznego). • Wzrost poziomu autonomii jednostki (np. w aspekcie rozwiązań dotyczących obsługi procesu dydaktycznego). • Wzrost międzynarodowego i ogólnokrajowego usieciowienia jednostki. • Szansa na uzyskanie przez UAM statusu uczelni badawczej, utworzenie na UAM Biura ds. Badań i Rozwoju (kompleksowe i bezpośrednie wsparcie polityki grantowej na UAM i partycypacja w projekcie mającym na celu zwiększenie skuteczności w pozyskiwaniu grantów, co przekłada się również na możliwość zaangażowania większej liczby studentów w prace badawcze). 	<p style="text-align: center;">Zagrożenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wzrost dynamiki zmian na rynku pracy (np. zmiana wymagań pracodawców wymuszająca stałe kontrolowanie relacji łączącej potrzeby rynkowe i kształt programu studiów). • Niż demograficzny i wzrost liczby studentów wybierających ofertę edukacyjną uczelni zagranicznych • Permanentne reformy szkolnictwa wyższego w perspektywie krajowej i UAM (zmiana struktury). • Czynniki wpływające na potencjalne osłabienie spójności UE (np. w kontekście współpracy wydziału z uczelniami brytyjskimi oraz uczestnictwa UAM w projekcie EPICUR). • Nadmiernie skomplikowane i nie do końca efektywne rozwiązania administracyjne.

(Pieczęć uczelni)

.....
(podpis Dziekana/Kierownika jednostki)

.....
(podpis Rektora)

....., dnia
(miejscowość)